

2015

Årsrapport

Nytt liv i Hamar. Til sammen har det blitt åpnet nye spisesteder med 620 sitteplasser siden 2009 i Hamar. Antall sitteplasser vil øke til 1000 når Vold Eiendommer åpner ytterligere tre nye serveringssteder i 2016. Linn Byberg og dattera Anniken Byberg Hyponen står i spissen for to av Strandgatas nye spisesteder.

Kilde: Sparebanken Hedmarks
Konjunkturbarometer 2015.

INNHOOLD

Regnskapsanalyse	4
Fra selveiende stiftelse til egenkapitalbevisbank	7
Om Sparebanken Hedmark	9
Klimaregnskap	10
Samfunnsengasjert bank	11
Årskavalkade 2015	15
Årsberetning	21
Resultatregnskap	32
Balanse	33
Endring i egenkapital	34
Kontantstrømsoppstilling	36
Noter	38
Erklæring fra styret og daglig leder	96
Kontrollkomitéberetning	97
Revisjonsberetning	98
Datterselskaper	100
Med røtter i Hedmark	102
Konsernledelsen	103

Redaksjon: Siv Stenseth, Trine Lise Østberg, Heidi Enger, Tore Anstein Dobloug og Inga Kroken. **Design & produksjon:** Ferskvann reklamebyrå. **Foto:** Ricardofoto, Siv Stenseth og Inga Kroken. **Forside:** Flemming Støldal

I denne årsrapporten har vi valgt å presentere noen bilder fra Konjunkturbarometeret 2015, kundemagasinet Det skjer i Hedmark og Oppland og fra finanshuset Sparebanken Hedmark .

Regnskapsanalyse

HOVEDTALL KONSERN

Resultatsammendrag (mill kr og % av gj.sn.forv.kap.)	2015		2014	
	Kr	%	Kr	%
Netto renteinntekter	1 105	2,08 %	1 043	2,14 %
Netto provisjons- og andre inntekter	651	1,23 %	663	1,36 %
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	514	0,97 %	573	1,17 %
Sum inntekter	2 270	4,28 %	2 279	4,67 %
Sum driftskostnader	1 051	1,98 %	981	2,01 %
Resultat før tap	1 219	2,30 %	1 298	2,66 %
Tap på utlån og garantier	56	0,11 %	66	0,14 %
Resultat før skatt	1 163	2,19 %	1 232	2,52 %
Skattekostnad	233	0,44 %	192	0,39 %
Resultat etter skatt	930	1,75 %	1 040	2,13 %
Minoritetsinteresser	0	0,00 %	2	0,00 %
Lønnsomhet				
Egenkapitalavkastning før skatt		14,3 %		17,1 %
Egenkapitalavkastning etter skatt		11,4 %		14,4 %
Egenkapitalavkastning av totalresultat etter skatt		13,6 %		13,5 %
Sum driftskostnader i prosent av sum inntekter		46,3 %		43,0 %
Sum driftskostnader i prosent av sum inntekter eks. netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser		59,8 %		57,5 %
Balansetall				
Brutto utlån til kunder	43 779		39 936	
Brutto utlån til kunder inkl. utlån overført til kredittforetak*	61 140		55 930	
Innskudd fra kunder	33 458		31 070	
Innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån til kunder (eksl. utlån overført til kredittforetak*)		76,4 %		77,8 %
Utlånsvekst siste 12 mnd		9,6 %		7,4 %
Utlånsvekst siste 12 mnd inkl. utlån overført til kredittforetak*		9,3 %		6,8 %
Innskuddsvekst siste 12 mnd		7,7 %		3,2 %
Forvaltningskapital	55 971		49 934	
Tap og mislighold				
Tap på utlån i prosent av brutto utlån		0,1 %		0,2 %
Misligholdte engasjementer i prosent av brutto engasjement		0,6 %		0,8 %
Misligholdte engasjementer i prosent av brutto engasjement inkl. utlån overført til kredittforetak		0,4 %		0,6 %
Andre tapsutsatte engasjementer i prosent av brutto engasjement		0,5 %		0,5 %
Andre tapsutsatte engasjementer i prosent av brutto engasjement inkl. utlån overført til kredittforetak		0,4 %		0,3 %
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement i prosent av brutto engasjement		0,8 %		0,9 %
Soliditet				
Ren kjernekapitaldekning		17,2 %		14,8 %
Kjernekapitaldekning		17,5 %		15,2 %
Kapitaldekning		19,1 %		17,1 %
Netto ansvarlig kapital	7 179		6 273	
Egenkapitalprosent		15,6 %		15,3 %
Leverage Ratio		9,2 %		8,2 %
LCR		120,8 %		88,0 %

HOVEDTALL MORBANK

Resultatsammendrag (mill kr og % av gj.sn.forv.kap.)	2015		2014	
	Kr	%	Kr	%
Netto renteinntekter	880	1,68 %	835	1,73 %
Netto provisjons- og andre inntekter	429	0,82 %	482	1,00 %
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	472	0,90 %	296	0,61 %
Sum inntekter	1 781	3,40 %	1 613	3,34 %
Sum driftskostnader	743	1,42 %	726	1,51 %
Resultat før tap	1 038	1,98 %	886	1,84 %
Tap på utlån og garantier	35	0,07 %	52	0,11 %
Resultat før skatt	1 003	1,91 %	835	1,73 %
Skattekostnad	207	0,39 %	159	0,33 %
Resultat etter skatt	796	1,52 %	675	1,40 %
Forvaltningskapital	54 861		49 061	
Lønnsomhet				
Egenkapitalavkastning av resultat etter skatt		11,0 %		10,3 %
Sum driftskostnader i prosent av sum inntekter		41,7 %		45,0 %
Sum driftskostnader i prosent av sum inntekter eks netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser		56,8 %		55,2 %
Tap og mislighold				
Tap på utlån i prosent av brutto utlån		0,1 %		0,1 %
Misligholdte engasjementer i prosent av brutto engasjement		0,5 %		0,7 %
Misligholdte engasjementer i prosent av brutto engasjement inkl. utlån overført til kredittforetak*		0,4 %		0,5 %
Andre tapsutsatte engasjementer i prosent av brutto engasjement		0,5 %		0,5 %
Andre tapsutsatte engasjementer i prosent av brutto engasjement inkl. utlån overført til kredittforetak*		0,4 %		0,4 %
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement i prosent av brutto engasjement		0,8 %		0,8 %
Soliditet				
Ren kjernekapitaldekning		24,1 %		21,7 %
Kjernekapitaldekning		24,1 %		21,7 %
Kapitaldekning		24,8 %		22,6 %
Netto ansvarlig kapital	7 047		6 245	
Egenkapitalprosent		14,0 %		13,9 %

*Kredittforetak som benyttes er SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS.

Fra selveiende stiftelse til egenkapitalbevisbank

2015 ble et år med styrket soliditet, lave tap og et godt resultat. Det var samtidig et år med store endringer i bankens eierstruktur.

2015 ble et spennende år for finanshuset Sparebanken Hedmark, både resultatmessig og strukturelt. Konsernresultatet ble 930 millioner kroner etter skatt og ga en egenkapitalavkastning på 11,4 prosent. Selv om vi hadde synkende lønnsomhet på utlån gjennom året og resultatet ble 110 millioner kroner lavere enn i 2014, er dette et godt resultat. Konsernets kjernekapital har styrket seg og er godt over målsatt nivå.

Utviklingen i Innlandet er fortsatt preget av stabilitet. Både i befolkningen og i næringslivet i Hedmark og Oppland, var det ved utgangen av året fortsatt forsiktig optimisme på vegne av egen økonomi. Sysselsettingsveksten i Hedmark var sterkere enn for landet som helhet for første gang på ti år. Gode økonomiske forutsetninger i regionen bidro til at konsernet fikk en meget positiv utlåns- og innskuddsvekst siste 12 måneder. Innskuddsveksten viser at mange kunder i urolige tider foretrekker sikker sparing i bank selv om rentenivået er lavt.

Vår virksomhet befinner seg i en region med oljereelatert risiko tilnærmet null. Tapene er fortsatt lave og vi er ikke spesielt bekymret for betalingsproblemer blant kundene. Erfaringsmessig vil ringvirkningene av den nasjonale konjunkturedgangen treffe bedriftene hardest, men vi ser foreløpig få tegn til problemer i Innlandet. En svekket norsk krone er også fordelaktig for Innlandet. Reiselivsbransjen og primærnæringene med tilhørende foredlingsindustri, er betydningsfulle næringer i distriktene. Innlandet har gode forutsetninger for å ta en betydelig del av omstillingen fra oljebasert til grønn økonomi. Det er viktig at vi nå benytter dette mulighetsrommet.

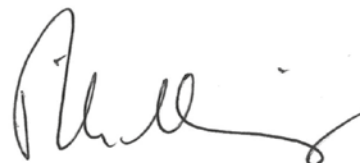
Sparebanken Hedmark gjennomførte en viktig strategisk endring i 2015, da Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse ble opprettet og banken konverterte 60 prosent av grunnfondskapitalen til eierandelskapital.

Sparebanken Hedmark ble med dette en egenkapitalbevisbank med stiftelsen som eneste eier. Sparebankstiftelsen er den desidert største egenkapitalbevisstiftelsen i Norge. Børsnotering er planlagt i løpet av annet halvår 2016, dog avhengig av utviklingen på Børsen. Stiftelsen vil da selge deler av sine egenkapitalbevis og vi ønsker både medarbeidere, investorer, kunder og andre velkommen som medeiere i dette solide og regionalt forankrede finanshuset i Hedmark.

I desember 2015 inngikk banken avtale med LO og de øvrige SpareBank 1-bankene om å kjøpe resten av aksjene i Bank 1 Oslo Akershus. Ved myndighetsgodkjenning vil det nye Sparebanken Hedmark-konsernet få en samlet forretningskapital på 125 milliarder kroner og bli Norges fjerde største sparebankkonsern, med virksomhet i Hedmark, Oppland, Akershus og Oslo. Sparebankstiftelsen vil eie 75 prosent, LO 15 prosent og SpareBank 1-bankene 10 prosent.

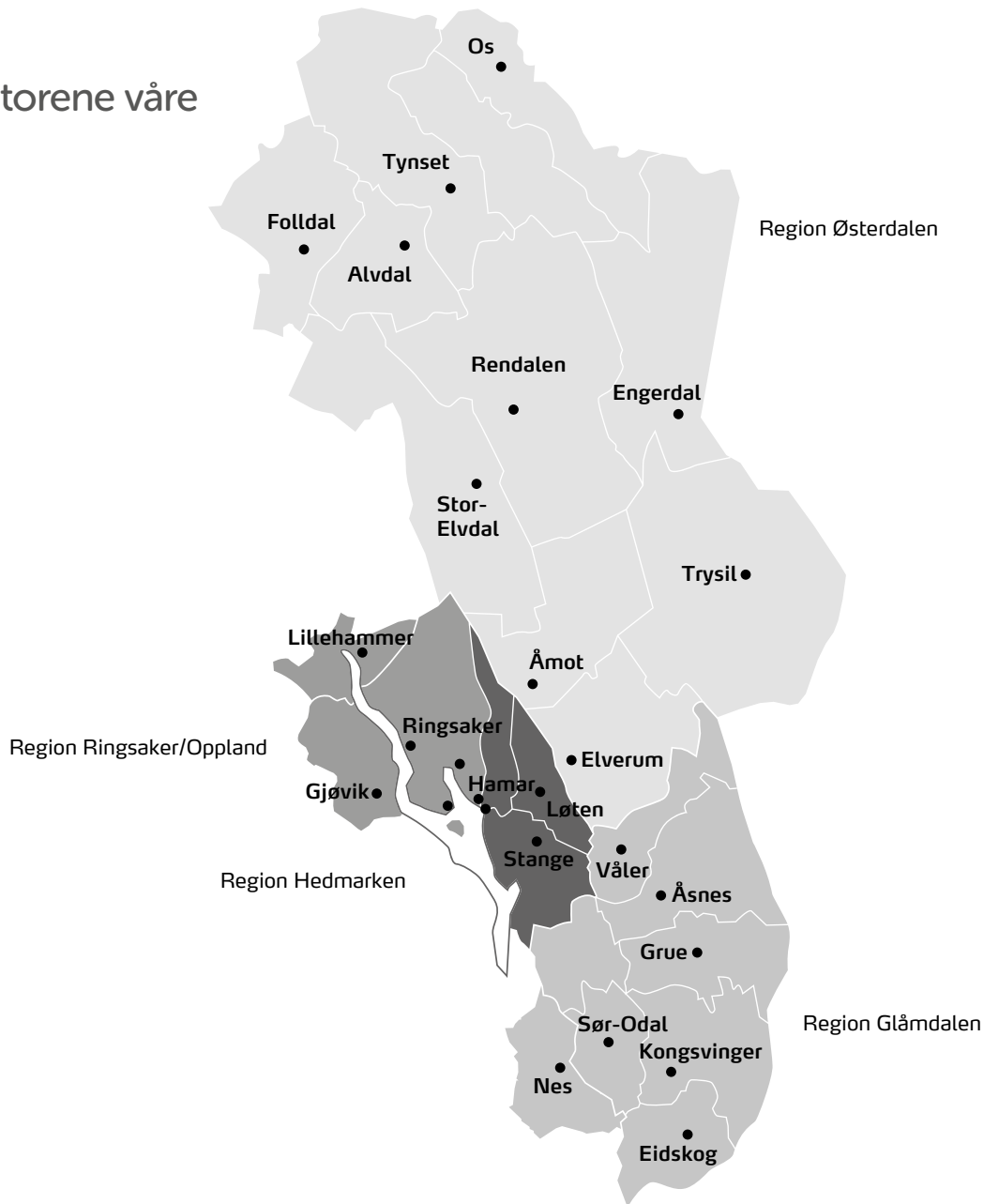
Flere banker varsler nå om nedbemanning og kontornedleggelse. Dette er uttrykk for at digitaliseringen for alvor påvirker finansbransjen og at konkurransen om kundene tiltar på digitale flater. Gjennom SpareBank 1-alliansen sørger Sparebanken Hedmark for utvikling av attraktive digitale løsninger. Økte IT-investeringer vil bidra til effektivisering og bærekraftig drift gjennom reduserte kostnader. Samtidig vil vi, slik vi alltid har gjort, fortløpende vurdere hvor vi skal være til stede med kontorer. For ti år siden hadde vi 30 kontorer i Hedmark. Nå er det 23. Faktorer som kundeadferd, lønnsomhet, bemanning, investeringsbehov og sikkerhetsvurderinger legges til grunn for disse beslutningene. Selv om vi fra tid til annen vil foreta enkelte justeringer, vil vi fortsatt være godt til stede for personkunder, landbruket samt små og mellomstore bedrifter. Vi tror at kundene fortsatt trenger noen å snakke med når de skal foreta større økonomiske avgjørelser ved viktige milepæler i eget eller virksomhetens liv.

Jeg vil takke våre kunder, medarbeidere, tillitsvalgte og samarbeidspartnere for godt samspill i 2015. Også 2016 blir et spennende år for konsernet, der overtakelsen av Bank 1 Oslo Akershus og børsnotering vil stå på agendaen. Fortsatt suksess avhenger av at vi evner å skape gode resultater sammen.

Richard Heiberg
administrerende direktør

Kontorene våre

Forretningsidé

Sparebanken Hedmark skal være det mest attraktive finanshuset i vårt markedsområde.

Basert på gode kundeopplevelser og dyktige medarbeidere skal vi bidra til vekst og utvikling av samfunnet vi er en del av.

Verdier

Dyktig, nær og engasjert er bankens kjerneverdier.

Verdiene signaliserer et ønske om å være en profesjonell samarbeidspartner som definerer behov og finner løsninger sammen med kundene. Vi skal også være aktive og utadrettede i kundekontakten.

Visjon

Bankens visjon, Sammen om å skape, formidler at det er i samspill med omgivelsene at bankens resultater blir til.

Sammen skaper vi positive opplevelser for kundene våre.

Sammen tar vi relevante initiativ, yter rask service og løser kundenes behov.

Sammen bidrar vi til åpenhet, gjensidig tillit og samhandling på tvers av finanshuset.

Sammen setter vi tydelige mål, tar ansvar for tiltak og skaper gode resultater for kundene og for banken.

Sammen skaper vi suksesshistorier og forbedrer oss til det beste for kundene, finanshuset og samfunnet rundt oss.

Om Sparebanken Hedmark

Sparebanken Hedmark er i dag den ledende leverandøren av finansielle tjenester til personer, bedrifter og offentlig sektor i Hedmark. Banken har også etablert kontorer i Gjøvik, Lillehammer og på Årnes i Akershus.

Sparebanken Hedmark kan føre sine aner tilbake til 1845. Midler fra lokale kornmagasin, allmenninger, kommuner og privatpersoner var grunnlaget for de første sparebankene. Banken er blitt til gjennom fusjoner av tidligere selvstendige sparebanker i Hedmark. Gjennom flere sammenslutninger har 22 lokale sparebanker utviklet seg til å bli Hedmarks største kapitalkilde med hovedsete i Hamar. Høsten 2011 tok Sparebanken Hedmark steget over i nabofylket og banken har i dag kontorer både i Gjøvik og Lillehammer. I 2012 etablerte banken seg også i Nes kommune i Akershus.

Bærebjelke

Sparebanken Hedmark er i dag en bærebjelke i hedmarkssamfunnet med sine mange bankkontorer i 20 av fylkets 22 kommuner. Finanshuset tilbyr et bredt spekter av produkter innen utlån, innskudd, forsikring, pensjon, betalingstjenester, eiendomsformidling, regnskapstjenester, leasing og finansiering. Som det ledende finanshuset i markedsområdet, tar banken ansvar for vekst og utvikling gjennom finansiering til privatpersoner og bedrifter som ønsker å realisere gode idéer. Banken bidrar på denne måten til at folk kan bygge, bo og arbeide her.

Nær markedet

Sparebanken Hedmark har et unikt konkurransefortrinn i kraft av sin 170-årige lokalkunnskap. Banken alene har en markedsandel på 50 prosent med cirka 188 000 kunder. Morbanken er også nær markedet med cirka 470 årsverk fordelt på 26 kontorer. Konsernet inkluderer i tillegg datterselskapene EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS, SpareBank 1 Finans Østlandet AS og SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS med til sammen rundt 250 ansatte.

Sparebanken Hedmark eier også 40 prosent av Bank 1 Oslo Akershus (B1OA) og inngikk i desember 2015 avtale med LO og SpareBank 1-bankene om kjøp av aksjer slik at B1OA blir et 100 prosent eid datterselskap. Ved myndighetsgodkjenning vil Sparebanken Hedmark bli Norges fjerde største sparebank, der sparebankstiftelsen eier 75 prosent, SpareBank 1-bankene 10 prosent og LO 15 prosent.

Fra selveiende til deleiende

Konsernet har en egenkapital på 8,7 milliarder kroner, og betaler cirka 20 prosent skatt av det årlige overskuddet. I løpet av 2015 ble det klart at konsernet går fra å være en selveiende finansinstitusjon uten egenkapitalbeveiere til å bli en egenkapitalbevisbank. Dette medfører at kunder, ansatte og andre investorer kan bli medeiere når banken introduseres på Oslo Børs, trolig i løpet av 2016 eller 2017. Tidspunktet vil være avhengig av kursutviklingen på Børsen.

Om Hedmark

Med cirka 195 000 innbyggere utgjør hedmarkingene godt og vel fire prosent av Norges befolkning. I areal er Hedmark det tredje største fylket i Norge. Fylket har spredt bosetting, og snaut halvparten av innbyggerne bor i kommunene Hamar, Ringsaker, Stange og Løten. Hedmark har et variert næringsliv og er landets største jord- og skogbruksfylke. Sysselsettingen fordelt etter næring, viser at de fleste arbeider i industri, bygg, anlegg og offentlig sektor. For første gang på 10 år har Hedmark større sysselsettingsvekst enn Norge totalt. Nabofylket Oppland har generelt mange likhetstrekk både demografisk og geografisk.

Natur og rekreasjon

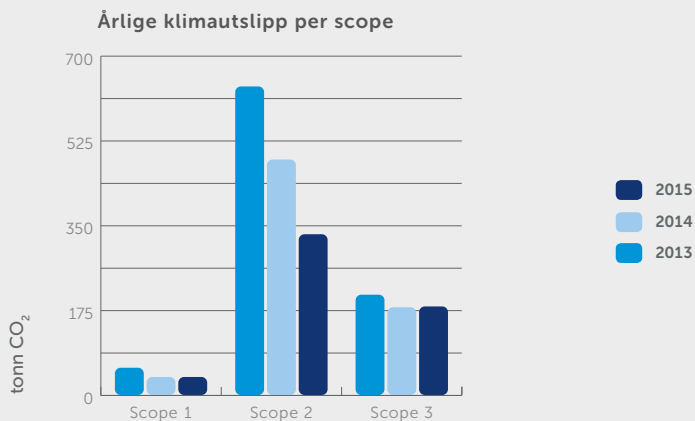
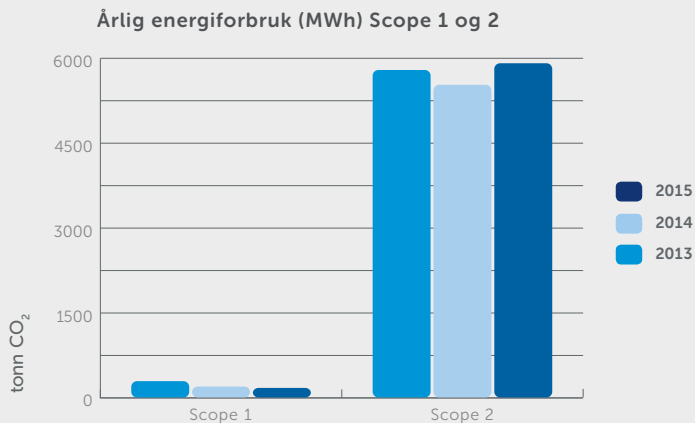
Hedmark og Oppland har variert natur fra åkerlandskap i sør, til vidstrakte skogsområder i øst og fjellvidder i nord. Store deler av disse fjellviddene er fredet. Norges største innsjø Mjøsa, landets største ferskvannsoy Helgøya, Norges lengste elv Glomma og Norges høyeste fjelltopp, Galdhøpiggen (2469 moh), er viktige elementer i kulturlandskapet.

Medeier i SpareBank 1

Banken er medeier i SpareBank 1 Gruppen AS (11 prosent). Samarbeidet sikrer banken konkurransekraft gjennom gode produkter, effektive IT-tjenester, innkjøpsordninger og kompetanseoverføring. Hensikten er å stå sammen nasjonalt med styrke lokalt. Bankens kunder utenfor Hedmark og Oppland får med dette et godt tilbud over hele landet, i og med at de kan benytte seg av alle SpareBank 1-alliansens bankkontorer.

Klimaregnskap 2015

ENERGI OG KLIMAINDIKATORER	2015	15/14	2014	2013	2012
Totalt utslipp (tonn CO ₂):	538	-14,9 %	633	867	957
Totalt energiforbruk scope 1 og 2 (MWh):	6016	-5,7 %	6 102	6 400	7 147
Energiforbruk per kvadratmeter (kWh/m ²):	172	5,8 %	183	193	193
CO ₂ -utslipp per årsverk (tonn CO ₂ /årsverk):	1,2	-16,5 %	1,4	1,9	2,1
CO ₂ -utslipp per omsetning (tonn CO ₂ /mill NOK):	0,3	-22,9 %	0,8	1,4	2,0

RAPPORTERING I HENHOLD TIL GREENHOUSE GAS PROTOCOL

Scope 1: Direkte utslipp

Omfatter direkte utslipp fra kilder som eies eller kontrolleres av selskapet, herunder egne biler, kjøretøy, eller fra prosess, transport av ansatte.

Scope 2: Indirekte utslipp

Er utslipp knyttet til innkjøpt energi, hovedsakelig elektrisitet og eller fjernvarme.

Scope 3: Indirekte utslipp

Omfatter andre indirekte klimautslipp. Utslippene er et resultat av selskapets aktiviteter, men slippes ut fra kilder som ikke kontrolleres av selskapet.

Samfunnsengasjert bank (CSR)

Sparebanken Hedmark lever i et gjensidig avhengighetsforhold til samfunnet rundt seg og samfunnsengasjement har stått sentralt i bankens valg og disponeringer helt siden Hof Sparebank ble stiftet i 1845. Dette var den første lokale sparebanken i det konsernet som dag er blitt til Sparebanken Hedmark.

Gode kredittvurderinger utgjør basisen i bankens samfunnsansvar. Hensikten er å skape verdier for den regionen banken er en del av. Med lokalkunnskap og nærhet til kundene, gjør bankens ledelse vurderinger som i tillegg til økonomi og risiko, baserer seg på et langsiktig samfunnsperspektiv. Helt fra de små sparebankenes tid, har bankenes formål vært å ta del i samfunnsutviklingen som en engasjert og ansvarlig samfunnsaktør. Dette har hele tiden vært en del av grunnfilosofien i det å være et regionalt forankret finanskonsern i Hedmark. Det gjen-speiles også i konsernets visjon Sammen om å skape og bankens overordnede strategi. I strategien er samfunnsengasjement et eget målområde med tilhørende tiltak: «Kundene opplever Sparebanken Hedmark som en kompetent og ansvarlig samfunnsaktør.»

Nærhet til beslutningene

Regionen skal være et godt sted å drive næringsvirksomhet, et godt sted å bo og et godt sted å flytte til. Dette ønsker finanshuset å bidra til. Sparebanken Hedmark har vært til stede i Hedmark i 170 år og er opptatt av utviklingen i fylket og i Mjøsregionen. Dersom menneskene trives, bor godt, har utdanningsmuligheter, trygge arbeidsplasser og engasjerende fritidsmuligheter, vil Sparebanken Hedmark også kunne gå godt. At finanshuset er solid over tid, er viktig for innbyggerne og bedriftene. Å ha en solid kapitalkilde med hovedsete i regionen, gir trygghet og nærhet til beslutningene.

Bærekraftig drift

Sparebanken Hedmark har en viktig rolle som utviklingsaktør og ønsker å være et forbilde på god forretningsdrift, også når det gjelder miljø-, HR- og etiske spørsmål. Finanshusets mål er at all forretningsdrift og økonomisk verdiskaping skal være i tråd med naturens bæreevne. Konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard, god eierstyring og selskapsledelse.

Arbeidstager- og menneskerettigheter

Sparebanken Hedmark tar i sin virksomhet derfor hensyn til arbeidstager- og menneskerettigheter, grunnleggende sosiale behov og naturens bæreevne. Sparebanken Hedmark skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass for alle medarbeidere i alle aldersgrupper og livsfaser. Balansen mellom jobb, hjem og fritid skal oppleves som god. Finanshuset jobber med helseforebyggende tiltak og stimulerer medarbeidere til fysisk aktivitet. Det er en god balanse mellom kjønn, og andelen kvinner i lederstillinger øker. I samarbeid med NAV tar banken i mot arbeidstakere som har behov for arbeidstrening.

Nye rapporteringskrav

En egen strategi for samfunnsområdet ble vedtatt av bankens styre på nyåret 2014 for å imøtekomme nye rapporteringskrav fra myndighetene. I løpet av 2015 er flere av bankens styringsdokumenter oppdatert med henvisning til den vedtatte samfunnsstrategien og dette arbeidet vil fortsette i 2016. Samfunnsstrategien skal etter planen revideres i løpet av 2016.

Etikk i hverdagen

Sparebanken Hedmarks virksomhet er avhengig av tillit fra kunder, offentlige myndigheter og samfunnet forøvrig. Sparebanken Hedmarks ansatte skal kjennetegnes ved høy etisk standard, kompetanse, tillit, ærlighet og redelighet. I all vår omgang med omgivelsene skal vi være bevisst vår habilitet og ha nødvendig profesjonell distanse. Verdiskapingen skal skje i tråd med god rådgivningsskikk, og innenfor rammer hvor den enkelte ansatte ikke må bryte etiske retningslinjer for å tilfredsstille økonomiske mål.

Gjennomgang og drøfting av de etiske retningslinjene er en del av det obligatoriske introduksjonsprogrammet for nyansatte. Alle ansatte må årlig også bekrefte at de har gjennomgått og forstår innholdet. Slik sikrer konsernet at etikk, habilitet, lojalitet, antikorrupsjon og integritet står på dagsorden.

I tillegg gjennomføres det årlig en etikkuke med foredrag, aktiviteter og diskusjoner både på sentralt og lokalt nivå, hvor det settes fokus på ulike temaer som involverer hele organisasjonen. I 2015 hadde etikkuka fokus på relasjonelt mot, og hvordan man tar imot og respondere klokt på forhold som oppleves feil eller vanskelig. Målet med etikkuka er å etablere en kultur der spørsmål, åpenhet og debatt bidrar til utvikling av konsernet.

Gaver til allmennyttige formål

Banken gir verdier direkte tilbake til samfunnet, blant annet gjennom sponing av breddeidrett og tiltak for barn og unge. Sparebanken Hedmark har lang tradisjon for å føre deler av overskuddet tilbake til lokalsamfunnet. Hvert eneste år deler banken ut mange millioner kroner i gaver. Midlene går til lag, foreninger og andre gode formål. Støtte kan søkes via bankens hjemmeside og midlene deles ut etter at årsregnskapet er vedtatt i begynnelsen av året.

Gavefondet

Banken har et eget gavefond til større prosjekter innen kultur, idrett, fysisk aktivitet, forskning og utdanning. Av disse midlene har banken delt ut gaver til en rekke tiltak innen idrett og kultur, deriblant:

- Hamar og Hedemarken Turistforening – støtte til rehabilitering av hytteområdene på Målia.
- Jordet og Tenaasen skytterlag – støtte til bygging av nytt klubbhus.
- Turnékompaniet – støtte til oppgradering av stolene i Hamar Teater.
- Kongsvinger skøyteklubb – støtte til kjøp av ismaskin
- Tynset idrettsforening – støtte til ny treningshall, fotball.

Sparebanken Hedmarks talentstipend

Bankens talentstipend skal stimulere idrettsungdom og unge kunstnere mellom 18 og 25 år til å utvikle talent og engasjement gjennom trening, utdanning og utfoldelse av kreativitet. Tanken er å bygge stolthet, skape gode forbilder og synliggjøre mulige talentutviklingsløp. Talentstipendet er på to millioner kroner, én million til hvert av de to områdene kunst og idrett. I 2015 fikk 69 mottakere stipender på 25 000 og 50 000 kroner. Bankens arrangerte en egen motivasjonsdag og talentfest i Hamar kulturhus i oktober. Kunststipendet er begrenset til Hedmark fylke.

Tildelingen av idrettsstipendet skjer innenfor bankens geografiske virkeområde i Hedmark, Oppland og Nes kommune i Akershus. Søkere må være bosatt i dette området eller ha annen tilknytning og tilhøre et idrettslag eller klubb i regionen. Idrettsstipendet tildeles av en jury bestående av representanter for idrettskretsene i Hedmark og Oppland, Olympiatoppen Innlandet og Sparebanken Hedmark. Kunststipendet deles ut av styret i Sparebanken Hedmarks kunstfond. Talentstipendet videreføres etter samme lest også i 2016.

Sparebanken Hedmarks kunstfond

Styret for kunstfondet delte ut én million kroner i talentstipend til 29 unge utøvere innen kunst og kultur (som beskrevet i avsnittet over). Det er også vedtatt å bruke tre millioner kroner på kunstverk i Eidskog, Trysil og Engerdal. Arbeidet fortsetter med tidligere vedtatte kunstprosjekter i Strandgateparken i Hamar, rundkjøring på riksvei 3 ved Aukrustsenteret i Alvdal og rundkjøring på fylkesvei 30 inn til Tynset sentrum. Skulptur til minne om finneinnvandringen i Grue kommune og storelgen på Bjøråa rasteplass langs riksvei 3 i Stor-Elvdal, ble ferdigstilt i 2015.

Næringsutvikling

For utviklingen av regionen er det viktig med et aktivt samarbeid om forskning, utdanning og næringsliv. For å styrke tilgangen på risikokapital til tidligfase-bedrifter etablerte banken i 2013 et eget inkubatorfond. Erfaringen hittil er at det er for få kvalifiserte søkere og banken ønsker flere gode prosjekter velkommen. Vi har i 2015 hatt fokus på gründeretablering, og har høsten 2015

innhentet informasjon i vårt markedsområde om hva som savnes av virksomhet via kampanjen «Ønsker meg 1». Vi vil fortsette i 2016 med bistand til å starte egen bedrift basert på den informasjon vi fikk inn i 2015.

Sparebanken Hedmark har et strategisk mål om å være kilden til samfunnsnyttig informasjon i Hedmark. Finanshuset etablerte derfor et eget konjunkturbarometer for Innlandet i november 2013. Vi fulgte opp med nye utgaver i 2014 og 2015, der vi i fjor fikk stor ekstern oppmerksomhet både rundt og etter lansering. Tanken er blant annet å bidra med fakta og innsikt som kan stimulere til vekst og utvikling i Innlandet.

Miljø

Sparebanken Hedmark har integrert hensynet til det ytre miljøet ved å ha miljøfyrtårnsertifiserte kontorer og ved å gjennomføre et årlig energi- og klimaregnskap etter de internasjonale standardene «The Greenhouse Gas Protocol» og ISO 14064. Dette tar for seg forbruk som fører til klimagassutslipp som for eksempel reiser, avfallshåndtering og energiforbruk. Ved å gjøre denne kartleggingen, identifiserer banken hvilke kilder som påvirker det ytre miljøet og kan iverksette konkrete tiltak for å minimere dem.

Banken har nå sertifisert samtlige kontorer etter hovedkontormodellen (19 pluss 7 satellittkontorer) og strammet opp sine kildesorteringsrutiner. Konsernet utvikler stadig nye produkter som reduserer belastningen på miljøet. Boliglån på nett, mobilbank, mCASH, SMS-tjenester og elektronisk distribusjon av brev og publikasjoner, er tiltak som reduserer transportbehov og papirforbruk.

Det er et viktig prinsipp at alle bedrifter, store og små, reduserer sine utslipp og på den måte bidrar til å forhindre en global oppvarming på mer enn 2 grader. Sparebanken Hedmark hadde i 2015 et totalt CO₂ utslipp på 538 tonn, og en energibruk på 5919 MWh.

Forholdet til leverandører

I forbindelse med anbudsprosesser krever banken sertifisering vedrørende miljøhensyn. Både anskaffelser og prosesser preges av miljøbevissthet. Også i SpareBank 1-alliansens anskaffelsesstrategi er det nedfelt at innkjøpsområdet skal opptre tillitvekkende, miljøbevisst og etisk korrekt i interne og eksterne fora.

Bankens interessenter

Ved å ha fokus på hva interessentene er opptatt av, vil virksomheten kunne innhente og kommunisere relevant informasjon til omgivelsene (se interessentkart neste side).

Interessentkart for Sparebanken Hedmark

Innhenting av data om kundens og andre respondenters syn på konsernet gjøres jevnlig gjennom fokusgrupper og egne kundeundersøkelser. På bakgrunn av dette kan banken prioritere riktig innsats for å forbedre både ikke-finansielle og finansielle resultater. Nedenfor er en grovskisse over bankens ulike interessenter og forhold som kan påvirke konsernets omdømme.

- **Ansatte:** Morbanken, datterselskaper, tillitsvalgte, verneombud, pensjonistforeningen, FNO, Frisk HMS
- **Kunder:** Personkunder, bedriftskunder, offentlige organisasjonskunder, gründere.
- **Eiere:** Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse.
- **Myndigheter:** Kommuner, Fylkeskommuner/Storting/Regjering, Rettsapparatet, Finanstilsynet, Norges Bank, Konkurransetilsynet, Forbrukerombudet.
- **Kapitalmarkedet:** EKB-investorer, Fremmedkapital, andre banker og meglerhus.
- **Leverandører:** Ulike produkt- og tjenesteleverandører innen IT, drift, marked, revisjon, konsulentvirksomhet, personal, HMS, pengetransport, sikkerhet, energi, håndverksbedrifter og andre.
- **Konkurrenter:** Lokale, nasjonale, internasjonale aktører.
- **Sponsorater:** Lag og organisasjoner, klubber.
- **Samarbeidspartnere:** SpareBank 1-alliansen, sentrale og lokale aktører.
- **Gavemottakere:** Mottakere av gaver fra: Kunstfondet, Talentstipendet, gaver til allmennnyttige formål, gavefondet.
- **Interesseorganisasjoner:** Finans Norge, NHO, Vikinglauget, Trainee Innlandet, Regionrådene.
- **Deleide selskaper:** SpareBank 1 Gruppen, Bank 1 Oslo Akershus, SpareBank 1 Næringskreditt, SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Kredittkort AS, SpareBank 1 Verdipapirservice, SpareBank 1 Kundesenter AS, Østlandsforskning, KOMM-IN AS.
- **Samfunnet, offentlige aktører:** Ikke-kunder, potensielle kunder, opinionen, akuttberedskap: Politi/Helse/Brann, politikere, finansklagenemda, høgskoler.
- **Media:** Lokale gratisaviser, lokalaviser, regionale medier, riksmedier, NRK riks og lokal, NTB.
- **Sosiale medier:** Opinionen i sosiale medier.
- **Ratingbyråer og analytikere:** Moody's Analytikere.
- **Oslo Børs.**

Forhold som kan påvirke omdømmet

<ul style="list-style-type: none"> • Selskapsstyring • Ledelse • Bonus/opsjoner og belønningsmekanismer • Investerings- og utlåns-policy (etisike kriterier) 	<ul style="list-style-type: none"> • HMS • Konkurransedyktige betingelser • Utviklingsforhold/karriere-muligheter 	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvar i leverandørkjeden • Miljøkriterier • Kriterier for å droppe leverandører som er «uetiske» 	<ul style="list-style-type: none"> • Investeringspolicy og langsiktige strategier • Produktinformasjon/markedsføringsetikk/konkurranselov 	<ul style="list-style-type: none"> • Klima og miljøforhold (eksternt) • Lokalsamfunnet og kompetanseoverføring • Sponsing • Gaver
--	--	---	---	---

Status 2015

		2015	2014
Strategi/økonomi	Konsernstrategi	Strategi gjennomført i hht plan.	Oppdateres i ny strategi 2015.
	Utvikling CSR-strategi	Innarbeiding i styringsdokumenter er påbegynt og fortsetter i 2016.	Vedtatt 2014, revideres i 2015. Innarbeiding i styringsdokumenter er påbegynt og fortsetter i 2015.
	Resultat før skatt (mill kr), konsern	1 163	1 232
	Forvaltningskapital (mill kr), konsern	55 971	49 934
	Egenkapitalavkastning etter skatt, konsern	11,4 %	14,4 %
	Kapitaldekningsprosent, konsern	17,2 %	14,8 %
	Årlig gjennomgang og bekreftelse av bankens etiske regelverk	Gjennomført	Gjennomført
Samfunn/sosiale forhold	Antall årsverk, inkl. datterselskaper	728	673
	Antall årsverk, bank	470	459
	Sykefravær	4,00 %	4,10 %
	Andel kvinner	57 %	57 %
	Andel kvinner i ledende stillinger	43 %	44 %
	Gjennomsnittsalder	48 år	47 år
	Ansattes tilfredshet, organisasjonsundersøkelse	850	814
	Avtale om inkluderende arbeidsliv	Videreført	Fornyhet
	Gjennomsnittlig ansettelsestid	17 år	18 år
	Antall rekrutteringer, internt	23	28
	Antall rekrutteringer, eksternt	36	34
	Turnover	2,50 %	3,50 %
Gavemidler	Tildeling kunst og kultur	2 026 000	1 950 000
	Tildeling idrett	2 443 000	2 011 000
	Tildeling humanitært arbeid	725 000	716 000
	Tildeling annet	1 012 000	1 012 000
Gavefond	Tildeling kunst og kultur	5 752 000	6 075 000
	Tildeling idrett og fysisk aktivitet	13 138 000	7 425 000
	Tildeling utdanning/forskning	2 700 000	3 960 000
	Tildeling annet	2 090 000	4 998 000
Sparebanken Hedmarks kunstoffond	Tildeling kunst og kultur	3 000 000	4 070 000
		Sparebanken Hedmark har ikke investert fra vårt Inkubatorfond i 2015, men har gjennomført markeds-kampanjen «Ønskermeg1» med fokus på nyskaping.	Av Inkubatorfondet er 500 000 kroner bevilget til konkrete prosjekter i 2014.
Næringsutvikling	Tildeling nyskapingstiltak		
Miljø*	*Se også eget klimaregnskap		
	Totalt klimagassutslipp (tonn CO ₂)	538	633
	Klimagassutslipp per årsverk, morbank (tonn CO ₂ /årsverk)	1,2	1,4
	Antall videokonferanserom	42 (Alle har også skype og videotilgang på egen PC.)	42
	Antall kontor sertifisert som Miljøfyrtårn	26 (19 kontorer og 7 satelittkontorer er Miljøfyrtårnsertifisert etter hovedkontormodellen.)	23

Årskavalkade 2015

Fra representantskapets behandling av EKB-saken i 2015. F.v: Richard Heiberg og representantskapets formann Pål Jan Stokke.

Etablert som egenkapitalbevisbank

I 2014 vedtok styret i Sparebanken Hedmark å innstille overfor bankens representantskap å utstede egenkapitalbevis, opprette en sparebankstiftelse og gå på børs. I 2015 er både stiftelsen og egenkapitalbevisene på plass. Sparebanken Hedmark skal etter planen gå på børs i 2016, avhengig av utviklingen på Børsen.

I 2015 startet prosessen med at bankens representantskap behandlet vedtaket om omgjøring av grunnfondskapital til egenkapitalbeviskapital. Å bli en egenkapitalbevisbank krever to vedtak i representantskapet. Både første- og andregangsbehandlingen resulterte i positive beslutninger i februar og mars 2015.

I mai fikk banken tillatelse fra Finanstilsynet om å konvertere 60 prosent av bankens grunnfond til egenkapitalbevis. Banken fikk samtidig tillatelse til å etablere en egen stiftelse, Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse, som i første omgang blir eier av egenkapitalbevisene. Sparebankstiftelsens formål er å forvalte egenkapitalbevis og være en langsiktig og stabil eier i Sparebanken Hedmark. Stiftelsen har også som mål å gi gaver til allmenntilgunnende formål i bankens hovedmarksområde.

I september 2015 valgte bankens representantskap medlemmer til sparebankstiftelsens styre og generalforsamling. Medlemmene ble rekruttert fra ulike regioner i Hedmark i tråd med stiftelsens vedtekter. Stiftelsens første styreleder ble Nils Arne Nordheim. Sammen med styret skal han forvalte stiftelsens midler og oppgaver. Nordheim har tidligere vært direktør for bedriftsmarkedet i Sparebanken Hedmark, før han gikk av med pensjon i 2014.

I november 2015 ble Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse opprettet gjennom registrering i Foretaksregisteret Eierandelskapital på 3 987 000 000 kroner fordelt på 79 740 000 egenkapitalbevis, hvert pålydende 50 kroner og til tegningskurs 50 kroner, ble da vederlagsfritt overført til stiftelsen. Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse er ved årets slutt dermed bankens eneste og største eier. Gjennom den planlagte børsnoteringen i løpet av 2016, vil personer, bedrifter og andre få anledning til å investere i banken.

Bakgrunnen for omdannelsen til egenkapitalbevisbank er at Innlandet i stadig sterkere grad knyttes opp mot hovedstadsregionen, både når det gjelder bosetting og næringsliv. Sparebanken Hedmark ønsker å ta del i utviklingen, og dette handler blant annet om størrelse. Egenkapitalbeviset er viktig for at Sparebanken Hedmark skal ta del i framtidige strukturendringer og fortsatt kunne styrke sin posisjon som en av landets ledende regionsparebanker.

Med en påfølgende børsnotering vil Sparebanken Hedmark bli det eneste børsnoterte selskapet i Hedmark, og det største i Innlandet.

Fra fjorårets pressekonferanse: Geir Egil Bolstad, viseadministrerende direktør i Bank 1 Oslo Akershus, Richard Heiberg og Tore Anstein Dobloug.

SpareBank 1 Oslo Akershus blir heleid datterselskap i Sparebanken Hedmark

Ved utgangen av 2015 inngikk Sparebanken Hedmark avtale om kjøp av samtlige aksjer fra LO og de øvrige SpareBank1-bankene. Kjøpet er forutsatt myndighetenes godkjenning.

Sikre sterkt eierskap

Bakgrunnen for oppkjøpet er at de øvrige regionbankene over en viss periode har ytret ønske om å selge seg ut av Bank 1 Oslo Akershus grunnet stor geografisk avstand til egne hovedmarkeder. Det har også vært viktig å sikre et sterkt og mer konsentrert eierskap i B1OA. Omkring 90 prosent av oppjøret for aksjene vil skje ved at Sparebanken Hedmark foretar en rettet emisjon mot LO og de øvrige bankene*. Dette innebærer at de blir egenkapitalbevisiere i Sparebanken Hedmark. LO blir den nest største eieren etter Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse, med en eierandel på 15,1 prosent.

Ønsker velkommen med på laget

SpareBank1 Oslo Akershus er en godt drevet bank og sammen blir vi et større og mer slagkraftig regionalt sparebankkonsern på Østlandet med hovedsete i Hamar. Vi blir til sammen det fjerde største sparebankkonsernet i Norge.

Blir 100 prosent eid datterbank inntil fusjon

Bank 1 Oslo Akershus vil i inntil tre år bli drevet som en datterbank av Sparebanken Hedmark. Avtalen er betinget godkjenning fra offentlige myndigheter. Sparebanken Hedmark har i forbindelse med transaksjonen benyttet SpareBank 1 Markets som finansiell rådgiver og advokatfirmaet Selmer som juridisk rådgiver.

(*SamSpar- bankene er 11 lokale SpareBank 1-banker, i hovedsak lokalisert på Østlandet.)

Konjunkturbarometeret 2015

Sparebanken Hedmarks konjunkturbarometer ble i november lansert for tredje år på rad. Barometeret fikk mye ekstern oppmerksomhet både i mediene og i andre fora, blant annet fordi hovednyheten i år var at Hedmark for første gang på ti år slår Norge i sysselsettingsvekst. Lavere kronekurs og bedre tilgang på kompetanse grunnet nedgang i oljesektoren, bidrar også til bedre lønnsomhet. Det kan virke som at vi er i ferd med å forlate oljeskyggen, et begrep som har forfulgt Innlandet i noen tiår.

Sparebanken Hedmark lanserer mikrospar

I februar lanserte banken mikrospar, en felles satsning for SpareBank 1-bankene der man sparer et selvvalgt beløp til en selvvalgt konto hver gang bankkortet brukes. Kunden etablerer sparingen selv i nettbanken og velger hvor mye og hvordan han vil spare når han drar kortet. Mikrospar fungerer dermed som en slags elektronisk sparegris. Hensikten er å tilby enkle og motiverende spareprodukter til våre kunder.

Inviterte unge håpefulle til boligkveld

Banken inviterte i høst unge voksne i alderen 19-34 år til boligkveld, et samarbeid mellom ansatte fra banken og eiendomsmeglere fra EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS. Målet er å gjøre målgruppen mer kompetente på veien inn til boligmarkedet.

Boligkveldene ble holdt i bankens lokaler i Hamar, Brumunddal, Elverum og Kongsvinger og er en del av leveransen for økt tilgjengelighet på kvelds åpne kontorer. I tillegg ble det gjenskapt typiske «ung voksne-leiligheter», som ble brukt som visningsleilighet, for å belyse hva en bør være opptatt av på visning. Kveldene viste seg å være veldig populære, med lange ventelister og ekstra boligkvelder for de interesserte.

SpareBank 1 ny hovedsponsor for skilandslaget

SpareBank 1-bankene tok i mars over som hovedsamarbeidspartner for skilandslaget. Med 16 regionale banker, SpareBank 1 Forsikring og EiendomsMegler 1 i ryggen, får Skiforbundet en samarbeidspartner som ønsker å utvikle langrennssporten i hele Norge. Samarbeidsavtalen har en varighet på tre år.

Sparebanken Hedmark senker rentene

I januar senket Sparebanken Hedmark rentene for boliglån og innskudd med inntil 0,40 prosentpoeng. Unge kunder med boliglån for unge (BFU) fikk bankens beste rente fra 2,90 prosent.

Verdens største elg ble avduket

Sparebanken Hedmarks kunstfond har bidratt med to millioner til elgen som ble avduket i oktober på Bjøråa rasteplass. Elgen er et ledd i trafikksikkerhetstiltakene langs riksveg 3. Den er produsert i høyglanspolert stål, og er blitt en populær attraksjon ved riksvegen.

SpareBank 1 kjøper mCASH

SpareBank 1-bankene kjøpte i oktober den norske delen av mCASH, og overtok dermed 100 000 brukere, over 600 utsalgssteder samt den teknologiske plattformen. Med mCASH kan brukerne betale på nett og butikker uten å bruke kort, kun ved hjelp av en smarttelefon.

Ombygging på Tynset

I januar startet arbeidet med å bygge om banklokalene på Tynset. Det gamle ventilasjonsanlegget måtte skiftes ut, og lokalene ble samtidig pusset opp etter nytt kontor-konsept. - Vi bygger om banklokalene for å være bedre rustet for fremtiden, sier regionbanksjef Geir Schjøberg.

SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS kjøper opp regnskapsbyråer

I løpet av 2015 har SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS kjøpt opp tre regnskapsbyråer: Frostad & Skyrud AS, for å styrke sin strategiske posisjon på Nedre Romerike. Samtidig styrker selskapet sin posisjon i Hamar gjennom kjøp av Stenberg Regnskap og Økonomi AS og Hauge Regnskap AS.

10 000 nye brukere

I februar passerte banken 10 000 aktive kundeavtaler i nettbank bedrift. Av disse er cirka 500 unike brukere av mobilbanken og disse logget seg inn mer enn 85 000 ganger i løpet av en måned. – Nettbank bedrift, sammen med mobilbank, er et svært godt hjelpemiddel for beslutningstakere i jobbhverdagen, sier fagsjef Rune Bye.

Banken overtar EiendomsMegler 1 i Gjøvik

Sparebanken Hedmark ved EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS tok i desember over EiendomsMegler 1 Ringerike Hadeland AS' virksomhet i Gjøvik. Banken overtok bankkontoret ved Gjøvik i 2011 og det var derfor naturlig at meglervirksomheten fulgte etter, da den i stor grad er integrert i banken.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland medeier i SpareBank 1 Finans Østlandet AS

I desember ble SpareBank 1 Ringerike Hadeland medeier i SpareBank 1 Finans Østlandet AS (5 prosent). Selskapene har over lengre tid hatt et meget godt samarbeid. - For Sparebanken Hedmark er det hyggelig at Ringerike Hadeland ønsker å satse på finansierings- og leasing tjenester sammen med oss. På den måten vil begge parter kunne styrke sine virksomheter på Østlandet, sier Richard Heiberg.

Q1

TILB
BLI
20

40

Etikkuka om relasjonelt mot

Årets etikkuke handlet om relasjonelt mot til å ta opp og respondere klokt på forhold som oppleves feil eller vanskelig. Målet med etikkuka 2015 var å etablere en kultur der spørsmål, åpenhet og debatt bidrar til utvikling av konsernet.

Banken arrangerte UNG-seminarer

I juni arrangerte banken UNG-seminarer i Kongsvinger, Tynset, Elverum, Brumunddal og Hamar. Målgruppa var ungdom i alderen mellom 19-20 år som skal flytte hjemmefra for første gang. Hensikten er å skape bevissthet rundt temaer som forbruk, inntekter, utgifter, lån, forsikringer og sparing.

Rentenedgang

For andre gang i år senker Sparebanken Hedmark rentene på boliglån og innskudd, med inntil 0,34 prosentpoeng. Unge kunder med boliglån for unge (BFU) fikk bankens beste rente fra 2,65 prosent.

Første kveldsåpen bank i Hedmark

For å bli enda bedre på å dekke kundenes behov, tilbyr banken fra august rådgivning fram til kl. 18.00 i Hamar, Brumunddal, Elverum og Kongsvinger.

- Forventninger om økt tilgjengelighet er ikke spesielt for vår bransje. Dette er en generell samfunnsutvikling som vi må forholde oss til, sier direktør personmarked, Kari Gisnås.

Sparebanken Hedmark senker rentene

For tredje gang i år senker Sparebanken Hedmark rentene på boliglån, med inntil 0,25 prosentpoeng. Unge kunder med Boliglån for unge (BFU) får bankens beste rente fra 2,40 prosent.

Feiret nyoppussede kontorer på Rena

Ordfører i Åmot og administrerende direktør Richard Heiberg var på plass da de nyoppussede lokalene på Rena åpnet i mai. Åpningen ble markert med rød løper, marsipankake, og korsang fra lokale barnehagebarn. Rena er det ellefte kontoret som er bygget etter det nye kontorkonseptet.

Milliongave til å utdanne sjefer i eget liv

Banken ga i juni 1,5 millioner kroner til Ungt Entreprenørskap, en gave som gikk til blant annet undervisningsprogrammet Sjef i eget liv. Målet er å gi elevene en forståelse av at valg de gjør allerede i dag, kan få stor betydning senere i livet.

Åpnet første siviløkonomutdanning i Innlandet

I august ble Innlandets første siviløkonomutdanning åpnet ved Høgskolen i Hedmark. Sparebanken Hedmark har, sammen med flere aktører i næringslivet, gitt finansiell støtte til etableringen av det nye studiet. I tillegg har banken finansiert et professorat i økonomi.

Vekst i restaurantbransjen på Hedmarken. Hai Hang er en av dem som har tilført Hamar og Hedmarken spennende matstiler i sin lange rekke av restaurantetableringer. Inspirasjon og kunnskap til å drive med dette fikk Hai på det fasjonable hotellet Raffles i Singapore. Der arbeidet han gratis i sin gryende karriere i 2002, men fikk kunnskapen i betaling.

Kilde: Sparebanken Hedmarks kundemagasin høsten 2015.

Styrets beretning

Sparebanken Hedmark er det ledende finanshuset i Hedmark og Oppland og Norges sjettede største sparebank. Banken er den eneste regionale finansinstitusjonen med hovedsete i Innlandet.

Sparebanken Hedmark styrket i 2015 sin posisjon som landets mest solide regionsparebank. Ved utgangen av året var uvektet egenkapitalandel på 15,6 prosent og ren kjernekapitaldekning på 17,2 prosent.

Markedsposisjonen i regionen ble ytterligere forbedret i 2015. Banken har i sitt primærmarkedsområde en markedsandel på omkring 50 prosent. I 2015 var veksten i utlån 9,3 prosent og veksten i innskudd 7,7 prosent. En fortsatt stabil makroøkonomisk situasjon i Hedmark og Oppland bidro til svært lave tap. Innlandets næringsliv er dominert av jordbruk og skogbruk med tilhørende foredlingsindustri samt små og mellomstore bedrifter. Direkte petroleumsrelatert virksomhet er tilnærmet fraværende.

Styret er godt fornøyd med regnskapet for 2015. Konsernet oppnådde et resultat etter skatt på 930 millioner kroner. Egenkapitalavkastningen ble 11,4 prosent.

Konvertering til egenkapitalbevisbank

Sparebanken Hedmark ble i 2015 omdannet til egenkapitalbevisbank. Banken konverterte 60 prosent av grunnfondskapitalen til eierandelskapital. Samtidig ble det opprettet en stiftelse, Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse, som ble tilført samtlige 79 740 000 utstedte egenkapitalbevis i forbindelse med konverteringen. Samlede verdier overført den nye stiftelsen var omkring 5 milliarder kroner basert på bankens bokførte egenkapital.

Stiftelsens formål er å være en langsiktig og stabil eier i Sparebanken Hedmark. Stiftelsen kan disponere deler av overskuddet og dele ut utbytte midler til allmennyttige formål. Gjennom sitt eierskap i Sparebanken Hedmark skal stiftelsen videreføre sparebanktradisjonene i Hedmark. Stiftelsen kan ifølge vedtektene ikke eie mindre enn 50 prosent av bankens egenkapitalbevis.

Kjøp av Bank 1 Oslo Akershus AS

Den 12. desember inngikk Sparebanken Hedmark avtaler om kjøp av de øvrige aksjene i Bank 1 Oslo Akershus AS. Etter kjøpet vil stiftelsen eie omkring 75 prosent og LO omkring 15 prosent av egenkapitalbevisene. Øvrige SpareBank1-banker vil eie de resterende 10 prosent. Gjennomføringen forutsetter myndighetenes godkjenning.

Endelig godkjenning er ventet i løpet av annet kvartal 2016. Etter oppkjøpet vil konsernet Sparebanken Hedmark bli landets fjerde største sparebank med en samlet forretningskapital på omkring 127 milliarder kroner. Konsernet vil ha omkring 1 180 ansatte og 44 bankkontorer fordelt over fire fylker. Banken vil ha 23 kontorer i Hedmark, to i Oppland, ti i Akershus og ni kontorer i Oslo. Målet er å utvikle de to bankene til sammen å bli enda mer kompetent, med økt bredde og større konkurransekraft overfor kundene og kapitalmarkedet. For bankens innskuddskunder og långivere vil også risikoen samlet sett reduseres.

Børsnotering

Dersom markedsforholdene er tilfredsstillende planlegger Sparebanken Hedmark børsnotering i løpet av annet halvår 2016.

Formålet med børsnoteringen er å gjøre banken i stand til å ta en mer aktiv rolle i den videre strukturutviklingen i næringen. Børsnoteringen vil, i tillegg til å gi banken et oppgjørsmiddel ved eventuelle erverv av andre banker, bidra til å gjøre finanshuset mer attraktiv både for kunder og ansatte. Samtidig gir det banken mulighet til å hente inn ny egenkapital og tilby eierskap til både kunder, ansatte og investorer.

SPAREBANKEN HEDMARK – KONSERNRESULTAT

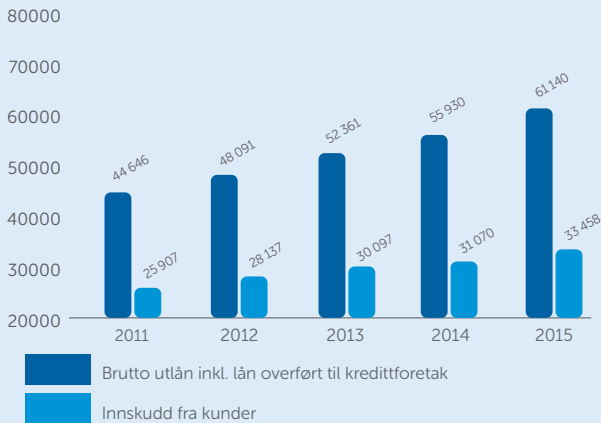
Konsernet avlegger regnskapet etter internasjonale regnskapsstandarder vedtatt av EU (IAS 34). Hovedkontoret er i Hamar og konsernets virksomhet er i Hedmark, Oppland og Akershus. Konsernet anses ikke å ha virksomhet som forurenser det ytre miljøet.

Konsernet består av Sparebanken Hedmark og de konsoliderte 100 prosent eide datterselskapene EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS, SpareBank 1 Finans Østlandet AS, SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS og Vato AS.

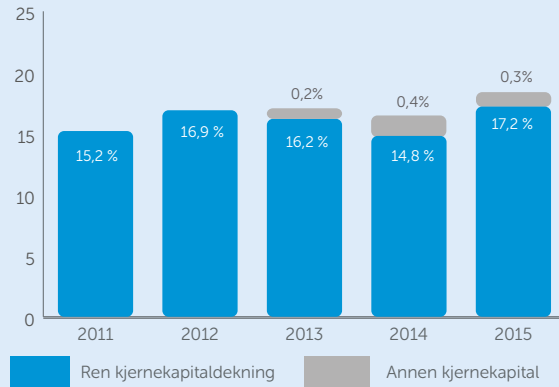
Banken eier 40,5 prosent av Bank 1 Oslo Akershus AS, 11 prosent av SpareBank 1 Gruppen AS og 8,7 prosent av SpareBank 1 Kredittkort AS. Videre eier banken 10 prosent av SpareBank 1 Boligkreditt AS og 3,8 prosent av SpareBank 1 Næringskreditt AS (kredittforetakene). Resultatene fra ovennevnte selskaper inntektsføres i bankens konsernregnskap tilsvarende bankens eierandel.

Konsernets resultat etter skatt for året 2015 (forrige år i parentes) ble 930 (1 040) millioner kroner. Egenkapitalavkastningen ble 11,4 (14,4) prosent.

Brutto utlån og innskudd (konsern)

Ren kjernekapitaldekning (konsern)

Spesifikasjon av konsernresultat etter skatt i millioner kroner:

Resultat etter skatt i morbanken	796
Mottatt utbytte fra datterselskaper/ tilknyttede selskaper	- 259
Resultatandeler fra:	
SpareBank 1 Gruppen AS	142
Bank 1 Oslo Akershus AS	103
SpareBank 1 Boligkreditt	46
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	5
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	74
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	11
SpareBank 1 Kredittkort AS	10
Øvrige TS/FKV	2
Resultat etter skatt for konsernet	930

Renteinntekter og øvrige inntekter

Samlede netto renteinntekter, inklusiv provisjonsinntekter fra lån og kreditter overført til deleide kredittforetak (inntektsføres som provisjoner), ble 1 293 (1 271) millioner kroner. Dette var en økning på 1,7 prosent sammenliknet med 2014.

Konsernets rentenetto i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital ble 2,08 prosent i 2015 mot 2,14 prosent i 2014.

Konsernets utlånsmargin, inklusive boliglån i kredittforetaket, ble 2,68 (2,96) prosent. Innskuddsmarginen ble minus 0,22 (- 0,52) prosent. Konsernets rentemargin ble 2,46 (2,44) prosent.

Netto provisjonsinntekter ble redusert fra 525 millioner kroner i 2014 til 461 millioner kroner i 2015. Hovedforklaringen var en nedgang i provisjoner fra overførte lån til kredittforetakene på 40 millioner kroner som følge av reduserte marginer. Videre ble det inntektsført 41 millioner kroner i ekstraordinære inntekter fra SpareBank 1 Kredittkort AS i 2014.

Andre driftsinntekter økte med 52 millioner kroner til 190 millioner kroner og skyldtes i betydelig grad økt omsetning i SpareBank 1 Regnskapshuset AS.

Samlede inntekter fra konsernets regnskaps- og eiendomsmeglervirksomhet var 253 millioner kroner i 2015. Dette var en økning på 48 millioner kroner eller 23 prosent.

Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser

Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser ble redusert med 58 millioner kroner til 514 (572) millioner kroner. Utbytte var 4 millioner kroner lavere og netto resultat fra eierinteresser ble redusert med 93 millioner kroner. Gevinsten fra salget av betalingsformidlings-selskapet Nets Holding ASA bidro i 2014 med 158 millioner kroner. Markedsverdiendringer på verdipapirer viste en resultatforbedring i 2015 på 39 millioner kroner. Av resultatet fra eierinteresser utgjorde resultatandelen fra Bank 1 Oslo Akershus AS 103 (183) millioner kroner og resultatandelen fra SpareBank 1 Gruppen AS 142 (202) millioner kroner.

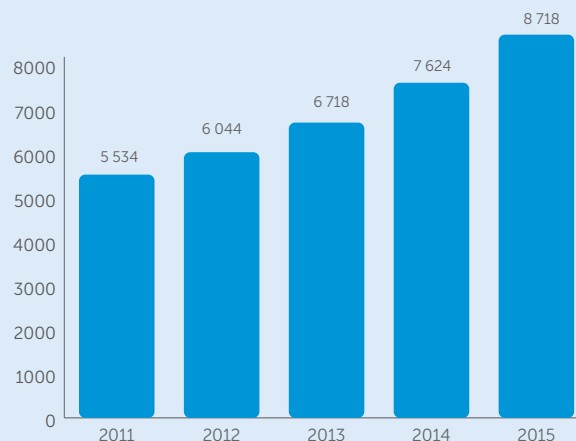
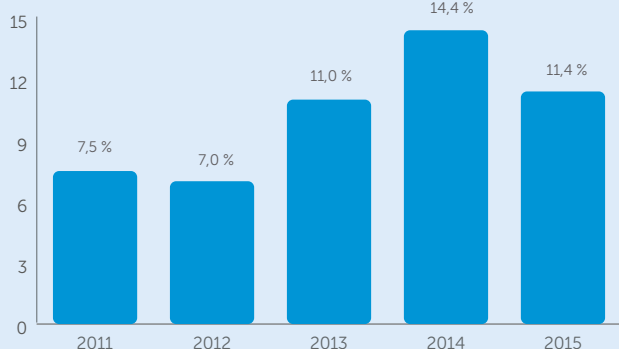
Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser var 205 (166) millioner kroner.

Bankens verdipapirgjeld, renteplasseringer, derivater og fastrenteprodukter til kunder vurderes til virkelig verdi over resultatet etter IAS 39 og endringer i markedsverdi resultatføres. Samlede netto markedsverdiendringer på rentepapirer var 184 (-36) millioner kroner, mens verdiendringer på fastrenteprodukter til kunder var 15 (28) millioner kroner. Andre poster utgjorde 6 (174) millioner kroner, herav Nets 158 millioner kroner i 2014.

I 2015 var det store utslag i de såkalte omsetnings-spreadene for norske finanspapirer. For en fem års seniorutstedelse i en norsk regionsparebank steg markedets påslag over NIBOR fra om lag 60 basispunkter ved inngangen av året til om lag 135 basispunkter ved utgangen av året. Alt annet like betyr det at relevant

Egenkapital (konsern)

Egenkapitalavkastning

diskonteringsrente på allerede utstedte rentepapirer med fastsatte kuponger øker, og dermed at nåverdien (kursen) synker. Kursnedgang på egen gjeld fører til en urealisert gevinst, mens kursnedgang på kjøpte rentepapirer fører til et urealisert tap. For Sparebanken Hedmark var nettoeffekten av kursnedgangen på alle rentepapirer, inklusiv sikringsforretninger, positiv med 184 millioner kroner i 2015. Den positive effekten på 184 millioner kroner er fordelt med 252 millioner kroner i inntekt på verdipapirgjeld og 68 millioner kroner i tap på verdipapirplasseringer. Akkumulert er et urealisert tap på 140 millioner kroner per utgangen av 2014 snudd til en urealisert gevinst på 50 millioner kroner ved utgangen av 2015. Gitt at all verdipapir gjeld og alle kjøpte rentepapirer realiseres først ved forfall, vil banken over papirenes løpetid tilbakeføre denne urealiserte gevinsten på 50 millioner kroner med anslagsvis 17 millioner kroner årlig.

Kostnader, tap og problemlån

Konsernets driftskostnader var 1 051 (981) millioner kroner. Dette var en økning på 7,1 (7,1) prosent i forhold til i fjor. Av økningen på 70 millioner kroner var 55 millioner kroner økte kostnader i datterselskapene, og skyldtes hovedsakelig økt aktivitet.

Personalkostnadene ble 590 (543) millioner kroner. Dette var en økning på 47 millioner kroner eller 9 prosent og skyldtes hovedsakelig økt bemanning i datterselskapene og ordinær lønnsvekst. Antallet årsverk i konsernet økte med 54 fra 673 i 2014 til 727 i 2015.

Andre driftskostnader økte med 5,4 prosent og ble 462 (438) millioner kroner.

Driftskostnadene i prosent av samlede inntekter var 46,3 (43,0) prosent.

Totale utlånstap ble 56 (66) millioner kroner. Tapene fordelte seg med 6 millioner kroner i privatmarkedsdivisjonen og 29 millioner kroner i bedriftsmarkedsdivisjonen. Tapene i SpareBank 1 Finans Østlandet AS

ble 21 millioner kroner. Banken hadde ved utgangen av året under 0,1 prosent av samlede utlån eksponert mot oljerelaterte næringer.

Gruppevis nedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier var 120 (116) millioner kroner og utgjorde 0,27 prosent av samlede utlån.

Avsetningsgraden, målt som sum individuelle nedskrivninger på 147 millioner kroner i forhold til sum misligholdte og andre tapsutsatte engasjementer på 544 millioner kroner, var 27 (26) prosent ved utgangen av året. Kredittkvaliteten, målt som sum problemlån i forhold til samlede utlån, viste en ytterligere bedring gjennom 2015. Samlet utgjorde konsernets problemengasjementer 1,1 (1,2) prosent av brutto engasjement på egen balanse, og 0,8 (0,9) prosent om man inkluderer overførte lån til kredittforetakene.

Eiendeler, finansiering og soliditet

Brutto utlån til kunder, inklusive overførte lån til kredittforetakene, var 61,1 (55,9) milliarder kroner. Det var ved utgangen av året overført lån for 16,8 (15,4) milliarder kroner til SpareBank 1 Boligkreditt AS og 0,6 (0,6) milliarder kroner til SpareBank 1 Næringskreditt AS. Inklusive overførte lån var konsernets utlånsvest siste tolv måneder 9,3 (6,8) prosent.

Personkunde lån overført til boligkredittforetak som andel av totale personkunde lån (lån på egen balanse og overførte lån) var 42,7 (42,1) prosent.

Innskudd fra kunder var 33,5 (31,1) milliarder kroner. Veksten siste tolv måneders periode var 7,7 (3,2) prosent. Innskudd i prosent av brutto utlån utgjorde 76,4 (77,8) prosent.

Senior gjeld til kredittinstitusjoner og senior gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer var 12,2 (9,6) milliarder kroner. Gjennomsnittlig løpetid på bankens langsiktige finansiering var 3,8 (4,0) år. Gjennomsnittlig løpetid på

Siri J. Strømmevold

(født 1961), styreleder, bosatt på Tynset.

Strømmevold er utdannet dataingeniør og har 15 års erfaring fra oljeindustrien, blant annet Mobil Expl., Statoil og Saga Petroleum. Er nå daglig leder av Tynset Bokhandel. Hun ble valgt inn i styret i 2006.

alle innlån var 3,3 (3,6) år. Gjennomsnittlig kredittpåslag på bankens innlånsportefølje var ved utgangen av fjerde kvartal 81 (82) basispunkter. I tillegg til senior gjeld hadde banken utestående 0,5 milliarder kroner i ansvarlig lån.

Likviditeten har vært god med stor interesse for bankens obligasjoner. Banken hadde ved utgangen av året reserver til å opprettholde normal drift i 15 (18) måneder. LCR (Liquidity Coverage Ratio) var 120,8 prosent.

Det er styrets vurdering at bankens likviditetsrisiko er lav. Konsernets egenkapital på 8,7 (7,6) milliarder kroner utgjorde 15,6 (15,3) prosent av balansen. Leverage Ratio var 9,2 (8,2) prosent.

Konsernets rene kjernekapitaldekning var ved utgangen av året på 17,2 prosent, en økning på 2,4 prosentpoeng fra året før. Totalkapitaldekning var 19,1 (17,1) prosent.

Den viktigste årsaken til den styrkede soliditeten gjennom 2015 var at bankens resultat, med fradrag av gaver, i sin helhet ble lagt til bankens egenkapital.

Videre fikk banken i februar godkjenning av Finanstilsynet til å benytte avansert IRB metode for å kalkulere kapitalkrav for bedriftskundeporteføljen. Dette innebærer at banken nå benytter interne modeller for å beregne kapitalbehov basert på den enkelte kundes kredittrisiko. Dermed vil kapitalkravene samsvare bedre med den faktiske risikoen i bankens kredittportefølje. Myndighetene økte samtidig risikovektene på boliglån, slik at samlet effekt at disse to endringene var 0,65 prosentpoeng bedring i ren kjernekapital.

Rating

Sparebanken Hedmark er ratet A2 av Moody's Investor Service. Ratingen har «stable outlook». I sin nye rating-metodikk har Moody's endret kriteriene for å tildele banker en eller flere karakterer bedre rating som følge av sannsynlighet for statlig støtte. I den nye metodikken har Moody's satt ned Sparebanken Hedmark en karakter fordi man mener sannsynligheten for statlig støtte er lav. Hedmark fylke er etter Moody's metodikk et for lite fylke. For å gi en karakter høyere rating må samlede utlån i fylket utgjøre mer enn 5 prosent av samlede utlån i Norge.

I forbindelse med kunngjøringen av Sparebanken Hedmarks kjøp av Bank 1 Oslo Akershus AS publiserte Moody's en vurdering av oppkjøpet hvor man konkluderte med at kjøpet var kreditt positivt for Sparebanken Hedmark.

SPAREBANKEN HEDMARK – MORBANK

Resultat etter skatt i 2015 ble 796 (676) millioner kroner. Bankdriften, definert som rentenetto pluss provisjoner og andre inntekter minus driftskostnader og tap, fikk et resultat før skatt på 539 (521) millioner kroner.

Rente- og provisjonsinntekter og finansinntekter Netto renteinntekter inklusive lån overført til kredittforetakene var 1 068 (1 063) millioner kroner. Bedringen på 5 millioner kroner forklares med økt rentenetto på 45 millioner kroner som følge av vekst. Provisjoner på overførte lån til kredittforetakene ble redusert med 40 millioner kroner som følge av lavere utlånsmarginer.

Rentemarginen på lån på egen balanse (eksklusive valutilån) ble 2,42 (2,49) prosent. Utlånsmarginen var 2,64 (3,01) prosent og innskuddsmarginen var minus 0,22 (-0,52) prosent. Rentemarginen viste en forbedring mot slutten av året.

Rentemarginen innenfor personmarksområdet var 2,29 (2,38) prosent og innenfor bedriftsmarkedsområdet 2,69 (2,49) prosent.

Av netto provisjons- og andre inntekter på 429 (482) millioner kroner utgjorde provisjonsinntekter fra overførte lån til kredittforetakene 188 (228) millioner kroner. Netto margin på overført portefølje til SpareBank 1 Boligkreditt AS var 1,17 (1,47) prosent. Utlånsmarginen var fallende gjennom 2015.

Inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser var 473 (296) millioner kroner. Inntekter fra utbytte utgjorde 8 (13) millioner kroner. Netto resultat fra eierinteresser, i all hovedsak utbytter, utgjorde 260 (117) millioner kroner. Utbytte var 107 millioner kroner fra Sparebank 1 Gruppen AS, 51 millioner kroner fra Bank 1 Oslo Akershus AS og 73 millioner kroner fra SpareBank1 Finans Østlandet AS. Netto resultat fra andre finansielle

Bjørnar Håkensmoen

(født 1969), nestleder, bosatt i Elverum.

Håkensmoen er utdannet innen pedagogikk, ledelse og kommunikasjon. Han har jobbet innen sports/idrettsbransjen. Fra 2006 har han vært administrerende direktør i Daldata. Nestleder i styret i 2012.

Erik Garaas

(f. 1950), styremedlem, bosatt i Oslo.

Garaas er utdannet samfunnsøkonom (cand. oecon.) og har blant annet arbeidet i Statistisk Sentralbyrå, Finansdepartementet, Gjensidige og DNB, hovedsakelig innenfor finans og kapitalforvaltning. Han ble valgt inn i styret i 2013.

eiendeler og forpliktelse var 205 (166) millioner kroner. Gevinsten fra salget av Nets-aksjene inngikk i resultatet for 2014. Resultatet for 2015 er nærmere forklart i tilsvarende avsnitt for konsernet.

Driftskostnader

Sum driftskostnader var 743 (726) millioner kroner. Kostnadsveksten sammenliknet med året før var 2,3 (6,6) prosent eller 17 millioner kroner. Personalkostnadene økte med 7 millioner kroner. Av dette var fem millioner kroner knyttet til oppgaver som utføres for alliansesamarbeidet og som gir tilsvarende i inntekter. Øvrige driftskostnader økte med 9 millioner kroner.

Ved utgangen av året var det 470 (459) årsverk i morbanken.

Driftskostnadene utgjorde 41,7 (45,0) prosent av totale inntekter.

Tap på utlån og garantier

Netto tap på utlån og garantier ble 35 (52) millioner kroner. Av dette var 6 (15) millioner kroner tap i privatkundermarkedet og 29 (36) millioner kroner tap i bedriftskundermarkedet. Av de samlede tapene utgjorde gruppevis nedskrivninger 2 (8) millioner kroner.

Utlån og innskudd

Brutto utlån til kunder var ved utgangen av året 55,5 (51,1) milliarder kroner inklusive 17,4 milliarder kroner i overførte lån til kredittforetakene. Morbankens utlånsvest siste tolv måneder inklusive overførte lån til kredittforetakene var 8,6 (6,5) prosent.

Veksten inklusive overførte lån var 7,6 (6,3) prosent i personmarkedet og 10,9 (7,0) prosent i bedriftsmarkedet. Risikoprofilen i bankens kredittgivning er ikke endret gjennom året.

Innskudd fra og gjeld til kunder var 33,5 (31,1) milliarder kroner ved utgangen av året. Innskuddsveksten siste tolv måneders periode var 7,8 (3,2) prosent. Innskuddene fordelte seg med 21,6 (20,2) milliarder kroner innenfor personmarkedet og 11,9 (10,9) milliarder kroner innenfor bedriftsmarkedet.

Datterselskaper og deleide selskaper

Finansieringsselskapet SpareBank 1 Finans Østlandet AS fikk et resultat etter skatt på 74 (73) millioner kroner. Selskapets brutto utlån ved utgangen av året var 5,7 (4,8) milliarder kroner. Brutto utlånsvest siste 12 måneder var 17,0 (16,1) prosent.

SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS omsatte for 172 (126) millioner kroner og oppnådde et resultat etter skatt på 11 (4) millioner kroner.

EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS omsatte for 81 (79) millioner kroner og oppnådde et resultat etter skatt på 5 (8) millioner kroner.

SpareBank 1 Gruppen AS (11 prosent eierandel) oppnådde et konsernresultat etter skatt på 1 287 (1 850) millioner kroner. Egenkapitalavkastningen ble 16,9 (28,0) prosent.

Bank 1 Oslo Akershus AS (40,5 prosent eierandel) fikk et resultat på 254 (452) millioner kroner etter skatt. Resultatet ga en egenkapitalavkastning på 8,4 (15,4) prosent. Ren kjernekapitaldekning var 15,3 (14,5) prosent.

Soliditet

Ren kjernekapitaldekning var ved utgangen av året 24,1 (21,7) prosent.

Morbankens egenkapital var 7,7 (6,8) milliarder kroner. Eierandelskapitalen består av 79 740 000 egenkapitalbevis pålydende NOK 50. Samlet egenkapital i morbanken utgjorde ved utgangen av året 14,0 (13,9) prosent av balansen.

RISIKOSTYRING

Risikostyring i Sparebanken Hedmark skal sikre at risikoeksponeringen til enhver tid er kjent og innenfor rammer trukket opp av styret. Risikostyringen skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse og sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Styret har vedtatt «Policy for risiko- og kapitalstyring i Sparebanken Hedmark». Dokumentet definerer det overordnede rammeverket for risikostyring, herunder

Espen Bjørklund Larsen

(f 1976), styremedlem, bosatt i Elverum.

Larsen er høgskolekandidat i økonomi og administrasjon, og har ett års fordypning i innovasjon i tillegg til Executive Master of Management fra Handelshøyskolen BI. Han har vært hovedtillitsvalgt og bankansattes representant i styret siden 2008.

Nina C. Lier

(f 1972), styremedlem, bosatt i Ringsaker.

Lier er utdannet siviløkonom og er økonomi- og direktør i Sykehuset Innlandet HF. Hun ble valgt til styremedlem i 2010.

styring av de ulike risikoer. Styret vedtar årlig overordnet risikostrategi, styringsdokumenter på kredittområdet, samt bankens finansstrategi som dekker områdene likviditetsrisiko og markedsrisiko. Risikoeksponering og risikoutvikling følges opp og rapporteres periodisk til bankens styre og ledelse.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er definert som risiko for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Kredittrisiko i utlånsporteføljen er bankens største risiko. Risikoen styres løpende i henhold til bankens kredittstrategi, kredittpolicy, kredittfullmakter, rutiner/prosesser for kredittgivning og ulike rapporterings- og oppfølgingskrav. Sparebanken Hedmark har Finanstilsynets tillatelse til å benytte IRB avansert metode i beregningen av kapitalbehov for kredittisiko og bruker derfor statistiske modeller som grunnlag for å dele porteføljen inn i risikogrupper. For nærmere informasjon henvises til konsernets Pilar 3-dokument som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

Banken finansierer i det vesentlige privat- og næringslivskunder i Hedmark, Oppland og Akershus. Som tidligere deltar banken i finansieringen av enkeltprosjekter i samarbeid med andre banker i SpareBank 1-alliansen.

Risikoprofilen i bedriftsmarkedsporteføljen er bedret gjennom 2015. Forventede tap og risikojustert kapital er redusert i relative termer. Samlet mislighold har gått ned og utlånstapene er fortsatt på et meget lavt nivå, og lavere enn i 2014. Utlånsveksten var noe høyere i 2015 enn i 2014.

Risikoprofilen i personmarkedsporteføljen er bedret og risikoen i porteføljen vurderes som lav, hvor det alt vesentligste er sikret med pant i fast eiendom. Samlet mislighold er redusert og utlånstapene er lave. Utlånsveksten har vært på nivå med veksten i markedet. Så lenge sikkerhetsverdier ikke forringes som følge av vesentlig reduserte boligpriser eller arbeidsledigheten øker vesentlig, er tapsrisikoen i porteføljen begrenset.

Bankens portefølje av rentebærende papirer innebærer også kredittisiko. Denne er nærmere omtalt i avsnittet om markedsrisiko nedenfor. Videre har morbanken kredittisiko knyttet til fordringer på andre kredittinstitusjoner. Den klart største enkeltfordringen er utlån til bankens datterselskap SpareBank 1 Finans Østlandet AS.

Styret mener at bankens kredittisiko knyttet til utlånsvirksomheten totalt sett har utviklet seg positivt i 2015. Konsernets kredittisiko vurderes som moderat.

Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risiko for tap som følge av endringer i rentenivå, aksjekurser og valutakurser.

Rammer og retningslinjer for styring av markedsrisiko følger av konsernets «Finansstrategi» som er vedtatt av styret. Risikoeksponering og -utvikling overvåkes løpende og rapporteres periodisk til bankens styre og ledelse.

Konsernets markedsrisiko er for det vesentligste relatert til investeringer i rentepapirer i morbankens likviditetsportefølje og til utstedelser av verdipapirgjeld. Denne markedsrisikoen – spreadrisiko - kan deles i renterisiko og kredittisiko.

Retningslinjer og rammer for investeringer i rentepapirer er tilpasset regulatoriske krav til likviditetsstyring. Samlede plasseringer i rentepapirer utgjorde ved utgangen av året 6,1 milliarder kroner. Den relative andelen av rentepapirer med lavest kredittisiko har økt gjennom året som følge av gradvis tilpasning til regulatoriske likviditetskrav. 91,2 prosent av porteføljen var ved utgangen av året ratet AA- eller bedre.

Beholdningen av utstedt verdipapirgjeld økte i løpet av året fra pålydende 8,9 milliarder kroner til pålydende 11,8 milliarder kroner. Gjeldens markedsverdi varierer med endringer i rentenivå og kredittspreader.

Renterisiko oppstår som følge av at konsernets balanseposter har ulik gjenstående rentebindingstid. Bankens styre styrer renterisiko mot vedtatte risikorammer gjennom å tilpasse rentebindingen på ovennevnte plasseringer og innlån. Ved utgangen av året ville en økning i renten på

Aud Christensen

(f. 1956), styremedlem, bosatt i Åsnes.

Christensen er utdannet innen økonomi og markedsføring og strategisk styreledelse fra BI. Hun er daglig leder og partner i AButvikling AS. Christensen ble valgt inn i styret 2012.

Morten Herud

(f. 1959), styremedlem, bosatt i Eidskog.

Herud er utdannet siviløkonom. Han har jobbet innen finans og industri og er daglig leder 7sterke. Herud ble valgt inn i styret i 2013.

ett prosentpoeng gjennom et parallellskift i hele rentekurven redusert resultatet med 13,2 millioner kroner. Valutarisiko styres ved hjelp av vedtatte eksponeringsrammer. Posisjonene har gjennomgående vært lave i 2015.

Kursrisiko for egenkapitalinstrumenter måles i forhold til eksponering i slike instrumenter. Den største delen av eksponeringen vedrører strategiske investeringer i allianseilknyttede selskaper. I 2015 har banken hatt en økning i eksponering mot egenkapitalinstrumenter på 207,3 millioner kroner.

Det er styrets vurdering at bankens totale markedsrisiko er lav ved utgangen av året.

Likvidetsrisiko

Likvidetsrisiko er risiko for at banken ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser på forfall eller ikke evner å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlig økte kostnader.

Styring av likvidetsrisiko tar utgangspunkt i finansstrategien. Denne setter rammer for netto likvidetsbehov i ulike tidsintervaller, krav til langsiktig og diversifisert finansiering, størrelsen på likvidetsreserven, og tidshorisoner banken skal være uavhengig av ny ekstern finansiering.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde. Sparebanken Hedmark har som mål å opprettholde en bred innskuddsbasis fra så vel person- som bedriftskunder. Ved utgangen av 2015 hadde konsernet en innskuddsdekning på i overkant av 76 prosent. I tillegg til innskudd, finansierer banken seg med lån i verdipapirmarkedet, lån fra andre finansinstitusjoner og med obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) via salg av lån til kredittforetakene SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Som ledd i likvidetsstyringen har Sparebanken Hedmark en beholdning av likvide verdipapirer. I tillegg til verdipapirporteføljen har banken en likvidetsreserve i form av tilrettelagte lån for salg til kredittforetakene. Bankens oppfyller regulatoriske likvidetskrav ved å ha

likvide aktiva som tilfredsstiller kraftige kortsiktige stress i tillegg til overlevelse i et lengre tidsperspektiv. Bankens hadde ved utgangen av året en LCR (Liquidity Coverage Ratio) på 120,8 prosent, samtidig som banken har likviditet til å overleve i mer enn 15 måneder uten tilførsel av ekstern likviditet i en ordinær driftssituasjon med budsjettert vekst.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Prosessen for styring av operasjonell risiko skal i størst mulig grad sikre at ingen enkelthendelser forårsaket av operasjonell risiko skader finanshusets finansielle stilling i alvorlig grad.

Styring av operasjonell risiko tar utgangspunkt i «Policy for operasjonell risiko». Det gjennomføres risikovurderinger av ulike områder som finanshuset til enhver tid er eksponert for. Det er etablert egne systemer for å følge opp kontrolltiltak relatert til risikovurderinger, samt for rapportering av uønskede hendelser og oppfølging av forbedringstiltak.

Med bakgrunn i bankens inntjening og soliditet, samt organisasjonens kompetanse og styringssystemer, mener styret at bankens samlede risikoeksponering knyttet til operasjonell risiko er forsvarlig.

ORGANISASJON OG HR

Sparebanken Hedmark arbeider systematisk for å rekruttere, utvikle og beholde dyktige medarbeidere og utvikle en kompetent og tilpasningsdyktig organisasjon.

I tillegg til faglig utvikling og utfordringer ønsker en gjennom fokus på sunn livsstil, aktive grupper i bedriftsidrettslaget og utvidet årlig helsekontroll å bidra til god helse, økt trivsel og høy motivasjon.

I bankens strategi fokuseres det i HR-perspektivet særlig på utvikling av god forretningsforståelse og samhandling, aktive og endringsorienterte ledere og medarbeidere, og utvikling av medarbeidernes digitale kompetanse.

De viktigste tiltakene knyttet til HR-strategien rapporteres og følges opp som en del av virksomhetens gjennomgripende virksomhetsstyringssystem. Banken har i løpet av 2015 videreutviklet sin egen «Lederskole» for utvikling av både nye og eksisterende ledere. I tillegg gjennomføres fagdager for ledere, halvårslige samlinger for alle ledere i konsernet, samt ledersamlinger innenfor den enkelte divisjon.

Organisasjonsutvikling og HMS

Det har i 2015 vært gjennomført noen mindre tilpasninger i organisasjonsstruktur, og en rekke organisasjonsutviklingsaktiviteter. Mye av dette har vært knyttet til forbedring av arbeidsprosesser og bedre samhandling mellom ulike deler av konsernet.

Det gjennomføres årlig en organisasjonsundersøkelse, som vektlegges i evaluering, oppfølging og utvikling av alle organisasjonens ledere. Resultatene i 2015 var for organisasjonen samlet sett på det høyeste nivå som er målt med denne metoden.

Sykefraværet var i 2015 4,0 prosent. Korttidsfraværet var under 1,0 prosent, og langtidsfraværet var i all hovedsak knyttet til alvorlig sykdom som ikke er arbeidsplass-relatert. Banken er IA-virksomhet, og jobber systematisk i forhold til målene som er satt.

Det er ikke registrert arbeidsulykker i 2015.

Likestilling

Kvinner utgjør 57 prosent av bankens ansatte, mens kvinneandelen i lederstillinger er 43 prosent. Kvinneandelen blant ledere har vært økende i en årrekke, men ble redusert fra 44 til 43 prosent siste år.

Administrerende direktørs ledergruppe består av to kvinner og syv menn. Bankens styre består av tre kvinner og fire menn, mens bankens representantskap består av 14 kvinner og 26 menn.

Sparebanken Hedmark søker balanse i kjønnsfordelingen i ulike roller på alle nivåer i organisasjonen, og legger til rette for likestilling gjennom løpende personalforvaltning og utviklingstiltak.

Lønn fastsettes for alle medarbeidere på grunnlag av stillingsinnhold, kompleksitet, ansvar og oppnådde resultater. Det gjennomføres årlige, individuelle vurderinger.

Sparebanken Hedmark søker i alle sammenhenger å unngå diskriminering. Banken legger til rette for medarbeidere som på grunn av sykdom, redusert arbeidsevne eller andre årsaker må ha tilpasninger av arbeidsplass og arbeidsinnhold. I samarbeid med NAV tar også banken imot arbeidstakere som har behov for arbeidstrening.

Etikk

Sparebanken Hedmarks ansatte skal kjennetegnes ved høy etisk standard. Ansatte skal være kompetente, tillitvekkende, ærlige og redelige. I all omgang med omgivelsene skal det utøves nødvendig profesjonell distanse.

Verdiskapingen skal skje i tråd med god rådgivningsskikk, og innenfor rammer hvor den enkelte ansatte ikke må bryte etiske retningslinjer for å tilfredsstillende økonomiske målsettinger.

Gjennomgang av de etiske retningslinjene er en del av det obligatoriske introduksjonsprogrammet for nyanstatte. I tillegg gjennomføres det årlig en «Etikkuke» som involverer hele organisasjonen. Alle ansatte må årlig bekrefte at de har gjennomgått og forstår innholdet i de etiske retningslinjene.

Utsikter for 2016

Det forventes redusert økonomisk vekst i Norge i 2016. Sparebanken Hedmarks primærmarked er Innlandet, og omfatter primært fylkene Hedmark og Oppland. Innlandsregionen har tradisjonelt vært mindre konjunkturutsatt enn andre landsdeler. Næringslivet har svært liten direkte eksponering mot olje- og gassnæringen. Utviklingen internasjonalt og i landet for øvrig vil imidlertid også kunne påvirke Innlandet over tid. Med god likviditet, høy innskuddsdekning, stabil inntjening og høy egenkapital er banken godt forberedt på eventuelle tilbakeslag. 2016 vil bli et viktig år for Sparebanken Hedmark. Med forbehold om myndighetenes godkjenning vil Bank 1 Oslo Akershus AS bli en heleid datterbank i løpet av året. Så snart forholdene tillater det, og senest i løpet av tre år, skal bankene fusjoneres. Arbeidet med å samordne de to bankene vil bli høyt prioritert og påbegynt så snart godkjenningen fra myndighetene foreligger.

Bankens planer om børsnotering i annet halvår legger til rette for en videre utvikling av konsernet. Sparebanken Hedmark er meget godt kapitalisert og hovedmotivet for børsnoteringen er å ha et attraktivt og likvid oppgjørsmiddel ved eventuelle strukturelle transaksjoner. En betingelse for børsnotering er at markedsforholdene er tilfredsstillende, med en verdsettelse av banker på et normalisert nivå. Styret vil vurdere dette løpende og avvente eventuell børsnotering til etter 2016 dersom markedet ikke vurderes som tilfredsstillende.

Styret i Sparebanken Hedmark
Hamar, 03. mars 2016

Siri J. Strømmevold
Styremedlem

Bjørnar Håkensmoen

Erik Garaas

Espen Bjørklund Larsen

Nina C. Lier

Aud Christensen

Morten Herud

Richard Heiberg
Administrerende direktør

Regnskap

Lokal matproduksjon. Ola Eggen leder kuene hjem til gården i Nord-Østerdal etter endt sesong på setra. I tillegg til gårdsdriften driver han og familien også med ysting av ost. Etter mange år med hardt arbeid har de nådd en milepæl ved å skape fire arbeidsplasser i tilknytning til gården og ysteriet.

Kilde: Sparebanken Hedmarks
Konjunkturbarometer 2015.

Resultatregnskap

Morbank				Konsern	
2014	2015	(mill. kroner)	Noter	2015	2014
1 894	1 748	Renteinntekter	20	1 972	2 101
1 059	868	Rentekostnader	20	867	1 058
835	880	Netto renteinntekter		1 105	1 043
497	435	Provisjonsinntekter	21	514	575
31	27	Provisjonskostnader	21	53	50
16	21	Andre driftsinntekter	21	190	138
482	429	Netto provisjons- og andre inntekter		651	663
13	9	Utbytte	22	9	13
117	259	Netto resultat fra eierinteresser	22,40,42	301	394
166	205	Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser	22	205	166
295	472	Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser		514	572
1 613	1 781	Sum netto inntekter		2 270	2 279
374	381	Personalkostnader	23,24	590	543
353	362	Andre driftskostnader	25	462	438
726	743	Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier		1 051	981
886	1 038	Driftsresultat før tap på utlån og garantier		1 219	1 298
52	35	Tap på utlån og garantier	11	56	66
835	1 003	Driftsresultat før skatt		1 163	1 232
159	207	Skattekostnad	26	233	192
676	796	Resultat for regnskapsåret		930	1 040
		Majoritetsandel av resultat for regnskapsåret		930	1 038
		Minoritetsandel av resultat for regnskapsåret			2
		Resultat per egenkapitalbevis (i hele kr)		7,00	
676	796	Utvidet resultatregnskap		930	1 040
-51	79	Rekalkulering pensjoner		85	-51
14	-20	Skatteeffekt rekalkulering pensjoner		-21	14
		Andeler av utvidet resultat fra egenkapitalinvesteringer		34	-14
-37	59	Sum poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat		98	-51
142	67	Verdiendring på finansielle eiendeler tilgj. for salg		67	142
		Finansielle eiendeler tilgj. for salg overført resultatet ved nedskrivning for varig verdifall			
-158		Finansielle eiendeler tilgj. for salg overført resultatet ved realisasjon			-158
		Andeler av utvidet resultat fra egenkapitalinvesteringer		15	2
-16	67	Sum poster som kan bli reklassifisert til resultat		82	-14
-53	127	Sum resultatposter ført mot egenkapitalen		180	-65
623	923	Totalresultat for regnskapsåret		1 109	975
		Majoritetsandel av totalresultat for regnskapsåret		1 109	973
		Minoritetsandel av totalresultat for regnskapsåret			2

Balanse

Morbank			Konsern		
2014	2015	(mill. kroner)	Noter	2015	2014
EIENDELER					
748	264	Kontanter og fordringer på sentralbanker		264	748
4 856	5 701	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	864	675
34 923	37 953	Utlån til og fordringer på kunder	8	43 526	39 691
4 017	6 133	Sertifikater og obligasjoner	30	6 133	4 017
531	455	Finansielle derivater	31	455	531
239	294	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	32	294	239
2 323	2 457	Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	40	3 386	3 073
668	859	Investering i datterselskaper	40		
315	314	Eiendom, anlegg og utstyr	35	341	336
110	104	Goodwill og andre immaterielle eiendeler	33, 34	211	185
72	13	Eiendel ved utsatt skatt	26		33
260	314	Andre eiendeler	36	497	406
49 061	54 861	Sum eiendeler		55 971	49 934
GJELD					
667	661	Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	7	660	665
31 085	33 508	Innskudd fra og gjeld til kunder	37	33 458	31 070
8 951	11 576	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	38	11 576	8 951
330	320	Finansielle derivater	31	320	330
146	163	Forpliktelse ved periodeskatt	26	167	150
		Forpliktelse ved utsatt skatt	26	65	
581	440	Annen gjeld og balanseført forpliktelse	39	510	639
505	496	Ansvarlig lånekapital	38	496	505
42 265	47 166	Sum gjeld		47 253	42 310
EGENKAPITAL					
	3 987	Eierandelskapital		3 987	
	503	Utjevningsfond		503	
6 645	3 019	Grunnfondskapital		3 019	6 645
42	50	Gavefond		50	42
109	135	Fond for urealiserte gevinster		135	110
		Annen egenkapital		1 023	827
6 796	7 695	Sum egenkapital		8 718	7 624
49 061	54 861	Sum gjeld og egenkapital		55 971	49 934

Styret i Sparebanken Hedmark

Hamar, 03. mars 2016

Siri J. Strømmevold
Styremedlem

Bjørnar Håkensmoen

Erik Garaas

Espen Bjørklund Larsen

Nina C. Lie

Aud Christensen

Morten Herud

Richard Heiberg
Administrerende direktør

Endring i egenkapital

Morbank (mill. kroner)	Opptjent egenkapital					Sum egenkapital
	Eierandelskapital	Utjevningfond	Grunnfondskapital	Gavefond	Fond for urealiserte gevinster	
Egenkapital per 01.01.2014			6 012	71	125	6 208
Resultat for regnskapsåret			676			676
Estimatavik etter skatt på pensjonsordning			-38			-38
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg					-16	-16
Utdelt gaver av resultat 2013			-6			-6
Utdelt fra gavefond 2014				-29		-29
Egenkapital per 31.12.2014			6 644	42	109	6 796
Egenkapital per 01.01.2015	0	0	6 644	42	109	6 795
IB korrigering:						
Korrigering av tidligere års feil			57		-57	
Korrigert egenkapital per 01.01.2015	0	0	6 701	42	52	6 795
Egenkapitalbevis overført stiftelse	3 987		-3 987			
Resultat for regnskapsåret		468	312		16	796
Estimatavik etter skatt på pensjonsordning		35	24			59
Endring fond for vurderingsforskjeller					67	67
Utdelt gaver av resultat 2014			-6			-6
Overført til gavefondet 2015			-25	25		
Utdelt fra gavefond 2015				-17		-17
Egenkapital per 31.12.2015	3 987	503	3 019	50	135	7 695

Konsern

	Opptjent egenkapital							Sum egenkapital
	Eierandelskapital	Utjevningfond	Grunnfonds-kapital	Gavefond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egenkapital	Minoritetsinteresser	
(mill. kroner)								
Egenkapital per 01.01.2014			6 012	71	125	495	14	6 718
Resultat for regnskapsåret			676			364		1 040
Estimataavvik etter skatt på pensjonsordning			-38					-37
Øvrige poster som ikke kan bli reklassifisert til resultat i TS/FKV						-14		-14
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg					-16	1		-14
Korrigerende direkte mot egenkapitalen DS/TS/FKV						-4		-4
Endring i eierandeler konsernselskaper						-15	-14	-29
Utdelt gaver av resultat 2013			-6					-6
Utdelt fra gavefond 2014				-29				-29
Egenkapital per 31.12.2014			6 644	42	109	827	0	7 624
Egenkapital per 01.01.2015			6 644	42	109	827	0	7 624
IB korrigerende: Korrigerende tidligere års feil i felleskontrollert virksomhet						5		5
IB korrigerende: Korrigerende av tidligere års feil			57		-57			
Korrigert egenkapital per 01.01.2015	0	0	6 701	42	52	832	0	7 630
Egenkapitalbevis overført stiftelse	3 987		-3 987					0
Resultat for regnskapsåret		468	312		16	134		930
Estimataavvik etter skatt på pensjonsordning		35	24			5		65
Øvrige poster som ikke kan bli reklassifisert til resultat i TS/FKV						34		34
Endring fond for vurderingsforskjeller					67			67
Øvrige poster som kan bli reklassifisert til resultat i TS og FKV						14		14
Korrigerende direkte mot egenkapitalen DS/TS/FKV						2		2
Utdelt gaver av resultat 2014			-6					-6
Overført til gavefondet 2015			-25	25				0
Utdelt fra gavefond 2015				-17				-17
Egenkapital per 31.12.2015	3 987	503	3 019	50	135	1 023	0	8 718

Kontantstrømoppstilling

Morbank			Konsern	
2014	2015	(mill kroner)	2015	2014
11 012	10 912	Årets avdrag på nedbetalingslån mv til kunder	13 378	12 905
		Endring i forskuddsleie leasing	9	19
-10 394	-14 568	Nydiskonterte nedbetalingslån mv i året til kunder	-17 868	-12 979
-118	74	Endring i saldo på valutalån	74	-118
-2 883	513	Endring i saldo på kreditter	511	-2 883
1 541	1 403	Rente- og provisjonsinnbetalinger på utlån	1 726	1 848
5	4	Inngått på tidligere års konstaterte tap på utlån	9	9
		Netto kontantstrøm fra eiendeler holdt for salg		1
-837	-1 663	Kontantstrøm fra utlånsvirksomheten (A)	-2 161	-1 198
715	2 146	Endring i saldo på innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	2 118	714
279	277	Endring i saldo på innskudd fra kunder med avtalt løpetid	277	279
-766	-566	Renteutbetalinger til kunder	-564	-763
228	1 857	Kontantstrøm fra innskuddsvirksomheten (B)	1 831	231
914	-2 184	Netto kontantstrøm fra verdipapirer som holdes på kort sikt	-2 184	914
122	39	Kontantstrøm knyttet til kursgevinster/-tap på verdipapirer som holdes på kort sikt	39	122
97	92	Renteinnbetalinger på obligasjoner og sertifikater	92	97
1 134	-2 053	Kontantstrøm fra verdipapirinvesteringer (C)	-2 053	1 134
-592	-835	Endring i fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	-170	33
116	126	Renteinnbetalinger fra innskudd i kredittinstitusjoner	126	116
-476	-709	Kontantstrøm fra innskudd i kredittinstitusjoner (D)	-44	149
619	563	Andre inntekter	814	821
-696	-860	Betalbare driftskostnader	-1 186	-979
-146	-128	Betaling av skatter	-130	-159
-35	-24	Gaver	-24	-35
	-40	Avgitt konsernbidrag	-6	
68	-10	Netto kontantstrøm fra endring i andre eiendeler	-43	-37
248	57	Netto kontantstrøm fra endring i periodiseringer	-45	147
14	-33	Netto kontantstrøm fra endring i annen gjeld	-16	-121
72	-475	Resterende kontantstrøm fra løpende drift (E)	-635	-361
121	-3 043	KONTANTSTRØM FRA DRIFTEN (A+B+C+D+E=F)	-3 062	-46
17	-6	Endring i innskudd fra kredittinstitusjoner	-10	33
2 053	4 000	Innbetalinger ved utstedelse av verdipapirer	4 000	2 053
-1 388	-658	Utbetalt ved innfrielse av verdipapirer	-658	-1 388
-262	-440	Tilbakekjøp av egne verdipapirer	-440	-262
-225	-241	Renteutbetalinger på finansiering	-241	-225
195	2 656	Kontantstrøm fra finansiering (G)	2 651	211
-77	-31	Investert i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	-50	-83
1	2	Salg av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler til salgspris	2	1
-222	-178	Kjøp av langsiktige verdipapirer	-178	-222
280	4	Salg av langsiktige verdipapirer	4	280
147	268	Utbytte på aksjer som holdes på lang sikt	187	85
130	64	Kontantstrøm fra investeringer (H)	-35	61
-27		Likviditets effekt av kjøp og salg av datterselskaper (I)	-28	-43
-235	-150	Utbetalt ved emisjon i datterselskap (L)		
184	-474	ENDRING I LIKVIDITETSBEHOLDNING (F+G+H+I+L)	-474	184
599	783	Likviditetsbeholdning 01.01.	783	599
783	309	Likviditetsbeholdning 31.12.	309	783
		Likviditetsbeholdningen 31.12. består av:		
748	264	Kontanter og fordringer på sentralbanker	264	748
35	46	Innskudd i og fordringer på banker uten avtalt løpetid	46	35
783	309	Sum likviditetsbeholdning 31.12.	309	783

curida

Som et medisinsk under. Det kunne blitt nedleggelse av den velkjente legemiddelfabrikken i Elverum. I stedet er, nesten som et medisinsk under, en ny organisasjon etablert basert på utallige dugnadstimer og avgjørende samarbeidspartnere. Finn Andersen, Solvår Nilsen, Leif Rune Skymoene og Jane Molstad er godt forberedt på å lykkes i en krevende bransje.

Kilde: Sparebanken Hedmarks kundemagasin høsten 2015.

Noter

Rir på veibølgen. Basse Aarstad (t.h.) og Kjell Tore Bjørnhaug (midten) er ofte ute i felten for å påse at de ansatte er fornøyd med oppdraget og utstyret. Selskapet deres skaffer personell til Norges største veiprosjekter, og vet nøyaktig hvor i Skandinavia de beste veiarbeiderne finnes.

Kilde: Sparebanken Hedmarks
Konjunkturbarometer 2015

Innholdsfortegnelse noter

	SIDE
Note 1	Generell informasjon 41
Note 2	Regnskapsprinsipper 41
Note 3	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper 46
Note 4	Segmentinformasjon 48
Note 5	Kapitaldekning og kapitalstyring 49
Note 6	Finansiell risikostyring 50
KREDITTRISIKO	
Note 7	Kredittinstitusjoner – fordringer og gjeld 52
Note 8	Utlån til og fordringer på kunder 53
Note 9	Overføring av finansielle eiendeler 56
Note 10	Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 57
Note 11	Tap på utlån og garantier 57
Note 12	Kreditteksponering for hver interne risikoring 58
Note 13	Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser 59
Note 14	Finansielle instrumenter og motregning 60
Note 15	Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler 60
MARKEDSRISIKO	
Note 16	Markedsrisiko knyttet til renterisiko 62
Note 17	Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering 63
LIKVIDITETSRISIKO	
Note 18	Likviditetsrisiko 63
Note 19	Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser 66
RESULTATREGNSKAPET	
Note 20	Netto renteinntekter 66
Note 21	Netto provisjons- og andre driftsinntekter 67
Note 22	Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser 68
Note 23	Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte 68
Note 24	Pensjoner 71
Note 25	Andre driftskostnader 74
Note 26	Skatt 75
BALANSE	
Note 27	Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter 76
Note 28	Klassifikasjon av finansielle instrumenter 78
Note 29	Opplysninger om virkelig verdi 80
Note 30	Sertifikater og obligasjoner 81
Note 31	Finansielle derivater 81
Note 32	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser 82
Note 33	Goodwill og andre immaterielle eiendeler 83
Note 34	Oppkjøp av virksomheter/virksomhetssammenslutning 84
Note 35	Eiendom, anlegg og utstyr 85
Note 36	Andre eiendeler 86
Note 37	Innskudd fra og gjeld til kunder 86
Note 38	Gjeld ved utstedelse av verdipapirer 87
ØVRIGE OPPLYSNINGER	
Note 39	Annen gjeld og forpliktelse 88
Note 40	Investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet 89
Note 41	Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper 93
Note 42	Utbytte fra datterselskaper 93
Note 43	Egenkapitalbevis 94
Note 44	Hendelser etter balansedagen 94

Opptur med luksusbiler. Bilprodusenten Raufoss Technology AS har fått en ny vår i samarbeid med Mercedes, Jaguar, Land Rover og Volvo. Både antall ansatte og overskudd har økt kraftig de siste to årene. Anja Fredrikstad betjener den nyeste montasjelinja for Volvo, hvor hun produserer hjuloppheng for den nye Volvo XC90.

Kilde: Sparebanken Hedmarks Konjunkturbarometer 2015.

Note 1 Generell informasjon

Konsernet Sparebanken Hedmark

Konsernet Sparebanken Hedmark består av Sparebanken Hedmark og de heleide datterselskapene Eiendom Megler 1 Hedmark Eiendom AS, SpareBank 1 Finans Østlandet AS, Vato AS og SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS.

Sparebanken Hedmark er hjemmehørende i Norge og har hovedkontor på Hamar. Banken har totalt 26 kontorer fordelt på tre fylker. Kontornettet befinner seg hovedsakelig i Hedmark, men banken har også to kontorer i Oppland og ett kontor i Akershus. Alle datterselskapene har hovedkontor i Hedmark fylke.

Konsernets kjernevirksomhet er innskudd, utlån, betalingsformidling, leasing, salg av andre finansielle produkter og tjenester, samt eiendomsmegling og regnskapsføring.

Felleskontrollerte virksomheter

Sparebanken Hedmark eier 11 prosent av SpareBank 1 Gruppen AS. Eierandelen er klassifisert som en investering i felleskontrollert virksomhet. Øvrige eiere er SpareBank 1 SR-bank ASA, SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN og Samarbeidende Sparebanker AS, hver med 19,5 prosent eierandel, samt LO med 9,6 prosent eierandel og Bank 1 Oslo Akershus AS med 1,4 prosent eierandel. Styringsstrukturen for alliansesamarbeidet er regulert i en egen avtale mellom eierne.

Banken eier videre 50 prosent av Torggata 22 AS og 11,3 prosent av SpareBank Banksamarbeidet DA. Disse investeringene er også klassifisert som felleskontrollert virksomhet. De andre eierne av SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er banker i SpareBank 1-Alliansen.

Tilknyttede virksomheter

Sparebanken Hedmark eier 40,5 prosent av Bank 1 Oslo Akershus AS, 8,66 prosent av SpareBank 1 Kredittkort AS, 12,6 prosent av SpareBank 1 Mobilbetaling AS og 23,1 prosent av KOMM-IN AS. Videre eier banken 9,96 prosent av SpareBank 1 Boligkreditt AS og 3,84 prosent av SpareBank 1 Næringskreditt AS. Ovennevnte selskaper er klassifisert som tilknyttede selskaper.

Flere allianseselskaper er klassifisert som tilknyttede selskaper til tross for at eierandelen er mindre enn 20 prosent. Bakgrunnen for dette er at eierstrukturen og det strategiske samarbeidet mellom

eierbankene i SpareBank 1 Gruppen AS gir Sparebanken Hedmark betydelig innflytelse i disse selskapene.

Endringer i konsernsammensetning og strategiske investeringer

2015

I fjerde kvartal kjøpte Sparebanken Hedmark 12,6 prosent av aksjene i det nyetablerte selskapet SpareBank 1 Mobilbetaling AS. Selskapet er klassifisert som et tilknyttet selskap og de andre eierne i selskapet er banker i alliansesamarbeidet. I samme kvartal ble det felleskontrollerte selskapet Oslo Eiendom AS avvirket.

I andre kvartal ble eierandelen i SpareBank 1 Markets AS regnskapsmessig omklassifisert fra å være et tilknyttet selskap til å bli en aksje tilgjengelig for salg. Eierandelen i selskapet er nå 6,1 prosent.

Sparebanken Hedmarks datterselskap SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS overtok 01.01.2015 100 prosent av aksjene i de tre regnskapskontorene Hauge Regnskap AS, Stenberg Regnskap & Økonomi AS samt Frostad & Skyrud AS. (Se note 34)

2014

I første kvartal solgte Sparebanken Hedmark sine aksjer i Verdipapirservice AS (8,90 prosent), og SpareBank 1 Kundesenter AS (9,70 prosent) til SpareBank 1 Banksamarbeide DA. Selskapene eies fortsatt indirekte av Sparebanken Hedmark gjennom SpareBank 1 Banksamarbeide DA (11,3 prosent).

Sparebanken Hedmark økte sin eierandel i SpareBank 1 Markets AS fra 14,70 prosent til 16,64 prosent i andre kvartal.

I tredje kvartal ble eierandelen i SpareBank 1 Markets AS økt til 16,8 prosent. Det har pågått en restruktureringsprosess i selskapet i det siste året.

I fjerde kvartal kjøpte Sparebanken Hedmark eierandelen til SpareBank 1 SMN på 40 prosent i SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS. Sparebanken Hedmark eier nå 100 prosent av aksjene i selskapet. Tidligere hadde banken majoritetsandel i regnskapskjeden med 60 prosent eierandel. Endring av eierandel medfører ikke endring av regnskapsmessig behandling og selskapet konsolideres i konsernregnskapet som før.

Note 2 Regnskapsprinsipper

Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte regnskapet

Selskaps- og konsernregnskapet for Sparebanken Hedmark er satt opp i overensstemmelse med de internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er vedtatt av EU at skal benyttes per 31.12.2015. Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) og dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC). Sparebanken Hedmark har ikke benyttet muligheten til å ta i bruk nye standarder eller endringer i standarder som er obligatorisk fra 01.01.2016 eller senere.

Det ble ikke tatt i bruk nye standarder i årsregnskapet for 2015. Implementering av IFRIC 21, en fortolkning av IAS 37, har imidlertid medført noen endringer i kvartalsregnskapene sammenliknet med tidligere perioder.

Skatter og avgifter som ikke er basert på skattemessig resultat regnskapsføres etter IAS 37 Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler. IFRIC 21 klargjør hvordan avgifter til offentlige myndigheter som ikke er skatt etter IAS 12 Inntektskatt skal regnskapsføres. IFRIC kan for enkelte endre tidspunkt for når forpliktelse blir innregnet, spesielt når slike skatter ilegges som følge av gitte forhold på en bestemt dato.

For Sparebanken Hedmark innebærer dette at formuesskatten først innregnes i sin helhet i fjerde kvartal og ikke i de tidligere delårsregnskapene.

Det har vært en diskusjon etter innføring av fortolkningen om avgiften til Bankenes Sikringsfond for 2015 skulle kostnadsføres i sin helhet i første kvartal 2015. Avgiften til Bankenes Sikringsfond ilegges normalt på bakgrunn av gjennomsnittlig garanterte innskudd og gjennomsnittlig beregningsgrunnlag for tidligere kvartaler. Det er ikke regulert hvorvidt en uttreden fra ordningen vil medføre tilbakebetaling av for mye innbetalt avgift. Praksis har vært en pro-rata belastning ved innmelding. Sparebanken Hedmark valgte i 2015 å videreføre tidligere praksis ved at avgiften ble periodisert månedlig. Den årlige kostnaden for banken var i 2015 på 22,4 millioner kroner.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er funksjonell valuta i alle enhetene i konsernet. Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Tidspunkt for innregning av finansielle instrumenter

Et alminnelig kjøp eller salg av finansielle instrumenter innregnes og fraregnes på avtaletidspunktet.

Datterselskaper

I morbankens regnskap blir eierandelene i datterselskap vurdert etter kostmetoden. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Utbytte, konsernbidrag og andre utdelinger inntektsføres det året det vedtas av generalforsamlingen. Definisjon av datterselskap omhandles i IFRS 10 Konsernregnskap. Det er graden av faktisk kontroll som avgjør om et selskap skal klassifiseres som et datterselskap. Kontroll foreligger kun når investor har makt over relevante aktiviteter hos investeringsobjektet, risiko for variabel avkastning, og i tillegg evne til å bruke makten til å påvirke avkastningen. I tilfeller med brudd på lånevilkår vil banken vurdere om den har oppnådd reell makt i henhold til IFRS 10.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterforetak. Som datterforetak regnes alle foretak hvor banken har kontroll etter IFRS 10, dvs. makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter. Datterforetak er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll. Gjensidige balanseposter og alle vesentlige resultatelementer er eliminert. Konsolidering er regulert i IFRS 10 som ble implementert fra 1.januar 2014. Standarden benyttes også til å vurdere om det oppstår reell kontroll i tilfeller med brudd på kunders lånevilkår.

Ved overtagelse av kontroll i et foretak (virksomhetssammenlutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler. Banken har ikke anvendt IFRS 3 retrospektivt på virksomhetssammenlutninger som er gjennomført før 01.01.2006.

Alle transaksjoner innad i konsernet blir eliminert ved utarbeidelse av konsernregnskapet. Minoritetens andel av konsernets resultat blir presentert i egen linje under resultat etter skatt i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises minoritetens andel som egen post.

Tilknyttet foretak

Definisjon av tilknyttet selskap er regulert i IAS 28. Tilknyttet foretak innebærer at banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll over selskapet. Normalt er det betydelig innflytelse når banken har en eierandel på 20 prosent eller mer, med mindre det klart kan godtgjøres at dette ikke er tilfellet. Behandling som tilknyttede foretak oppstår fra det tidspunkt betydelig innflytelse etableres og til det opphører. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og justeres deretter for endringen i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede foretaket. Tilknyttede foretak regnskapsføres etter kostmetoden i morbanken og egenkapitalmetoden i konsernet.

Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet reguleres i IFRS 11 og innebærer at partene som inngår i enheten utøver felles kontroll over aktiviteter basert på kontraktsmessige avtaler. Avtalene krever enstemmighet mellom partene ved strategiske, finansielle og driftsmessige beslutninger. Felleskontrollert virksomhet regnskapsføres etter kostmetoden i morbanken og etter egenkapitalmetoden i konsernet. Standarden ble implementert fra 1.januar 2014.

Utlån til og fordringer på kunder

Utlån til amortisert kost i samsvar med IAS 39. Vurdering av utlån etter IAS 39 følger de samme prinsippene som etter utlånsforskriften av 21.desember 2004, jfr. Finanstillsynets rundskriv nr 10/2005.

Fastrenteutlån og lån med rentegaranti bokføres til virkelig verdi over resultatet etter Fair Value Option (FVO) i IAS 39. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi resultatføres som netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser.

Fastrenteutlån og lån med rentegaranti presenteres i balansen inklusiv påløpte renter.

Sparebanken Hedmark har inngått avtale om juridisk salg av utlån til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I tråd med forvaltningsavtale mellom banken og kredittforetakene, forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kunde-kontakten. Bankene mottar et vederlag i form av provisjon for de plikter som følger med forvaltning av utlånene. Det foreligger en gjenværende involvering knyttet til overførte lån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Det vises til beskrivelse i note 9.

Vurdering av verdifall på utlån

På hver balansedag vurderer banken om det for utlån målt til amortisert kost eksisterer objektive bevis på at verdien på en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert. Verditap på en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er pådratt dersom, og bare dersom, det eksisterer objektive bevis på verdifall som kan medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring (en tapshendelse) og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på at verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser;

- vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntagers situasjon
- sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- de aktive markedene for den finansielle eiendelen opphører på grunn av finansielle problemer, eller
- observerbare data indikerer at det er målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler siden første gangs bokføring, selv om reduksjonen enda ikke fullt ut identifiseres- ugunstig utvikling i betalingsstatus for låntakere i gruppen eller til en individuell finansiell eiendel i gruppen inkludert;- nasjonale eller lokale økonomiske betingelser som korrelerer med mislighold av eiendelene i gruppen

Banken vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på verdifall for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante. For finansielle eiendeler som ikke er individuelt signifikante, vurderes de objektive bevisene på verdifall individuelt eller kollektivt.

Dersom banken vurderer at det ikke eksisterer objektive bevis på verdifall for en individuell vurdert finansiell eiendel, signifikant eller ikke, inkluderes eiendelen i en gruppe av finansielle eiendeler med samme kredittrisikokarakteristikk. Gruppen vurderes så samlet for eventuell verdireduksjon. Eiendeler som vurderes individuelt med hensyn til verdireduksjon, og hvor et verditap identifiseres eller fortsatt er identifisert, tas ikke med i en samlet vurdering av verdireduksjon.

Dersom det er objektive bevis på at en verdireduksjon har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer (eksklusiv fremtidige kredittap som ikke er pådratt) diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en avsetningskonto og tapet bokføres over resultatregnskapet.

Fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe av finansielle eiendeler som samlet er vurdert med hensyn på verdireduksjon, estimeres med utgangspunkt i de kontraktsmessige kontantstrømmer for gruppen samt historiske tap for eiendeler med lignende kredittrisiko. Historiske tap justeres for eksisterende observerbare data for å kunne ta hensyn til effekter av eksisterende forhold som ikke var tilstede på tidspunktet for de historiske tapene.

Misligholdte/tapsutsatte engasjement

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt og tas med i bankens oversikt over misligholdte engasjementer når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt innen 90 dager etter forfall eller rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer.

Misligholdt engasjement kan være nedskrevet for forventet påført tap dersom kundens økonomiske situasjon tilsier sannsynlighet for fremtidig tap. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at banken vil bli påført tap, klassifiseres som øvrige tapsutsatte.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte tapsavsetninger føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsavsetninger resultatføres.

Eiendeler holdt for salg

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier overtar banken i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Overtatte eiendeler som forventes realisert klassifiseres som anleggsmidler holdt for salg. I samsvar med IFRS 5 vurderes disse eiendelene på overtakelsestidspunktet til virkelig verdi minus salgsutgifter. Forskjellen mellom denne verdien og verdien av låneengasjementet justeres over resultatet. Overtatte eiendeler som ikke kan forventes realisert aktiveres som anleggsmiddel i bankens balanse.

Leieavtaler

Finansielle leieavtaler er ført under hovedposten utlån i balansen og regnskapsføres etter prinsipp om amortisert kost. Alle faste inntekter innenfor leieavtalens forventede løpetid inngår i beregningen av avtalens effektive rente. Konsernet har ikke kontrakter av typen «salg og tilbakeleie» av eiendom, anlegg og utstyr.

Goodwill og andre immaterielle eiendeler

Goodwill fremkommer som differanse mellom kjøpesum og balanseførte verdier i oppkjøpt virksomhet etter at anskaffelseskost er fordelt på identifiserbare materielle og immaterielle eiendeler, forpliktelse og betingede forpliktelser. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Ved vurdering av verdifall foregår vurderingen på det laveste nivå der det er mulig å identifisere kontantstrømmer. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke. Negativ goodwill inntektsføres umiddelbart. Negativ goodwill knyttet til investeringen i TS/FKV ført etter egenkapitalmetoden inntektsføres umiddelbart sammen med resultatandelen fra selskapet. Andre immaterielle eiendeler avskrives lineært over beregnet levetid for den immaterielle eiendelen.

Eiendom, anlegg og utstyr

Varige driftsmidler omfatter bygninger, tomter og driftsløsøre. Bygninger og driftsløsøre er bokført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger og nedskrivninger. Tomter er bokført til anskaffelseskost fratrukket nedskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer alle direkte henførbare kostnader for å få eiendelen til å virke som tiltenkt. Anleggsmidler, fratrukket eventuell restverdi, avskrives lineært over antatt levetid.

Ved fastsetting av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg anses å være av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdi, levetid eller verdifall, men som grupper. Levetid på ulike klasser av eiendom, anlegg og utstyr er:

Bygg og innredninger:	10 - 100 år
Driftsløsøre:	3 - 25 år

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives, er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Tomt, bygning eller deler av bygning som innehas av konsernet for å oppnå leieinntekter og/eller verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer. For bygninger hvor konsernet benytter deler til egen virksomhet, er den del som leies ut behandlet som investeringseiendom dersom utleidedelen er seksjonerbar. Konsernet har valgt å regnskapsføre investeringseiendommene etter kostmetoden. Virkelig verdi på investeringseiendommene er fastsatt ved takst, eller verdivurdering av autorisert eiendomsmeidler.

Pensjoner

Fra 01.01.2013 har konsernet anvendt IAS 19R Ytelser til ansatte. Konsernet Sparebanken Hedmark har etablert ulike pensjonsordninger for sine ansatte. Pensjonsordningene tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon.

YTELSESBASERT ORDNING

I den ytelsesbasert pensjonsordning er arbeidsgiver forpliktet til å yte fremtidig pensjon av nærmere angitt størrelse. Utgangspunktet for beregning av pensjonskostnader er lineær fordeling av pensjonsopptjening mot sannsynlig akkumulert forpliktelse ved pensjoneringstidspunktet. Kostnaden beregnes ut fra årets påløpte pensjonsrettigheter, fratrukket avkastning på midlene.

Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av estimerte fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Ved beregning av pensjonsforpliktelsene benyttes aktuarmessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder, lønnsvekst og uttakstilbøyelighet. Som diskonteringsrente benyttes rente på foretaksobligasjoner på balansedagen, eventuelt korrigeret for relevant løpetid for forpliktelsen.

Endringer i pensjonsplaner resultatføres ved planendringstidspunktet. Pensjonskostnaden er basert på forutsetninger fastsatt ved periodens begynnelse og klassifiseres som en personalkostnad i regnskapet. Det avsettes arbeidsgiveravgift på pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser.

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 62 år. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste medlemmene en pensjon på cirka 70 prosent av sluttlønn ved arbeid til 67 år opptil 12G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer.

INNSKUDDSBASERT ORDNING

Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler årlig til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte.

Konsernet har tilbudt innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte siden 01.07.2008.

AVTALEFESTET FØRTIDSPENSJON

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 01.01.2011. Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelser etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidstakere tjener årlig opp rett til AFP med 0,314 prosent av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G til og med det kalenderåret arbeidstaker fyller 62 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget.

Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte foretaket skal regnskapsføre sin proporsjonale andel av ordningens pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Dersom det ikke foreligger beregninger av de enkelte komponentene i ordningen og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering, regnskapsføres den nye AFP-ordningen som en innskuddsordning. På det nåværende tidspunkt foreligger det ikke et slikt grunnlag, og den nye AFP-ordningen regnskapsføres derfor som en innskuddsordning. Regnskapsføring av ny AFP-ordning som ytelsesordning vil først skje når pålitelig måling og allokering kan foretas. Ny ordning skal finansieres ved at staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 skal dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G.

Funding

Verdipapirgjeld samt fastrenteinnskudd og termininnskudd vurderes til virkelig verdi over resultatet etter Fair Value Option (FVO) i IAS 39. Endringer i virkelig verdi samt realisert gevinst og tap føres som netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser. Annen gjeld innregnes til opptakskost, som er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Lån måles deretter til amortisert kost. Enhver forskjell mellom opptakskost og oppgjørsbeløpet ved forfall blir periodisert over lånetiden ved hjelp av lånets effektive rente. Gjelden presenteres inklusiv påløpte renter (dirty price). Ansvarlig lån har prioritet etter all annen gjeld og klassifiseres som forpliktelse i balansen og måles til virkelig verdi på samme måte som verdipapirgjeld.

Sertifikater og obligasjoner

Tilsvarende som for verdipapirgjelden vurderes kjøpte sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi over resultatet etter FVO i IAS 39. Endringer i virkelig verdi samt realisert gevinst og tap innregnes i resultatlinjen «Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser». Rentepapirene presenteres inklusiv påløpte renter (dirty price).

Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser er klassifisert i henhold til IAS 39 som enten finansielle eiendeler holdt for omsetning eller finansielle eiendeler tilgjengelig for salg.

Egenkapitalinteresser klassifisert som tilgjengelig for salg måles til virkelig verdi basert på noterte priser eller ved bruk av ulike verdsettelsesmetoder. Urealisert gevinst og tap på egenkapitalinteresser tilgjengelig for salg innregnes i utvidet resultat etter IAS 1. Realisert gevinst og tap, utbytte samt nedskrivninger innregnes i resultatlinjen «Netto resultat fra andre eiendeler og forpliktelser».

Derivater

Derivater omfatter terminkontrakter, swapper og opsjoner samt kombinasjoner av disse. I tillegg er en garantiforpliktelse overfor Eksportfinans ASA definert som et finansielt derivat. Samtlige instrumenter er omsatt utenfor børser og er såkalte «over-the-counter» (OTC) derivater. Det betyr at kontraktene skreddersys med hensyn til underliggende objekt, volum, pris og løpetid.

Finansielle derivater er klassifisert til virkelig verdi over resultatet i henhold til IAS 39. Gevinst eller tap som oppstår ved endring i derivatets virkelige verdi innregnes i resultatlinjen «Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser». Kontrakter med urealiserte gevinster blir i balansen presentert som en eiendel og kontrakter med urealiserte tap som en forpliktelse. Balanseverdiene inkluderer påløpte renter (dirty price).

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Effektiv rente er den renten som medfører at nåverdien av forventet konstantstrøm over forventet levetid for en finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse, blir lik bokført verdi av den respektive finansielle eiendelen eller forpliktelsen. Ved beregningen av effektiv rente estimerer man konstantstrømeffekten som ligger i avtalen, men uten å ta hensyn til fremtidige kredittap. Beregningen tar således hensyn til blant annet gebyrer, transaksjonskostnader,

overkurs og underkurs. Renteinntekter og -kostnader knyttet til renteinstrumenter som føres til virkelig verdi er inkludert i den presenterte markedsverdien (dirty price).

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir levert/mottatt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens eller konsernets regnskap, resultatføres når transaksjonen sluttføres.

Transaksjoner og pengeposter i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner på transaksjonstidspunktet. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter i valuta på balansedagen resultatføres.

Skatt

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring utsatt skatt. Betalbar skatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktig resultat som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen.

Segmentrapportering

Sparebanken Hedmark har som målsetning å være totalleverandør av finansielle tjenester, dels ved tjenester som banken selv leverer, dels ved å distribuere produkter og tjenester på vegne av samarbeidspartnere samt at banken har et antall datterselskaper som leverer ulike finansielle tjenester. Innenfor konsernet drives det derfor ulike typer virksomhet. Primært er segmentrapporteringen i konsernet inndelt i følgende områder: Personmarked, bedrifts- og finansiering, eiendomsmegling, regnskapsføring og øvrig virksomhet. Sparebanken Hedmark anvender IFRS 8.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre det. Hendelser frem til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balanse dagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning tilstede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

Utstedte, ikke ikrafttrådte standarder

Standard/tolkning	Tema (sentrale endringer)	Godkjent av EU	I kraft fra
Ny IFRS 9	<p>IASB publiserte den endelige versjonen av IFRS 9 Financial Instruments i juli 2014. IFRS 9 skal erstatte eksisterende IAS 39 Finansielle instrumenter - innregning og måling. IFRS 9 medfører endringer i forhold til dagens standard når det gjelder klassifisering og måling av finansielle instrumenter, nedskrivning av finansielle eiendeler og sikringsbokføring. Standarden trer i kraft for regnskapsår som begynner 1. januar 2018 eller senere. Tidlig anvendelse er tillatt. Standarden er foreløpig ikke godkjent av EU. Med unntak for sikringsbokføring skal standarden anvendes retrospektivt, men det er ikke pliktig å gi sammenligningstall. For sikringsbokføring skal standarden anvendes prospektivt, med enkelte begrensede unntak.</p> <p>Banken forventer å anvende standarden på det pliktige ikrafttredelsestidspunktet, fra og med regnskapsåret 2018. I løpet av 2015 har banken gjennomført en overordnet vurdering av virkningen av standarden. Denne foreløpige vurderingen er basert på informasjon som var tilgjengelig når vurderingen ble gjennomført og kan være gjenstand for endringer som følge av ytterligere detaljerte analyser eller ytterligere informasjon som blir tilgjengelig for banken i fremtiden. Banken forventer ikke vesentlige effekter på balanse eller egenkapital som følge av den nye standarden, med unntak av effekten av å anvende standardens bestemmelser for nedskrivning av utlån. Nye prinsipper for nedskrivning vil kunne gi høyere tapsavsetninger, noe som i så fall vil gi et negativt utslag i egenkapitalen. Bankens vil i 2016 gjennomføre en detaljert vurdering for å bestemme nivået på avsetningen mer eksakt. Videre har banken egen verdipapirgjeld utpekt til måling til virkelig verdi. Dersom virkelig verdi-oppsjonen videreføres, vil verdiendringer som skyldes egen kredittrisiko i de fleste tilfeller føres som andre inntekter og kostnader og ikke i det ordinære resultatet som i dag. Det gir ingen effekt på egenkapital eller balanse, men resultatet kan bli påvirket slik at det blir lavere volatilitet i det ordinære resultatet og tilsvarende økning i andre inntekter og kostnader.</p>	Forventet H1 2016	Regnskapsåret 2018
Ny IFRS 15	Ny standard for inntektsføring der hovedregel er at inntektsføring først kan skje når selskapet overfører kontrollen over en vare til kunden. Effekt av denne standarden ansees som ubetydelig for bankens regnskap.	Forventet Q1 2016	Regnskapsåret 2018 (utsatt med ett år)
Endring i IAS 19	Klargjør at bidrag fra ansatte som er en fast prosent av lønn reduserer periodens pensjonskostnad. Effekt av denne endringen vil ikke påvirke bankens regnskap.	Ja	Regnskapsåret 2016
Endring i IAS 16 og IAS 38	Klargjør at avskrivningsmetode som er basert på inntektsprofil ikke kan anvendes for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler. Effekt av denne endringen vil ikke påvirke bankens regnskap.	Ja	Regnskapsåret 2016
Endringer i IAS 28 og IFRS 10	Klargjør at gevinsteliminering etter IAS 28 for andel som fortsatt er eid kun skal gjelde for eiendeler som ikke er virksomhet. For virksomhet skal gevinst beregnes som om 100 prosent var solgt. Effekt av denne endringen ansees som ubetydelig for bankens regnskap.	Nei	Utsatt på ubestemt tid
Endringer i IAS 27	Foreslår mulighet for bruk av egenkapitalmetoden for datterselskaper, TS og FKV. Antar ingen eller ubetydelig effekt i bankens regnskap.	Nei	Regnskapsåret 2016
Endring i IFRS 11	Presisering av at oppkjøpsmetoden skal anvendes analogt ved kjøp av andel i FKV som i seg selv utgjør en virksomhet. Antar ingen eller ubetydelig effekt i bankens regnskap.	Ja	Regnskapsåret 2016
Noteinitiativet	IAS 1 er endret for å klargjøre vesentlighetsprinsippet, bruk av bruddsummer og oppsplitting av regnskapslinjer, og presisering av at noterekkefølgen kan velges fritt. Poster i utvidet resultat fra egenkapitalmetodeinvesteringer skal deles i to avhengig av om de reklassifiseres eller ikke. Endringene vil medføre at mindre vesentlig informasjon kan tones ned, og at andre måter å organisere noteinformasjonen kan bli aktuell. For øvrig vil ikke endringene påvirke regnskapet.	Ja	Regnskapsåret 2016

Note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper

LEDELSENS VURDERINGER VED VALG AV REGNSKAPSPRINSIPPER

Finansielle eiendeler og forpliktelser

Derivater samt finansielle eiendeler og forpliktelser klassifisert som holdt for omsetning (HFO) innregnes og måles til virkelig verdi over resultatet i samsvar med IAS 39. I tillegg er følgende finansielle eiendeler og forpliktelser utpekt til virkelig verdi over resultatet etter Fair Value Option (FVO) i IAS 39, paragraf 9: Obligasjoner og sertifikater, fastrentelån og lån med rentegaranti til kunder, verdipapirgjeld, fast-renteinnskudd fra kunder samt termininnskudd. FVO anvendes i den hensikt å oppnå en konsistent måling av eiendeler og forpliktelser som vurderes samlet. Måling til virkelig verdi reduserer dessuten det regnskapsmessige misforholdet som ellers ville oppstått dersom eiendeler og forpliktelser ble innregnet på annet grunnlag enn tilhørende derivater. Egenkapitalinstrumenter er klassifisert som tilgjengelig for salg (TFS). Endringer i virkelig verdi for eiendeler klassifisert som TFS innregnes over utvidet resultat. Ved en vesentlig eller lengre nedgang i den virkelige verdien av en TFS-eiendel, fjernes det kumulative tapet som er innregnet over utvidet resultat og innregnes i resultatet. Hva som skal forstås med vesentlig eller langvarig verdifall er et spørsmål om skjønn. Sparebanken Hedmark følger retningslinjer fra IFRIC, anbefalinger fra revisjonsmiljøene og bransjenorm for å vurdere dette spørsmålet. Vurderingen foretas på instrumentnivå og er operasjonalisert til å gjelde et verdifall som verdsetter eiendelen til under 80 prosent av kostpris på balansedagen eller at en markedspris lavere enn kostpris vedvarer mer enn tolv måneder. Ytterligere verdifall på tidligere nedskrevne TFS-eiendeler, kostnadsføres fortløpende ved senere regnskapsavleggelser.

Virkelig verdi presenteres konsekvent inklusiv påløpte renter (dirty price).

KRITISKE ESTIMATER

Tap på utlån

Banken gjennomgår både personmarkedsporteføljen og bedriftsmarkedsporteføljen for identifisering av kredittrisiko og behovet for tapsavsetninger. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer er gjenstand for minst halvårlig oppfølging. Både bedriftsmarkeds- og personmarkedsporteføljen er gjenstand for vurdering ved mislighold eldre enn 62 dager som grunnlag for oversendelse til inkasso med tilhørende vurdering av grunnlaget for individuell nedskrivning for tap.

Individuell nedskrivning for tap på enkeltengasjementer foretas når objektive hendelser utløser et verdifall for banken. Individuell nedskrivning utgjør forskjellen mellom engasjementets bokførte verdi og nåverdien av neddiskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs beregning av individuell nedskrivning. Dette innebærer at engasjementet gis høyeste risikoklasse. Samme metode brukes uavhengig av om lånet er bokført til amortisert kost eller virkelig verdi (fastrentelån). Estimering av verdifall kan være komplisert da prediksjonen av fremtidige hendelser i stor grad er forbundet med usikkerhet. Det legges vekt på konkret tiltaksorientering i verdiestimering som grunnlag for realisasjon av pantesikkerheter. Det foretas periodisk oppdatering av kontantstrømmen ordinært en gang årlig.

Gruppenedskrivning omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Her inngår også utlån vurdert for individuell nedskrivning, men hvor objektive bevis for verdifall ikke er påvist. Følgelig vurderes alle utlån med unntak for de som har vært gjenstand for individuell nedskrivning. Modellen for beregning av gruppevis nedskrivninger baserer seg på bankens risikoklassifiseringssystem.

Finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi

For finansielle instrumenter som omsettes i et regulert marked benyttes kurs på balansedagen. Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked fastsettes basert på verdianslag fra Nordic Bond Pricing, Reuters prissettingstjeneste, indikerte priser fra meglerhus eller andre eksterne kilder samt anerkjente teoretiske beregningsteknikker basert på observerte rente- og kursforhold på balansedagen. Banken vurderer og velger metoder og forutsetninger som i størst mulig grad reflekterer tilgjengelig informasjon og markedsforholdene på balansedagen. Under følger en mer spesifikk angivelse av verdsettelsesmetoder for de enkelte finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi.

AKSJER, ANDELER OG ANDRE EGENKAPITALINTERESSER

Børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis måles til bidkurs på balansedagen. For ikke-børsnoterte selskaper benyttes et verdsettelsesjeraki som følger:

1) nylig omsetningskurs, 2) eksternt kjent verddivurdering, 3) verddivurdering mottatt fra selskapet, 4) egen verddivurdering, 5) kostpris.

OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER (UTLÅN)

Kjøpte sertifikater og obligasjoner verdsettes hovedsakelig mot rentekurven (ask) justert for indikative kredittspreader fra Nordic Bond Pricing eller et anerkjent meglerhus. Enkelte obligasjoner verddivurdes til indikert bidkurs fra Reuters prissettingstjeneste.

VERDIPAPIRGJELD

Utstedte sertifikater og obligasjoner verdsettes mot rentekurven (bid) justert for indikerte spreadkurve fra Nordic Bond Pricing for Sparebanken Hedmarks verdipapirgjeld.

DERIVATER

Banken har ingen derivater omsatt i et regulert marked. For ikke-standardiserte derivatkontrakter (OTC) utledes en teoretisk pris basert på en markedsmessig tilnærming hensyntatt avtalte kontantstrømmer og observerbar markedsinformasjon på balansedagen. Eiernes garantiforpliktelse mot Eksportfinans ASA verdsettes til virkelig verdi ved utgangen av hver måned av økonomiavdelingen i Eksportfinans, som er utpekt «valuation agent» i avtalen. Grunnlaget for verdsettelsen er virkelig verdi på verdipapirporteføljen i Eksportfinans som garantien dekker.

ANDRE FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI (FASTRENTEINNSKudd,FASTRENTELÅN.)

Virkelig verdi beregnes som verdien av avtalte kontantstrømmer diskontert med markedsrente justert for en relevant omsetningsspread på balansetidspunktet. For fastrenteinnskudd og -utlån settes omsetningsspreaden lik differansen mellom pris gitt av bankens prislister på balansedagen og relevant swaprente. For termininnskudd er omsetningsspreaden skjønnsmessig vurdert.

Pensjoner

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad er basert på en rekke estimater derav; avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente- og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i folketrygdens grunnbeløp og den generelle utviklingen i antall uføretrygdede og levealder er av stor betydning.

Estimatendringer som følge av endringer i nevnte parametre vil bli løpende bokført mot bankens og datterselskapenes utvidede resultat. Tabellen under viser effekten på netto pensjonsforpliktelse ved endring i noen av forutsetningene (gitt de øvrige parametrene uendret).

Påvirkning på netto pensjonsforpliktelse

	Endring i forutsetning	Økning	Reduksjon
Diskonteringsrente	0,5 %	-6,9 %	7,7 %
Lønnsvekst	0,5 %	3,0 %	2,8 %
Forventet levetid	1 år	5,6 %	-4,8 %

Sensitivitetsanalysen tar utgangspunkt i at ett parameter alene endres og de resterende forutsetninger holdes uendret. Det er altså ikke tatt hensyn til at noen av parameterne er korrelerte. Dette er et lite sannsynlig scenario. Normal praksis er at flere parametre endres samtidig. Beregningen i sensitivitetsanalysen er utført etter samme metode som beregning av brutto pensjonsforpliktelse i balansen.

Note 4 Segmentinformasjon

Segmentopplysningene er knyttet til den måten konsernet styres og følges opp på internt i virksomheten gjennom resultat- og kapitalrapportering, fullmakter og rutiner. Rapportering av segmenter er inndelt i følgende områder:

- Personmarked bank, bedriftsmarked bank, eiendom, finansiering, regnskapstjenester samt ufordelt virksomhet.
- Eiendomsmegling, leasing/løsørefinansiering og regnskapstjenester er organisert som selvstendige selskaper.
- Konsernelimineringer fremkommer sammen med ufordelt virksomhet i egen kolonne.

2015	Divisjon PM	Divisjon BM	SpareBank 1 Finans Østlandet	Eiendoms- Megler 1 Hedmark Eiendom	SpareBank 1 Regnskaps- huset Østlandet	Ufordelt virksomhet	Total
Resultatregnskap							
Netto renteinntekter	482	390	227	1	-2	7	1 105
-av dette utgjør interne poster			-1		-2	3	
Netto provisjons- og andre inntekter	350	78	-26	81	172	-3	651
-av dette utgjør interne poster			-1			1	
Netto avkastning på finansielle investeringer						514	514
Driftskostnader*	534	210	86	74	155	-7	1 051
Resultatbidrag før tap per segment	298	258	115	7	15	526	1 219
Tap på utlån og garantier	6	29	21				56
Resultatbidrag per segment før skatt	292	229	95	7	15	526	1 163
Skatt	79	62	20	2	4	67	233
Resultatbidrag per segment etter skatt	213	167	75	5	11	459	930
Balanse							
Brutto utlån til kunder	21 270	16 174	5 643			693	43 779
-av dette utgjør interne poster					23	-23	
Individuell nedskrivning utlån	-32	-87	-13				-132
Gruppenedskrivning utlån	-27	-76	-17				-120
Andre eiendeler	128	1	67	43	135	12 070	12 444
Sum eiendeler per segment	21 338	16 012	5 680	43	135	12 762	55 971
Innskudd fra og gjeld til kunder	21 068	11 915				475	33 458
-av dette utgjør interne poster							
Annen gjeld og egenkapital	271	4 097	5 680	43	135	12 286	25 513
Sum egenkapital og gjeld per segment	21 339	16 011	5 680	43	135	12 761	55 971
2014							
Resultatregnskap							
Netto renteinntekter	420	368	210		-3	48	1 043
-av dette utgjør interne poster			-1		-3	4	
Netto provisjons- og andre inntekter	390	74	-20	79	126	14	663
-av dette utgjør interne poster			-1			1	
Netto avkastning på finansielle investeringer						572	572
Driftskostnader*	247	100	75	67	118	374	981
Resultatbidrag før tap per segment	563	342	115	12	5	260	1 298
Tap på utlån og garantier	15	37	14				66
Resultatbidrag per segment før skatt	548	305	101	12	5	260	1 232
Skatt	148	82	28	4	1	-71	192
Resultatbidrag per segment etter skatt	400	223	73	8	4	332	1 040
Balanse							
Brutto utlån til kunder	20 037	14 474	4 827			598	39 936
-av dette utgjør interne poster					39	-31	
Individuell nedskrivning utlån						-129	-129
Gruppenedskrivning utlån			-15			-101	-116
Andre eiendeler	50	-153	51	26	108	10 161	10 243
Sum eiendeler per segment	20 087	14 321	4 863	26	108	10 529	49 934
Innskudd fra og gjeld til kunder	19 727	10 897				446	31 070
-av dette utgjør interne poster			-2	-4	-9	15	
Annen gjeld og egenkapital	360	3 424	4 863	26	108	10 083	18 864
Sum egenkapital og gjeld per segment	20 087	14 321	4 863	26	108	10 529	49 934

*) Driftskostnader i divisjon PM og BM består av direkte henførbare personal- og administrasjonskostnader.

Note 5 Kapitaldekning og kapitalstyring

Basel III 2014	Basel III 2015		Basel III 2015	Basel III 2014
	3 987	Eierandelskapital	3 987	
	503	Utjevningsfond	503	
6 645	3 019	Grunnfondskapital	3 019	6 645
42	50	Gavefond	50	42
109	135	Fond for urealiserte gevinster	135	110
		Annen egenkapital	1 023	827
6 796	7 695	Sum balanseført egenkapital	8 718	7 624
		Kjernekapital		
		Ikke medtatt del av perioderesultatet		
		Minoritetsinteresser som ikke kan medregnes i kjernekapital		
	-119	Urealisert verdiendring som følge av redusert/økt verdi av gjeld	-119	
-110	-104	Goodwill og andre immaterielle eiendeler	-217	-197
-109		Fond for urealiserte gevinster tilgjengelig for salg (Basel II/overgangsregel)		-110
-230	-155	Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-182	-271
-109	-264	Fradrag for ikke-vesentlige investeringer i ren kjernekapital i andre finansinstitusjoner		
		Fradrag for vesentlige investeringer i ren kjernekapital i andre finansinstitusjoner	-1 720	-1 602
-7	-10	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse (AVA)	-13	-10
-229	-220	Overskytende fradrag i annen kjernekapital som gjøres i ren kjernekapital		
6 003	6 823	Sum ren kjernekapital	6 467	5 434
		Annen kjernekapital		
		Hybridkapital	162	162
-229	-220	Fradrag for ikke-vesentlige investeringer i annen kjernekapital i andre finansinstitusjoner		
		Fradrag for vesentlige investeringer i annen kjernekapital i andre finansinstitusjoner	-32	-2
		Overskytende fradrag i tilleggskapital som gjøres i annen kjernekapital		
229	220	Overskytende fradrag i annen kjernekapital som gjøres i ren kjernekapital		
0	0	Sum annen kjernekapital	130	160
		Tilleggskapital utover kjernekapital		
39		36% (45 % Basel II) av urealisert gevinst på aksjer klassifisert som TFS		40
500	500	Tidsbegrenset ansvarlig kapital	783	783
-297	-277	Fradrag for ikke-vesentlige investeringer i tilleggskapital i andre finansinstitusjoner		
		Fradrag for vesentlige investeringer i tilleggskapital i andre finansinstitusjoner	-202	-144
		Overskytende fradrag i tilleggskapital som gjøres i annen kjernekapital		
242	223	Sum tilleggskapital	581	679
6 245	7 047	Netto ansvarlig kapital	7 179	6 273
4 323	4 257	Engasjement med foretak SMB	4 639	4 791
6 953	6 253	Engasjement med spesialiserte foretak	8 270	9 019
675	763	Engasjement med øvrige foretak	847	855
682	905	Engasjement med massemarked SMB	939	723
5 683	6 301	Engasjement med massemarked personer	8 538	7 738
591	624	Engasjement med øvrig massemarked	704	669
18 907	19 103	Beregningsgrunnlag IRB-vektet	23 937	23 795
6 513	7 068	Engasjementer beregnet etter standardmetoden	10 237	9 534
		Markedsrisiko		
292	199	Svekket kredittverdighet hos motpart (CVA-risiko)	234	338
1 923	1 989	Operasjonell risiko	3 269	3 038
27 635	28 359	Totalt beregningsgrunnlag	37 677	36 705
2 211	2 269	Kapitalkrav (8 %)	3 014	2 936

Basel III 2014	Basel III 2015		Basel III 2015	Basel III 2014
		Bufferkrav		
691	709	Bevaringsbuffer (2,5%)	942	918
276	284	Motsyklisk kapitalbuffer (1 %)	377	367
829	851	Systemrisikobuffer (3 %)	1 130	1 101
1 520	1 843	Sum bufferkrav til ren kjernekapital (6,5 %)	2 449	2 019
3 239	3 704	Tilgjengelig ren kjernekapital (utover kapitalkrav 11 %)	2 323	1 764
		Kapitaldekning		
21,7 %	24,1 %	Ren kjernekapitaldekning	17,2 %	14,8 %
21,7 %	24,1 %	Kjernekapitaldekning	17,5 %	15,2 %
22,6 %	24,8 %	Kapitaldekning	19,1 %	17,1 %

Kapitalstyring

Sparebanken Hedmark skal ha en kapitalstyring som sikrer;

- en effektiv kapitalanskaffelse og -anvendelse i forhold til konsernets strategiske målbilde og vedtatte forretningsstrategi
- konkurransedyktig lønnsomhet
- tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil og myndighetsfastsatte krav
- konkurransedyktige vilkår og langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets til enhver tid definerte markedsområde
- at ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad .

På grunnlag av det strategiske målbildet utarbeides det årlig en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen skal ta hensyn til fremskriving av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse fremskrivingene skal ta hensyn til forventet utvikling i perioden samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år.

Med grunnlag i fremskrivingene av det samlede kapitalbehovet gjør ledelsen og styret en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset Sparebanken Hedmarks nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske målbilde.

Sparebanken Hedmark har som målsetting å være Norges mest solide regionale sparebank, og har derfor et mål til ren kjernekapital på 16 prosent og et samlet totalkapitalmål på 17 prosent.

For ytterligere opplysninger om Sparebanken Hedmarks styring av kapital og risiko henvises til Basel II - Pilar III i eget dokument på bankens hjemmeside.

Note 6 Finansiell risikostyring

Overordnet ansvar og kontroll

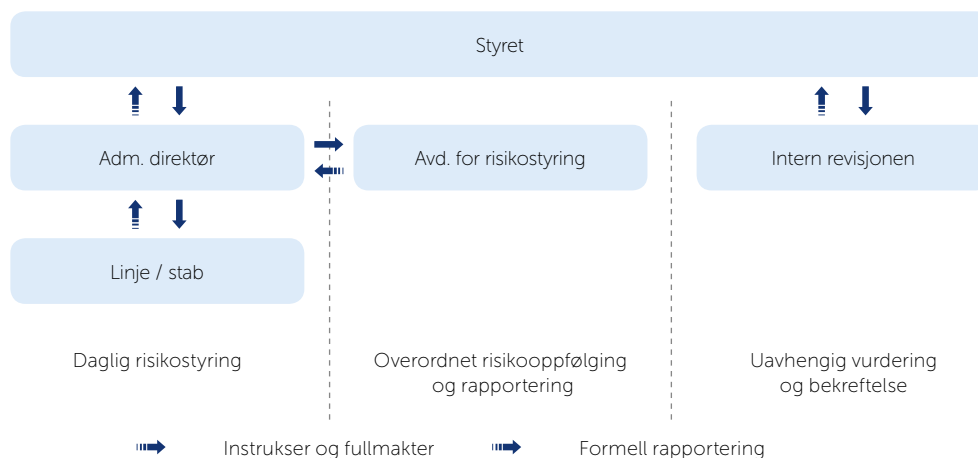
Risikostyringen i Sparebanken Hedmark skal støtte opp under strategisk utvikling og måloppnåelse. Risikostyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En tydelig bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen
- Å tilstrebe god kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer Sparebanken Hedmark på:

- Strategisk målbilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Styring og kontroll omfatter alle prosesser og kontrolltiltak som er iverksatt av konsernets ledelse for å sikre en effektiv forretningsdrift og gjennomføring av konsernets strategier. Konsernet legger vekt på en kontroll- og styringsstruktur som fremmer målrettet og uavhengig styring og kontroll:

Styrets revisjonsutvalg og risikoutvalg forbereder saker vedrørende økonomi, finans og risikostyring før behandling i styret. Utvalgene har ikke besluttsende myndighet.

Sparebanken Hedmark skal ha en moderat til lav risikoprofil. Risikoprofilen skal sikre konsernet tilgang på langsiktig funding til attraktive priser. Størrelsen på og sammensetningen av konsernet sin risikojusterte kapital skal samsvare med en slik ambisjon.

Styret er ansvarlig for å påse at Sparebanken Hedmark har en ansvarlig kapital som er forsvarlig i forhold til ønsket risikoprofil og myndighetsfastsatte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettinger, herunder overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen. Administrerende direktør har ansvaret for risikostyringen. Dette betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det innføres effektive risikostyringsfunksjoner og –systemer, og at risikoeksponeringen overvåkes. Forretningsområdene og divisjonene er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde, og skal påse at risikostyring og –eksponering er innenfor de rammer og fullmakter som er fastsatt av styret eller administrerende direktør.

Kredittstyringsavdelingen er ansvarlig for å påse at beslutningsgrunnlag og beslutningsprosess i tilknytning til søknader om kreditt er i overensstemmelse med bankens styringsdokumenter og rutiner. Avdelingen har ansvaret for bankens rammeverk for kredittområdet. Risikostyringsavdelingen er uavhengig og rapporterer direkte til administrerende direktør. Avdelingen har ansvaret for utviklingen av effektive risikostyringsystemer, herunder bankens risikomodeller. I tillegg er avdelingen ansvarlig for overordnet risikoovervåking og periodisk risikorapportering til styret og ledelsen.

Internrevisjonen rapporterer til styret og er primært styrets, men også administrasjonens redskap for overvåking av risikostyringsprosessens effektivitet og hensiktsmessighet. Internrevisjonens anbefalinger til forbedringer blir løpende gjennomgått og vurdert implementert.

Risiko i Sparebanken Hedmark tallfestes blant annet gjennom beregning av forventet tap og risikojustert kapital. Sparebanken Hedmark benytter SpareBank 1 alliansens modeller for beregning av kredittrisiko. Modellene tar utgangspunkt i statistiske beregninger og baserer seg på at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap. Beregning av risikojustert kapital for øvrige risikotyper baserer seg i større grad på kvalitative metoder. Nedenfor er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risikostyring knyttet til kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko.

Kredittrisiko

Den største finansielle risikoeksponeringen i Sparebanken Hedmark er kredittrisiko i utlånsporteføljen. Kredittrisiko er risikoen

for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke har evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor Sparebanken Hedmark. Styret gjennomgår årlig bankens styringsdokumenter og bevilningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilningsreglementet delegeres kredittfullmakt til administrerende direktør innenfor visse rammer. Administrerende direktør kan videre delegerer fullmakter. De delegererte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

Sparebanken Hedmark bruker statistiske modeller som grunnlag for beregning av risiko og kategorisering av kredittporteføljen. Banken etterstreber å priske kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens finansstrategi hvor det fastsettes rammer for eksponering mot rentebærende papirer.

For ytterligere informasjon vises til note 7 - 15.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i renter, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Markedsrisiko oppstår i hovedsak som følge av aktiviteter som understøtter den øvrige driften i konsernet - som innlån, forvaltning av likviditet og rente- og valutahandel. Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer. Disse fastsettes av styret årlig gjennom revisjon av finansstrategien. Sparebanken Hedmark sine posisjoner i forhold til rammer rapporteres periodisk til styret og ledelsen.

Styret har vedtatt rammer for den totale renterisiko både med hensyn til basisrisiko og rentekurverisiko. Sparebanken Hedmark styrer renterisikoen mot ønsket nivå gjennom rentebindingen på plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater.

For aksjerisiko er det etablert maksimalrammer mot aksjemarkedet, og for valutarisiko er det etablert rammer for maksimal eksponering totalt og per valuta.

For ytterligere informasjon vises til note 16 og 17.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjoner av risiko oppstår når finansielle instrumenter med tilsvarende kjennetegn påvirkes på samme måte ved endringer i økonomiske eller andre forhold. Identifiseringen av konsentrasjonsrisiko innebærer utøvelse av skjønn. Sparebanken Hedmark

Note 8 Utlån til og fordringer på kunder

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
		Utlån fordelt på fordringstype		
		Leiefinansieringsavtaler (finansiell lease)	2 490	2 114
10 868	10 940	Kasse-/drifts- og brukskreditter	10 940	10 868
1 450	860	Byggelån	847	1 450
22 738	26 295	Nedbetalingslån	29 412	25 406
88	80	Opptjente renter	90	98
35 144	38 175	Brutto utlån og fordringer på kunder	43 779	39 936
221	222	Nedskrivninger	253	245,46
34 923	37 953	Utlån og fordringer på kunder	43 526	39 691
		Utlån fordelt på markeder		
20 496	21 814	Lønnstakere	24 289	22 797
14 642	16 354	Næringsfordelt	19 287	16 958
6	6	Offentlig	203	181
35 144	38 175	Brutto utlån og fordringer på kunder	43 779	39 936
221	2 222	Nedskrivninger	253	245
34 923	35 953	Utlån og fordringer på kunder	43 527	39 691
		<i>Av nedbetalingslån utgjør lån utpekt til virkelig verdi over resultatet (FVO):</i>		
1 782	2 758	- Fastrentelån til kunder, bokført verdi	2 758	1 782
1 745	2 707	- Fastrentelån til kunder, pålydende verdi	2 707	1 745
1		- Lån med rentegaranti, bokført verdi		1
1		- Lån med rentegaranti, pålydende verdi		1

Morbank			Konsern	
2014	2015	Totalt engasjement fordelt på risikogrupper	2015	2014
25 639	29 215	Lav risiko	31 115	28 277
11 243	12 052	Middels risiko	15 224	13 421
2 429	2 000	Høy risiko	2 654	2 754
486	452	Mislighold	532	487
39 797	43 719	Sum totalt engasjement fordelt på risikogrupper	49 525	44 939

Med totalt engasjement menes kundenes engasjement inkludert garantirammer og ubenyttede bevilgninger.

Det er i tillegg gitt lånetilsagn i morbank på 226 millioner kroner i Divisjon PM og 317 millioner kroner i Divisjon BM per 31.12.2015. Disse er ikke diskontert og er derfor ikke inkludert i totalt engasjement.

Morbank			Konsern	
2014	2015	Brutto utlån fordelt på risikogrupper	2015	2014
22 082	25 119	Lav risiko	26 901	24 565
10 496	10 853	Middels risiko	13 957	12 500
2 103	1 760	Høy risiko	2 398	2 408
463	442	Mislighold	522	463
35 144	38 175	Sum brutto utlån fordelt på risikogrupper	43 779	39 936

Morbank			Konsern	
2014	2015	Individuelle nedskrivninger fordelt på risikogrupper	2015	2014
120	119	Misligholdt (intern definisjon)	132	129

I bankens interne risikoklassifiseringssystem klassifiseres alle engasjementer med individuelle nedskrivninger som misligholdt uavhengig av ekstern definisjon på mislighold (jmf note 2). De fordeles ikke på ulike risikogrupper slik som øvrige engasjement. Fordeling på risikogrupper er basert på at banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen basert på objektive historiske data. Kundene rescores månedlig i bankens porteføljesystem.

Morbank			Konsern	
2014	2015	Forventet årlig gj.snittlig netto tap fordelt på risikogrupper	2015	2014
9	14	Lav risiko	14	9
44	63	Middels risiko	67	46
48	66	Høy risiko	75	61
33	28	Mislighold	33	33
134	171	Sum forventet årlig gj.snittlig netto tap fordelt på risikogrupper	189	149

Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap er det beløpet som statistisk forventes å tape på utlånsporteføljen i løpet av en 12 måneders periode. Forventet tap er beregnet med bakgrunn i historiske data. I en oppgangskonjunktur vil faktiske årlige tap være lavere enn det gjennomsnittlige forventede tap. I en nedgangskonjunktur vil de faktiske tapene på samme måte kunne bli høyere.

Morbank			Konsern	
2014	2015	Totalt engasjement fordelt på sektor og næring	2015	2014
22 088	23 870	Lønnstakere o.l	26 345	24 389
156	177	Offentlig forvaltning	374	331
3 835	4 304	Primærnæringer	4 543	4 072
291	336	Trebearbeidende industri	357	307
769	858	Annen industri	1 136	1 035
1 369	1 491	Bygg og anlegg	2 140	1 876
220	258	Kraft- og vannforsyning	404	361
1 115	1 214	Varehandel	1 589	1 404
180	185	Hotell- og restaurantdrift	197	211
7 405	8 286	Eiendomsdrift	8 345	7 505
2 064	2 386	Forretningsmessig tjenesteyting	2 937	2 466
284	334	Transport og kommunikasjon	1 138	953
21	21	Øvrig næring	21	29
39 797	43 719	Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	49 525	44 939

Morbank			Konsern	
2014	2015	Brutto utlån fordelt på sektor og næring	2015	2014
20 496	21 814	Lønnstakere o.l	24 289	22 797
6	6	Offentlig forvaltning	203	181
3 357	3 731	Primærnæringer	3 970	3 557
246	275	Trebearbeidende industri	292	262
509	534	Annen industri	777	739
874	836	Bygg og anlegg	1 417	1 317
190	228	Kraft- og vannforsyning	374	299
743	804	Varehandel	1 128	1 010
161	169	Hotell- og restaurantdrift	181	172
6 988	7 667	Eiendomsdrift	7 722	7 033
1 342	1 836	Forretningsmessig tjenesteyting	2 365	1 659
211	254	Transport og kommunikasjon	1 041	880
21	21	Øvrig næring	21	30
35 144	38 175	Sum brutto utlån fordelt på sektor og næring	43 779	39 936

Morbank			Konsern	
2014	2015	Individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring	2015	2014
39	32	Lønnstakere o.l	38	44
2	5	Primærnæringer	5	2
1	1	Trebearbeidende industri	1	1
6	5	Annen industri	9	7
9	9	Bygg og anlegg	9	9
1	1	Kraft- og vannforsyning	1	1
21	20	Varehandel	20	21
1		Hotell- og restaurantdrift		1
16	20	Eiendomsdrift	21	16
24	25	Forretningsmessig tjenesteyting	25	25
		Transport og kommunikasjon	2	1
120	119	Sum individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring	132	129

Morbank			Konsern	
2014	2015	Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring	2015	2014
42	38	Lønnstakere o.l	42	49
11	9	Primærnæringer	9	12
4	9	Trebearbeidende industri	9	5
		Annen industri	2	1
8	13	Bygg og anlegg	15	10
		Kraft- og vannforsyning	3	
8	9	Varehandel	12	9
2	2	Hotell- og restaurantdrift	2	2
43	59	Eiendomsdrift	59	43
14	29	Forretningsmessig tjenesteyting	31	14
2	2	Transport og kommunikasjon	4	4
134	171	Sum forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring	189	149

Morbank			Konsern	
2014	2015	Brutto utlån fordelt på geografiske områder	2015	2014
24 715	25 847	Hedmark	27 479	26 201
2 670	3 542	Oppland	4 361	3 346
2 497	3 102	Akershus	4 111	3 386
5 087	5 534	Landet for øvrig	7 671	6 828
86	69	Utlandet	69	86
88	80	Opptjente renter, ufordelt	88	89
35 144	38 175	Sum brutto utlån fordelt på geografiske områder	43 779	39 936

Morbank		Konsern	
2014	2015	2015	2014
597	731	906	734
273	292	397	338

Nedbetalingslån til ansatte gis med inntil 30 års nedbetalingstid og månedlige terminer. Rentesats for nedbetalingslån og fleksilån til ansatte tilsvarer 75 prosent av laveste ordinære rentesats for privatmarkedslån og fleksilån. Totalt lånebeløp innenfor disse betingelsene kan per 31.12.2015 ikke overstige 2,5 millioner kroner for den enkelte ansatte.

Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler (kun konsern)		2015	2014
Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler			
- Inntil 1 år		239	433
- Mellom 1 og 5 år		1 822	1 516
- Over 5 år		429	166
Sum brutto fordringer		2 490	2 114
Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler		7	6
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler		2 483	2 108
Netto investeringer i finansielle leieavtaler kan analyseres på følgende måte:			
- Inntil 1 år		238	432
- Mellom 1 og 5 år		1 817	1 511
- Over 5 år		428	165
Sum netto fordringer		2 483	2 108

Note 9 Overføring av finansielle eiendeler

Sparebanken Hedmark har avtaler om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I henhold til inngått forvaltningsavtale med disse to selskapene i alliansen forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene. Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte utlånene er overført. Det innebærer full fraregning. Mottatt vederlag for lån som er overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS tilsvarer bokført verdi og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på overføringstidspunktet. Banken innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved overføringen separat som eiendeler eller forpliktelser.

Hvis kredittforetakene får tap på overtatte lån har de motregningsrett i provisjoner fra samtlige banker som har overført lån. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte utlån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Denne motregningsadgangen anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført. Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

SpareBank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av bankene som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 9,96 prosent pr 31.12.2015 (9,5 prosent per 31.12.2014). SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og Sparebanken Hedmark har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte utlånene og Banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Det er i 2015 solgt boliglån til en netto verdi av 1,4 mrd kroner til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Totalt er det fraregnet boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt for 16,8 mrd kroner ved utgangen av regnskapsåret. Gjenværende involvering er som følger

	Bokført verdi eiendel	Virkelig verdi eiendel	Bokført verdi forpliktelse	Virkelig verdi forpliktelse	Maksimal eksponering for tap
Gjenværende involvering	0	0	0	0	183 MNOK

Banken har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av neste 12 måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt AS. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt AS holder etter sine interne retningslinjer likviditet for de neste tolv måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derved kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste tolv måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS har banken også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt AS til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minimum 9 prosent. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt AS.

SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 Næringskreditt AS er eid av banker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 3,84 prosent per 31.12.2015 (3,84 prosent per 31.12.2014). SpareBank 1 Næringskreditt AS erverver utlån med pant i næringsseiendom og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt AS er sikret med pant i næringsseiendom innenfor 60 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt AS og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Sparebanken Hedmark forestår forvaltningen av de solgte utlånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Det er i 2015 ikke solgt næringslån til SpareBank 1 Næringskreditt. Totalt er det fraregnet lån til SpareBank 1 Næringskreditt for 0,6 mrd kroner ved utgangen av regnskapsåret. Gjenværende involvering er som følger

	Bokført verdi eiendel	Virkelig verdi eiendel	Bokført verdi forpliktelse	Virkelig verdi forpliktelse	Maksimal eksponering for tap
Gjenværende involvering	0	0	0	0	5 MNOK

Banken har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Næringskreditt AS, inngått avtaler om etablering av likviditetsfasilitet til SpareBank 1 Næringskreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe OMF for det tilfellet at SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretaket. Tidligere kjøp under denne avtalen trekkes fra framtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Næringskreditt AS holder etter sin interne policy likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement her i henhold til kapitaldekning eller store engasjementer.

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Næringskreditt AS har banken også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Næringskreditt AS til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minimum 9 prosent. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Næringskreditt AS.

Note 10 Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelse i betalingsformidlingen.

Morbank					
2015	Inntil 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Personmarked	9	1	1	10	19
- Bedriftsmarked	3	1	9	5	18
Sum	12	2	9	15	37

Konsern					
2015	Inntil 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Personmarked	12	2	1	12	27
- Bedriftsmarked	6	10	9	7	32
Sum	18	12	10	19	59

Morbank					
2014	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Personmarked	4	2	1	8	15
- Bedriftsmarked	2	2		17	21
Sum	6	4	1	25	36

Konsern					
2014	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Personmarked	8	3	2	11	24
- Bedriftsmarked	9	8		23	40
Sum	17	11	2	34	64

Note 11 Tap på utlån og garantier

Morbank						Konsern						
2014			2015				2015			2014		
PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt		PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
-7		-7	-4	5	1	Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-2	7	5	-2	-4	-5
6	2	8	-6	8	2	+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	-5	9	4	8	2	10
12	23	35	7	14	21	+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	14	22	36	17	28	46
8	13	21	12	3	15	+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	15	6	21	10	15	25
-4	-1	-5	-3		-3	- Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	-6	-3	-9	-8	-2	-9
15	37	52	7	29	35	Sum tap på utlån og garantier	16	40	56	26	40	66

Morbank						Konsern						
2014			2015				2015			2014		
PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt		PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
43	100	143	35	99	134	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.	41	101	143	44	105	149
12	23	35	7	14	21	Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	14	22	35	17	28	45
4	19	23	5	9	14	Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	9	14	24	17	24	41
2	15	17		3	3	Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	2	6	8	3	16	19
6	26	32	9	23	32	Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	19	36	55	29	32	61
35	99	134	31	102	134	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 31.12. *	39	107	147	41	101	143

* Garantietilsetninger er inkludert i balansenlinje «Annen gjeld og balanseført forpliktelse», og per 31.12.2015 utgjør dette 14,4 mill kroner. Tilsvarende tall for 2014 er 14,1 mill kroner.

2014			2015			Gruppenedskrivninger	2015			2014		
PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt		PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
27	66	93	33	68	101	Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per. 01.01.	39	77	116	31	75	106
6	2	8	-6	8	2	Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier.	-5	9	4	8	2	10
33	68	101	27	76	103	Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier per 31.12.	34	86	120	39	77	116

2014	2015	Tap fordelt på sektor og næring	2015	2014
11	14	Lønnstakere o.l	19	15
		Offentlig forvaltning		1
	6	Primærnæringer	6	
		Trebearbeidende industri		
8		Annen industri	2	8
1		Bygg og anlegg	2	3
1		Kraft- og vannforsyning	2	1
9		Varehandel	3	9
		Hotell- og restaurantdrift		
-1	5	Eiendomsdrift	5	-1
15	8	Forretningsmessig tjenesteyting	10	15
		Transport og kommunikasjon	2	4
8	2	Gruppenedskrivning	4	10
52	35	Tap på utlån til kunder	56	66

Morbank					Misligholdte (over 90 dager) og tapsutsatte engasjement	Konsern				
2011	2012	2013	2014	2015		2015	2014	2013	2012	2011
368	382	257	263	180	Misligholdte engasjement	234	339	340	459	424
418	270	271	205	234	Øvrige tapsutsatte engasjement	257	209	271	270	420
786	652	528	468	414	Totalt misligholdte og tapsutsatte engasjement	491	548	611	729	844
216	138	134	134	134	Individuelle nedskrivninger	147	143	143	150	228
570	514	394	468	280	Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement	344	548	468	579	616
43	29	28	25	20	Inntektsførte renter på nedskrevne lån	20	25	28	29	43

Med engasjement menes kundens totale engasjement inkludert garantirammer og ubenyttede kreditter.

Note 12 Kreditteksponering for hver interne risikorating

Banken benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittrisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. Utover misligholdssannsynlighet benytter banken vurdert verdi av sikkerheter (sikkerhetsklasser) som et element i gruppering av kunder. Misligholdssannsynlighet og sikkerhetsklasse danner grunnlag for å gruppere kundene i de forskjellige risikogrupper.

Morbank	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt engasjement	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt engasjement
	2015	2015	2014	2014
Lav risiko	2,9 %	29 215	3,8 %	25 639
Middels risiko	7,3 %	12 052	8,6 %	11 243
Høy risiko	6,5 %	2 000	5,1 %	2 429
Misligholdt og nedskrevet	18,8 %	452	26,1 %	486
Totalt	4,5 %	43 719	5,5 %	39 797

Konsern	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt engasjement	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt engasjement
	2015	2015	2014	2014
Lav risiko	4,9 %	31 115	5,3 %	28 122
Middels risiko	17,3 %	15 224	11,8 %	13 595
Høy risiko	9,2 %	2 654	12,3 %	2 734
Misligholdt og nedskrevet	19,2 %	532	21,9 %	487
Totalt	9,1 %	49 525	7,9 %	44 939

Gjennomsnittlig usikret eksponering er estimert på basis av gjennomsnittlig sikkerhetsdekning i hver sikkerhetsklasse. Sparebanken Hedmarks policy er at det som hovedprinsipp skal legges til grunn en forsiktig verdivurdering av sikkerheter. Bankens kredittkortportefølje som er usikret, denne inngår i tabellen.

Note 13 Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kredittisiko. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
Eiendeler				
642	148	Fordringer på sentralbanker	148	642
4 856	5 701	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	864	675
35 144	38 175	Brutto utlån til og fordringer på kunder	43 779	39 936
-120	-119	- Individuelle nedskrivninger	-132	-129
-101	-103	- Nedskrivninger på grupper av utlån	-120	-116
34 923	37 953	Netto utlån til og fordringer på kunder	43 526	39 693
4 017	6 133	Sertifikater og obligasjoner	6 133	4 017
531	455	Finansielle derivater	455	531
44 969	50 390	Sum kreditteksponering, balanseposter	51 127	45 557
Forpliktelseser				
1 062	1 049	Betingede forpliktelseser (stilte garantier)	929	942
4 074	5 123	Ubenyttede kreditteser	4 604	4 061
459	542	Lånetilsagn	542	459
5 595	6 714	Sum kredittesponering, utenom balanseposter	6 075	5 462
50 564	57 105	Sum total kredittisikoesponering	57 202	51 019

Kredittisikoesponering knyttet til finansielle eiendeler fordelt på geografiske områder

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
Bankaktiviteter				
32 983	35 331	Hedmark	31 306	29 943
3 059	4 140	Oppland	4 992	3 777
2 861	3 626	Akershus	4 676	3 804
7 113	7 436	Landet for øvrig	9 658	8 960
133	126	Utlandet	126	133
-221	-222	Tapsavsetninger ufordelt	-252	-245
88	80	Opptjente renter ufordelt	109	98
46 016	50 517	Totalt bankaktiviteter	50 614	46 470
Aktiviteter finansielle instrumenter				
3 898	4 843	Norge	4 843	3 898
597	1 689	Europa	1 689	597
53	57	USA	57	53
4 548	6 588	Totalt aktiviteter finansielle instrumenter	6 588	4 548
50 564	57 105	Totalt fordelt på geografiske områder	57 202	51 019

Note 14 Finansielle instrumenter og motregning

I henhold til IFRS 7.13 A-F skal det opplyses om hvilke finansielle instrumenter banken anser å oppfylle kravene til nettoføring, jf. IAS 32.42, samt hvilke finansielle instrumenter man har inngått motregningsavtaler på.

I den finansielle oppstillingen har banken ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

Sparebanken Hedmark har to sett avtaler som regulerer motpartsrisiko og netting av derivater. Mot kunder i person- og bedriftsmarkedet anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse. For kunder som driver med tradingvirksomhet aksepteres kun kontantdepot som sikkerhet. Avtalene er unilaterale, det vil si at det kun er kundene som stiller sikkerhet. Mot finansielle institusjoner inngår banken standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler. I tillegg har banken inngått tilleggsavtale om kontant sikkerhetsstillelse (CSA) mot to institusjonelle motparter.

Eiendelene og forpliktelsene nedenfor kan motregnes.

Beløp som ikke er nettopresentert i balansen

31.12.2015	Brutto finansielle eiendeler/ (forpliktelser)	Nettoført	Netto finansielle eiendeler/ (forpliktelser) i balansen	Finansielle instrumenter	Avgitt/(mottatt) kontantsikkerhet	Netto
Derivater som eiendeler	455	0	455	-48	0	407
Derivater som forpliktelser	-320	0	-320	48	116	-157

31.12.2014	Brutto finansielle eiendeler/ (forpliktelser)	Nettoført	Netto finansielle eiendeler/ (forpliktelser) i balansen	Finansielle instrumenter	Avgitt/(mottatt) kontantsikkerhet	Netto
Derivater som eiendeler	531	0	531	-57	0	474
Derivater som forpliktelser	-330	0	-330	57	112	-161

Tall for morbank og konsern er like.

Note 15 Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler

Morbank	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet			Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
		Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko		
2015						
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	5 701				5 701
Brutto utlån til og fordringer på målt til kunder amortisert kost						
Privatmarked	8	16 373	2 495	442	182	19 492
Bedriftsmarked	8	6 523	7 938	1 256	258	15 975
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning						
Privatmarked	8	1 970	297	53	2	2 322
Bedriftsmarked	8	253	123	9		385
Sum brutto utlån		30 820	10 853	1 760	442	43 875
Finansielle investeringer						
Sertifikater og obligasjoner	30	6 122	8	4		6 133
Sum finansielle investeringer		6 122	8	4		6 133
Totalt utlånsrelaterte eiendeler		36 942	10 861	1 764	442	50 008

Konsern	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet			Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
		Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko		
2015						
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	864				864
Brutto utlån til og fordringer på kunder målt til amortisert kost						
Privatmarked	8	17 305	3 815	610	209	21 939
Bedriftsmarked	8	6 689	8 377	1 351	263	16 679
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning						
Privatmarked	8	1 996	365	61	7	2 429
Bedriftsmarked	8	1 027	1 395	362	44	2 828
Sum brutto utlån		27 881	13 952	2 384	523	44 740
Finansielle investeringer						
Sertifikater og obligasjoner	30	6 122	8	4		6 133
Sum finansielle investeringer		6 122	8	4		6 133
Totalt utlånsrelaterte eiendeler		34 003	13 960	2 387	523	50 873

Morbank	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet			Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
		Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko		
2014						
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	4 856				4 856
Brutto utlån til og fordringer på kunder målt til amortisert kost						
Privatmarked	8	14 876	3 051	616	210	18 753
Bedriftsmarked	8	5 637	7 117	1 427	252	14 433
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning						
Privatmarked	8	1 413	279	51	1	1 744
Bedriftsmarked	8	157	48	9		214
Sum brutto utlån		26 939	10 495	2 103	463	40 000
Finansielle investeringer						
Sertifikater og obligasjoner	30	3 999	8	10		4 017
Sum finansielle investeringer		3 999	8	10		4 017
Totalt utlånsrelaterte eiendeler		30 938	10 503	2 113	463	44 017

Konsern	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet			Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
		Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko		
2014						
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	675				675
Brutto utlån til og fordringer på kunder målt til amortisert kost						
Privatmarked	8	15 671	4 519	616	246	21 052
Bedriftsmarked	8	7 331	7 756	1 565	273	16 925
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning						
Privatmarked	8	1 413	279	51	1	1 744
Bedriftsmarked	8	157	48	9		214
Sum brutto utlån		25 247	12 602	2 241	520	40 610
Finansielle investeringer						
Sertifikater og obligasjoner	30	3 999	8	10		4 017
Sum finansielle investeringer		3 999	8	10		4 017
Totalt utlånsrelaterte eiendeler		29 246	12 610	2 251	520	44 627

Fordelingen av finansielle investeringer i ulike risikogrupper er foretatt basert på rating fra Standard Poor's, Moody's, Fitch eller et anerkjent norsk meglerhus etter konverteringstabellen vist under. For noen utstedelser foreligger det hverken offisiell rating fra ratingbyråene eller skyggerating fra meglerhus. I 2014 beløper disse seg til 210 mill kroner og består av sertifikater og obligasjoner i norske kommuner og fylkeskommuner (202 mill kroner) samt et ansvarlig lån til SpareBank 1 Kredittkort AS (8 mill kroner). Utstedelsene til norske kommuner og fylkeskommuner er skjønnsmessig fordelt til kategorien lav risiko, mens det ansvarlige lånet er plassert under middels risiko.

Kredittkvalitet	Ratingklasser (presentert i S&P's format)			
Lav risiko	AAA	AA	A	BBB
Middels risiko	BB			
Høy risiko	B	CCC	CC	C

Note 16 Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at rentebærende eiendeler og forpliktelse har ulike gjenstående rentebindingstid.

Bankens styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen med hensyn til basisrisiko og rentekurverisiko. Renterisikoen styres mot ønsket nivå gjennom rentebindingen på plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater.

Basisrisiko er den verdiendring på konsernets eiendeler og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyver seg. Denne risikoen er vist i tabellen nedenfor og er beregnet som effekten på instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med ett prosentpoeng. Det er her ikke tatt hensyn til administrativ renterisiko, dvs. effekten av at det i praksis vil gå noe tid fra en renteendring inntreffer i markedet til banken har fått justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente.

Konsernets renterisiko er i all hovedsak knyttet til forskyvninger i rentekurven for norske kroner (NOK).

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Basisrisikoen	Renterisiko, 1 % endring	
	2015	2014
Sertifikater og obligasjoner	-43	-16
Fastrenteutlån til kunder	-53	-32
Fastrenteinnskudd til kunder	1	0
Sertifikatlån	1	0
Obligasjonslån	144	126
Annen fastrentefinansiering og -plassering	1	1
Derivater	-62	-90
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt og egenkapital	-10	-11

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

Selv om beregningene ovenfor viser at banken vil tape på en renteoppgang, er det ikke likegyldig hvordan renteoppgangen skjer. Tabellen under viser den såkalte rentekurverisikoen, dvs. risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring, ved å måle bankens netto renteeksponering innenfor de ulike tidsintervallene.

Rentekurverisikoen	Renterisiko, 1 % endring	
	2015	2014
0 - 1 mnd	1	1
1 - 3 mndr	2	4
3 - 6 mndr	1	-2
6 - 12 mndr	0	0
1 - 3 år	-11	-12
3 - 5 år	-2	9
5 - 10 år	0	-11
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt og egenkapital	-10	-11

Note 17 Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Valutarisiko er risikoen for at konsernet pådrar seg et tap som følge av endringer i valutakursene i disfavør bankens posisjoner. Valutarisiko oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta.

Aktiviteter knyttet til omsetning av valuta skal til enhver tid skje innenfor vedtatte retningslinjer, rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimal valutaeksponering, målt i kroner. Det er utarbeidet rammer for nettoposisjoner i hver enkelt valuta, samt rammer for samlet netto valutaeksponering og samlet absolutt sum av nettoposisjoner per valuta:

- Samlet absolutt sum av nettoposisjoner per valuta skal ikke overstige 75 mill kroner overnight.
- Samlet absolutt sum av nettoposisjoner per valuta skal ikke overstige 100 mill kroner intra dag.

Valutarisikoen kvantifiseres og overvåkes kontinuerlig. Konsernet har både gjennom året og ved årets slutt en begrenset valutarisiko. Per 31. desember var nettoposisjonene i de viktigste valutasortene, basert på virkelig verdi av de underliggende aktiva, som følger:

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Netto valutaeksponering NOK	2015	2014
USD	4	5
EUR	3	2
SEK	2	2
GBP	2	3
CHF	2	
DKK	1	-1
PLN	1	1
Andre		
Sum	14	14
Effekt på resultatet etter skatt og egenkapital ved 3 prosent netto kursendring		
Effekt på resultatet etter skatt og egenkapital ved 10 prosent netto kursendring	1	1

Note 18 Likviditetsrisiko

Morbank

2015	På forespørsel	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner		-2	-6	-95	-592	-695
Innskudd fra og gjeld til kunder	-31 620	-1 740	-148			-33 501
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		-516	-1 658	-8 407	-1 667	-12 247
Ansvarlig lånekapital		-4	-11	-521		-535
Derivater knyttet til forpliktelser		19	50	124	30	224
Forpliktelser ved periodeskatt			-163			-163
Andre forpliktelser		-97	-47	-34	-263	-440
Sum kontantstrøm forpliktelser	-31 620	-2 340	-1 982	-8 931	-2 492	-47 365

Konsern

2015	På forespørsel	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner		-2	-6	-95	-592	-695
Innskudd fra og gjeld til kunder	-31 570	-1 740	-148			-33 458
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		-516	-1 658	-8 407	-1 667	-12 247
Ansvarlig lånekapital		-4	-11	-521		-535
Derivater knyttet til forpliktelser		19	50	124	30	224
Forpliktelser ved periodeskatt			-167			-167
Andre forpliktelser		-128	-69	-34	-280	-510
Sum kontantstrøm forpliktelser	-31 570	-2 371	-2 008	-8 932	-2 509	-47 390

Morbank

2014	På forespørsel	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	-35	-20	-8	-104	-613	-780
Innskudd fra og gjeld til kunder	-31 036		-49			-31 085
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		-74	-1 217	-7 051	-987	-9 329
Ansvarlig lånekapital		-4	-12	-539		-556
Derivater knyttet til forpliktelser		19	49	124	31	223
Forpliktelser ved periodeskatt			-146			-146
Andre forpliktelser		-77	-123	-19	-362	-581
Sum kontantstrøm forpliktelser	-31 071	-156	-1 506	-7 590	-1 930	-42 254

Konsern

2014	På forespørsel	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	-35	-20	-6	-104	-613	-778
Innskudd fra og gjeld til kunder	-31 021		-49			-31 070
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		-74	-1 217	-7 051	-987	-9 329
Ansvarlig lånekapital		-4	-12	-539		-556
Derivater knyttet til forpliktelser		19	49	124	31	223
Forpliktelser ved periodeskatt			-150			-150
Andre forpliktelser		-61	-175	-19	-384	-639
Sum kontantstrøm forpliktelser	-31 056	-140	-1 560	-7 590	-1 952	-42 299

Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser med avtalt løpetid er basert på nominelle kontraktstørrelser inklusiv estimerte rentebetalinger frem til forfall.

Note 19 Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser

Morbank

2015	På forespørsel	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	264					264
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4 883	2	499	317		5 701
Brutto utlån til og fordringer på kunder	14 280	403	1 338	5 334	16 820	38 175
- Individuelle nedskrivninger	-44	-2	-11	-32	-31	-119
- Nedskrivninger på grupper av utlån				-103		-103
Netto utlån til og fordringer på kunder	14 236	401	1 327	5 199	16 789	37 953
Sertifikater og obligasjoner		435	848	3 878	973	6 133
Finansielle derivater		92	5	215	143	455
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser					294	294
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					2 457	2 457
Investering i datterselskaper					859	859
Eiendom, anlegg og utstyr				76	237	314
Goodwill og andre immaterielle eiendeler			9	30	65	104
Eiendel ved utsatt skatt				13		13
Andre eiendeler		17	101	123	73	314
Sum eiendeler	19 383	947	2 789	9 851	21 890	54 861
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	27	1	19	65	549	661
Innskudd fra og gjeld til kunder	31 620	1 740	148			33 508
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	6	439	1 704	7 827	1 600	11 576
Finansielle derivater	43	46	23	-6	216	320
Forpliktelser ved periodeskatt			163			163
Annen gjeld og balanseført forpliktelse		56	106	16	263	440
Ansvarlig lånekapital				496		496
Sum gjeld	31 696	2 282	2 162	8 397	2 628	47 166

Konsern

2015	På forespørsel	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	264					264
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	46	2	499	317		864
Brutto utlån til og fordringer på kunder	14 190	514	1 685	8 733	18 656	43 779
- Individuelle nedskrivninger	-44	-2	-11	-45	-31	-132
- Nedskrivninger på grupper av utlån				-120		-120
Netto utlån til og fordringer på kunder	14 147	512	1 674	8 569	18 625	43 526
Sertifikater og obligasjoner		435	848	3 878	973	6 133
Finansielle derivater		92	5	215	143	455
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser					294	294
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					3 386	3 386
Eiendom, anlegg og utstyr				91	250	341
Goodwill og andre immaterielle eiendeler			10	31	170	211
Eiendel ved utsatt skatt						0
Andre eiendeler		17	283	123	73	497
Sum eiendeler	14 457	1 058	3 319	13 223	23 913	55 971

Gjeld

Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	27	1	18	65	549	660
Innskudd fra og gjeld til kunder	31 569	1 740	148			33 458
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	6	439	1 704	7 827	1 600	11 576
Finansielle derivater	43	46	23	-6	216	320
Forpliktelser ved periodeskatt			167			167
Forpliktelser ved utsatt skatt				65		65
Annen gjeld og balanseført forpliktelse		92	123	16	280	510
Ansvarlig lånekapital					496	496
Sum gjeld	31 645	2 317	2 183	7 966	3 141	47 253

Morbank

2014	På forespørsel	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	748					748
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4 216	2	80	558		4 856
Brutto utlån til og fordringer på kunder	14 705	335	1 124	4 587	14 393	35 144
- Individuelle nedskrivninger	-58	-7	-14	-12	-29	-120
- Nedskrivninger på grupper av utlån				-101		-101
Netto utlån til og fordringer på kunder	14 647	328	1 110	4 474	14 364	34 923
Sertifikater og obligasjoner		307	445	2 732	533	4 017
Finansielle derivater		23	41	224	244	531
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser					239	239
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					2 323	2 323
Investering i datterselskaper					668	668
Eiendom, anlegg og utstyr				65	249	315
Goodwill og andre immaterielle eiendeler			8	30	72	110
Eiendel ved utsatt skatt				72		72
Andre eiendeler		16	55	116	73	260
Sum eiendeler	19 611	675	1 739	8 271	18 766	49 061

Gjeld

Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	33	1	18		615	667
Innskudd fra og gjeld til kunder	31 036		49			31 085
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			1 045	6 881	1 025	8 951
Finansielle derivater		66	7	102	155	330
Forpliktelser ved periodeskatt			146			146
Annen gjeld og balanseført forpliktelse		77	123	19	362	581
Ansvarlig lånekapital				505		505
Sum gjeld	31 069	144	1 389	7 506	2 156	42 265

Konsern

2014	På forespørsel	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	748					748
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	35	2	80	558		675
Brutto utlån til og fordringer på kunder	14 705	541	1 666	7 597	15 427	39 936
- Individuelle nedskrivninger	-58	-7	-14	-21	-29	-129
- Nedskrivninger på grupper av utlån				-116		-116
Netto utlån til og fordringer på kunder	14 647	534	1 652	7 460	15 398	39 691
Sertifikater og obligasjoner		307	445	2 732	533	4 017
Finansielle derivater		23	41	224	244	531
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser					239	239
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					3 073	3 073
Eiendom, anlegg og utstyr				80	256	336
Goodwill og andre immaterielle eiendeler			9	33	143	185
Eiendel ved utsatt skatt				33		33
Andre eiendeler		16	201	116	73	406
Sum eiendeler	15 430	882	2 428	11 235	19 959	49 934
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	33	1	16		615	665
Innskudd fra og gjeld til kunder	31 021		49			31 070
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			1 045	6 881	1 025	8 951
Finansielle derivater		66	7	102	155	330
Forpliktelse ved periodeskatt			150			150
Annen gjeld og balanseført forpliktelse		61	175	19	384	639
Ansvarlig lånekapital				505		505
Sum gjeld	31 054	128	1 442	7 506	2 179	42 310

Note 20 Netto renteinntekter

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
Renteinntekter				
154	165	Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	68	70
1 611	1 475	Renter av utlån til og fordringer på kunder	1 796	1 902
104	88	Renter av sertifikater og obligasjoner	88	104
25	20	Inntektsførte renter på nedskrevne utlån	20	25
1 894	1 748	Sum renteinntekter	1 972	2 101
Rentekostnader				
36	31	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	31	36
764	567	Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	564	759
220	232	Renter på utstedte verdipapirer	232	220
18	15	Renter på ansvarlig lånekapital	15	18
21	22	Avgifter til bankenes sikringsfond	25	21
		Andre rentekostnader og lignende kostnader		5
1 059	868	Sum rentekostnader	867	1 058
835	880	Sum netto renteinntekter	1 105	1 043

Note 21 Netto provisjons- og andre driftsinntekter

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
		Provisjonsinntekter		
14	17	Garantiprovisjon	16	13
6	7	Verdipapiromsetning	7	6
164	132	Betalingsformidling	132	163
75	81	Liv- og forsikringsprodukter	81	75
228	188	Provisjon fra lån overført til kredittforetak	188	228
		Provisjon fra eiendomsomsetning	80	79
11	10	Andre provisjonsinntekter	10	11
497	435	Sum provisjonsinntekter	514	575
		Provisjonskostnader		
23	21	Betalingsformidling	21	23
8	6	Andre provisjonskostnader	32	27
31	27	Sum provisjonskostnader	53	50
		Andre driftsinntekter		
5	7	Driftsinntekter fast eiendom	5	2
		Inntekt fra regnskapstjenester	164	127
1	1	Leieinntekter	1	1
	7	Inntekt lønnskjøring	7	5
	1	Gevinst anleggsmidler	10	
11	6	Andre driftsinntekter	5	3
16	21	Sum andre driftsinntekter	190	138
482	429	Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	651	663

Note 22 Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
		Verdiendring på renteinstrumenter		
21	-75	Obligasjoner og sertifikater utpekt til virkelig verdi over resultatet	-75	21
-181	294	Verdipapirgjeld utpekt til virkelig verdi over resultatet	294	-181
28	15	Fastrenteutlån til kunder utpekt til virkelig verdi over resultatet	15	28
		Verdiendring på derivater/sikring		
-5	7	Netto verdiendring på derivater som sikrer obligasjoner (eiendeler)	7	-5
129	-42	Netto verdiendring på derivater som sikrer innlån	-42	129
5	-3	Garantiforpliktelse Eksportfinans ASA	-3	5
1	-3	Netto verdiendring på øvrige derivater	-3	1
-2	193	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi over resultatet	193	-2
13	9	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	9	13
158		Gevinst/tap ved realisasjon av egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg		158
		Nedskrivning av egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg		
170	8	Sum netto inntekter fra egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	8	170
117	259	Netto resultater fra eierinteresser, jfr note 40	301	394
10	12	Netto inntekter fra valutahandel	12	10
295	472	Sum netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	514	572

Note 23 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
260	271	Lønn	440	397
40	43	Arbeidsgiveravgift	67	58
47	46	Pensjonskostnader (note 24)	54	54
26	22	Sosiale kostnader	30	34
374	381	Sum personalkostnader	590	543
482	484	Gjennomsnittlig antall ansatte	735	715
459	470	Antall årsverk per 31.12.	728	673
478	490	Antall ansatte per 31.12.	762	707

Ytelser til konsernledelsen (hele 1000)

2015	Lønn og andre kort-siktige ytelser	Andre godtgjørelser	Opptjente pensjonsrettigheter siste år	Styre-honorar i døtre og lignende	Lån	Garantier
Tittel/navn						
Administrerende direktør Richard Heiberg *)	2 940	134	1 563	529	800	
Direktør Bedriftsmarked Vegard Sæten *)	1 491	31	88	95	1 135	
Direktør Personmarked Kari E. Gisnås	1 422	33	317	260	3 397	
Direktør Økonomi og Finans Tore Anstein Dobloug	1 356	33	268	256		
Direktør Organisasjon og HR Eldar Kjendlie	1 311	29	169	45		
Driftsdirektør Dag-Arne Hoberg	1 311	34	364	50	1 865	
Direktør Risikostyring Vidar Nordheim	1 272	33	194	55	3 239	
Banksjef Tor Morten Nygård	1 115	35	267		3 593	
Kommunikasjonsdirektør Siv Stenseth	1 140	34	304		5 242	
Adm dir EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS Magnus Aasen	1 107	33	211	50	1 832	
Adm dir SpareBank 1 Finans Østlandet AS Hans Olav Wedvik	1 317	33	224		18 692	
Adm dir SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS Ove Jahnsen *)	1 456	73	72			

*) Ledere som har innskuddspensjon. Øvrige ledere har ytelsespensjon.

2014	Lønn og andre kort-siktige ytelser	Andre godtgjørelser	Opptjente pensjonsrettigheter siste år	Styre-honorar i døtre og lignende	Lån	Garantier
Tittel/navn						
Administrerende direktør Richard Heiberg *)	2 823	160	1 430	467	2 700	
Direktør Bedriftsmarked Vegard Sæten *)	1 320	27	63		1 184	
Direktør Nils Arne Nordheim - tom 30.04.2014	851	9			1 992	
Direktør Personmarked Kari E. Gisnås	1 369	23	234	85	1 999	
Direktør Økonomi og Finans Tore Anstein Dobloug	1 308	30	200	219		
Direktør Organisasjon og HR Eldar Kjendlie	1 263	23	123			
Driftsdirektør Dag-Arne Hoberg	1 263	27	281	50	2 036	
Direktør Risikostyring Vidar Nordheim	1 102	30	135	55	1 724	
Banksjef Tor Morten Nygård	1 077	30	206		3 349	
Kommunikasjonsdirektør Siv Stenseth	1 108	23	196		3 355	
Adm dir EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS Magnus Aasen	1 023	24	135	50	1 949	
Adm dir SpareBank 1 Finans Østlandet AS Hans Olav Wedvik	1 235	24	161		15 936	
Adm dir SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS Ove Jahnsen *)	1 187	6	65			

*) Ledere som har innskuddspensjon. Øvrige ledere har ytelsespensjon.

Av sum utlån til konsernledelsen er 0,5 mill kroner overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS i 2015 (9 mill kroner i 2014)

Ytelser til styret og kontrollkomiteen (hele 1000)

2015	Honorar	Andre godtgjørelser	Lån	Garantier
Tittel/navn				
Styret:				
Styreleder Siri J. Strømmevold	293		1 955	
Nestleder Bjørnar Håkenmoen	209		10 000	
Styremedlem Aud Christensen	162			
Styremedlem Nina Cecilie Lier	219		2 049	
Styremedlem Erik Garaas	225			
Styremedlem Morten Herud	149			
Styremedlem Espen B. Larsen (ansatt, inkl i lønn)	766	58	4 408	
Varamedlem Sverre Andreas Lang-Ree			4 861	
Varamedlem Alexander S. Lund	31			
Varamedlem Ola Reidar Gulli (ansatt, inkl i lønn)	602	28	1 448	
Kontrollkomite:				
Leder Vidar Brobakken	141			
Nestleder Mikael Løken	71			
Bodil Helene Andersen	76			
Ingunn Gråbergsveen	65			
Jan Erik Myrvold	54			
Varamedlem Marit Johnsrud	5			
Varamedlem Anne Kristin Sandnes				
Varamedlem Svein Nymoen				
Varamedlem Anne Grete Melbye				
Varamedlem Gry Torgals				
Varamedlem Anne Grete Melbye				

2014 Tittel/navn	Honorar	Andre godtgjørelser	Lån	Garantier
Styret:				
Styreleder Siri J. Strømmevold	260	4	2 041	
Nestleder Bjørnar Håkensmoen	177			
Styremedlem Aud Christensen	144			
Styremedlem Nina Cecilie Lier	165		2 292	
Styremedlem Erik Garaas	175			
Styremedlem Morten Herud	146			
Styremedlem Espen B. Larsen (ansatt, inkl i lønn)	723	31	4 422	
Varamedlem Sverre Bjørnstad				
Varamedlem Alexander S. Lund	7			
Varamedlem Ola Reidar Gulli (ansatt, inkl i lønn)	572	25	1 779	
Kontrollkomite:				
Leder Vidar Brobakken	136			
Nestleder Mikael Løken	62			
Bodil Helene Andersen	47			
Ingunn Gråbergsveen	53			
Jan Erik Myrvold	69			
Gro Svarstad t.o.m 27.04.2014	16			
Valborg Berthelsen t.o.m 27.04.2014	16			
Varamedlem Marit Johnsrud			2 970	
Varamedlem Anne Kristin Sandnes				
Varamedlem Svein Nymoen			2 307	
Varamedlem Anne Grete Melbye				
Varamedlem Gry Torgals			1 218	

Ytelser til representantskapet

(1000 kr)

	2015	2014
Representantskapets leder Pål Jan Stokke, 2015	0	0
Øvrige medlemmer	2-36	2-50

Alle overnevnte ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte, bortsett fra lån og garantier, er arbeidsgiveravgiftspliktige.

Godtgjøringsordning i henhold til «Forskrift om godtgjøringsordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningselskap for verdipapirfond»

Sparebanken Hedmark's godtgjørelse til ledende ansatte er i henhold til de regler og retningslinjer som er fastsatt gjennom «Forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningselskap for verdipapirfond».

Ledende ansatte m.v som faller inn under forskriftens definisjon mottar godtgjørelse i form av fast lønn. De er medlemmer i bankens ordinære pensjonsordninger. Det er ikke etablert ordninger med variable lønnslementer eller andre særskilte administrative ordninger for denne gruppen medarbeidere. Det er ingen form for bonusordninger i foretaket, herunder heller ingen forpliktelser om vurdering av bonus overfor administrerende direktør eller styreleder. Det er ingen incentivordninger eller forpliktelser knyttet til aksje- verdibasert godtgjørelse til fordel for ansatte eller tillitsvalgte.

Lønnsvilkårene vurderes gjennom årlige prosesse på slutten av året, og eventuelle endringer gis normalt med virkning fra 1.januar påfølgende år. Vurderingene skjer med utgangspunkt i bankens lønnspolitikk og beskrevne prosesser. Administrerende direktørs vurderinger og forslag til rammer og forutsetninger for endringer for medlemmer i bankens ledergruppe - presenteres for Kompensasjonsutvalget for eventuelle kommentarer før administrerende direktørs beslutning.

Kompensasjonsutvalget får en tilsvarende orientering om de vurderinger som gjøres omkring lønnsvilkår for administrerende direktører i bankens datterselskaper, og har derigjennom anledning til å fremme eventuelle kommentarer før det fattes beslutninger i datterselskapenes styre. Administrerende direktørs vilkår fastsettes av styret etter innstilling fra Kompensasjonsutvalget.

Administrerende direktør har en avtale om mulig førtidspensjonering fra 62 år. Dersom selskapet beslutter fratredelse, utbetaler selskapet en årlig førtidspensjon som utgjør 70 prosent av gjeldende fastlønn ved fratredelse. Dersom administrerende direktør ønsker å fratre i perioden fra 62 til 67 år, utbetaler selskapet en årlig førtidspensjon som utgjør 60 prosent av gjeldende fastlønn ved fratredelse. Førtidspensjon under utbetaling, inklusive tidligere reguleringstillegg, skal oppjusteres hvert år 1.mai med den prosentvise økningen i G. Fra 67 til 77 år er det i tillegg til selskapets ordinære innskuddspensjonsordning med maksimal opptjening for inntekter inntil 12 G avtalt en driftspensjon tilsvarende 5,47 ganger folketrygdens Grunnbeløp (G).

Note 24 Pensjoner

Ytelsesbasert ordning

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse. Pensjonsytelsen beregnes med utgangspunkt i opptjeningsalder på 67 år, men det er anledning til å ta ut pensjon fra fylte 62 år. I ordningen inngår også uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste medlemmene en pensjon på ca 70 prosent av sluttlønn opptil 12G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer.

Innskuddsbasert ordning

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte forpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte. Konsernet har tilbudt innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte siden 01.07.2008.

Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 01.01.2011. Det er ingen igjen i ordningen per 31.12.2015.

Avtalefestet førtidspensjon ny ordning

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger opp til 7,1 G. I tråd med anbefalinger fra Regnskapsstiftelsen er det ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse.

I tillegg har konsernet pensjonsforpliktelser overfor førtidspensjonister og enkelte arbeidstakere med lønn over 12G.

For nærmere omtale av konsernets pensjonsordninger se note 2 om regnskapsprinsipper samt note 23 personalkostnader.

Innskuddsbasert pensjon fra 01.07.2008

Lønn mellom 1 og 6 G	5 %
Lønn mellom 6 og 12 G	8 %

Lønn inkluderer faste tillegg, men omfatter ikke overtid, trekkpliktige naturalytelser og utgiftsgodtgjørelser for øvrig.

Lukket pensjonsordning omfatter	Morbank	Konsern
Ansatte	267	299
Pensjonister	282	289

Til grunn for beregning av kostnader og forpliktelser for lukket pensjonsordning ligger følgende forutsetninger:

Økonomiske forutsetninger 31.12	01.01.2016	01.01.2015	01.01.2014
Diskonteringsrente	2,70 %	2,30 %	4,00 %
Forventet avkastning på midlene	2,70 %	2,30 %	4,00 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling	2,25 %	2,50 %	3,75 %
Forventet G-regulering	2,25 %	2,50 %	3,50 %
Forventet pensjonsregulering	2,25 %	2,50 %	3,50 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %	14,10 %
Forventet frivillig avgang	2,00 %	2,00 %	2,00 %
Forventet AFP-uttak fra 62 år	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Benyttet uførhetstabell	IR02	IR02	IR02
Benyttet dødelighetstabell	K2013 BE	K2013 BE	K2013 BE

De tidspunktene som er angitt ovenfor angir fra hvilket tidspunkt forpliktelsen beregnes med endrede forutsetninger. Dette innebærer eksempelvis at pensjonsforpliktelsen per 31.12.2015 er neddiskontert med de forutsetninger som gjelder 01.01.2016, mens årskostnaden for 2015 er basert på de forutsetninger som gjaldt ved årets begynnelse.

NRS gjorde i 2012 en fornyet vurdering av markedet for foretaksobligasjoner som følge av innspill fra markedsaktører med hensyn til fremveksten av markedet for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Disse aktørene hadde kommet til at markedet for OMF er tilstrekkelig dypt og prisingen pålitelig. NRS kan etter dette ikke avvise at markedsrenten på OMF kan anvendes ved beregning av diskonteringsrenten. På bakgrunn av dette valgte Sparebanken Hedmark å ta i bruk OMF-renten som diskonteringsrente per 31.12.2012.

Pensjonskostnad

SIKRET ORDNING

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
21	21	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	26	26
29	18	Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	19	30
-18	-11	Avkastning på pensjonsmidler	-11	-18
		Administrasjonskostnader		
3	4	Periodisert arbeidsgiveravgift	4	3
35	33	Netto pensjonskostnad	39	41

Faktisk avkastning på pensjonsmidler:

3,2 %	3,2 %	3,2 %	3,2 %
-------	-------	-------	-------

USIKRET ORDNING

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
2	2	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	2	2
1	1	Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	1	1
5	6	Resultatført innskuddspensjon	6	5
4	4	Resultatført effekt av ny AFP-ordning	4	4
1		Arbeidsgiveravgift		1
13	13	Netto pensjonskostnad	13	13

SUM SIKRET OG USIKRET ORDNING

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
23	23	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	28	28
30	19	Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	20	31
-18	-11	Avkastning på pensjonsmidler	-11	-18
5	6	Resultatført innskuddspensjon	7	6
4	4	Resultatført effekt av ny AFP-ordning	4	4
4	4	Arbeidsgiveravgift	5	4
47	46	Netto pensjonskostnad	53	54

Pensjonsforpliktelse

SIKRET ORDNING

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
791	869	Brutto forpliktelse 01.01.	912	825
20	21	Årets pensjonsopptjening	25	25
29	18	Renter på pensjonsforpliktelse	19	30
-20	-24	Utbetalte pensjoner	-24	-20
49	-82	Estimatavvik ført mot egenkapitalen	-87	52
869	802	Brutto forpliktelse 31.12	844	912
557	583	Verdi av pensjonsmidlene 01.01	605	578
21	44	Innbetalt til ordningen	48	26
21	11	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	11	18
-20	-24	Utbetalte pensjoner	-24	-20
4	-14	Estimatavvik ført mot egenkapitalen	-14	4
583	599	Verdi av pensjonsmidlene 31.12	626	605
33	40	Arbeidsgiveravgiftsforpliktelse 01.01	42	35
-3	-6	Arbeidsgiveravgift på innbetalt pensjonspremie	-6	-3
6	-10	Arbeidsgiveravgift på estimatavvik	-10	6
4	4	Arbeidsgiveravgift på årets pensjonskostnad	4	4
40	28	Arbeidsgiveravgiftsforpliktelse 31.12	30	42
267	326	Netto pensjonsforpliktelse sikret ordning 01.01	348	282
326	231	Netto pensjonsforpliktelse sikret ordning 31.12	249	348

Premieoverføringer i 2016 anslås til 40 millioner kroner for banken og 43 millioner kroner for konsernet.

USIKRET ORDNING

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
32	30	Brutto forpliktelse 01.01	30	32
2	2	Årets pensjonsopptjening	2	2
1	1	Renter på pensjonsforpliktelse	1	1
-6	-4	Utbetalte pensjoner	-4	-6
2	-2	Estimatavvik ført mot egenkapitalen	-2	2
30	27	Brutto forpliktelse 31.12	27	30
5	5	Arbeidsgiveravgiftsforpliktelse 01.01	5	5
-1	-1	Arbeidsgiveravgift på pensjonsutbetalinger	-1	-1
		Arbeidsgiveravgift på estimatavvik		
		Arbeidsgiveravgift på årets pensjonskostnad		
5	4	Arbeidsgiveravgiftsforpliktelse 31.12	4	5
37	35	Netto pensjonsforpliktelse usikret ordning 01.01	35	37
35	31	Netto pensjonsforpliktelse usikret ordning 31.12	31	35

SUM SIKRET OG USIKRET ORDNING

Morbank			Konsern	
2014	2015	Sammendrag forpliktelse	2015	2014
304	361	Netto pensjonsforpliktelse 01.01	383	319
361	262	Netto pensjonsforpliktelse 31.12	280	383

AKTUARIELLE GEVINSTER OG TAP (ESTIMATENDRINGER)

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
-51	79	Periodens aktuarielle gevinster og tap før skatt innregnet over utvidet resultat	85	-87
194	115	Kumulative aktuarielle gevinster og tap før skatt innregnet over utvidet resultat	140	225

Note 26 Skatt

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
835	1 003	Resultat før skattekostnad	1 163	1 232
-262	-255	+/- permanente forskjeller *	-295	-519
-40		+/- konsernbidrag		-40
54	-248	+/- endring i midlertidige forskjeller	-368	-60
-51	79	+/- endring i midlertidige forskjeller ført direkte mot egenkapitalen	85	-53
536	579	Årets skattegrunnlag/skattepliktig inntekt	585	560
146	156	Herav betalbar skatt 27 prosent	161	150
-1	71	+/- endring i utsatt skatt	104	28
1		Kildeskatt		1
	1	For mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år	1	
-1	-2	For mye/lite avsatt utsatt skatt tidligere år	-2	-1
14	-20	+/- endring som ikke føres over resultatregnskapet	-31	14
159	207	Årets skattekostnad	233	192
		Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 27 prosent av resultat før skatt		
225	271	27 prosent av resultat før skatt	314	332
-67	-66	27 prosent av permanente forskjeller *	-77	-140
1		Kildeskatt		1
	1	For mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år	1	
-1	-2	For mye/lite avsatt utsatt skatt tidligere år	-2	-1
	3	Redusert skattesats på utsatt skatt / skattefordel fra 27 til 25 prosent	-3	
159	207	Resultatført periodeskatt	233	192
19 %	21 %	Effektiv skattesats i prosent	20 %	16 %
		Sammensetning av balanseført utsatt skatt		
-131	-66	Utsatt skattefordel som reverserer om mer enn 12 mnd	-70	-138
-2	-1	Utsatt skattefordel som reverserer om mindre enn 12 mnd	-6	-15
-132	-67	Sum utsatt skattefordel	-77	-153
60	53	Utsatt skatt som reverserer om mer enn 12 mnd	141	121
		Utsatt skatt som reverserer om mindre enn 12 mnd		
60	53	Utsatt skatt	141	121
-72	-14	Netto gjeld/eiendel ved utsatt skatt/utsatt skattefordel	65	-33
		Spesifikasjon over midlertidige forskjeller		
12	10	Gevinst-/tapkonto	17	12
-362	-263	Netto pensjonsforpliktelse	-280	-384
99	78	Driftsmidler	408	324
40		Avgitt konsernbidrag		40
-71	93	Forskjeller knyttet til finansposter	93	-71
15	27	Andre midlertidige forskjeller	42	14
		Fremførbart underskudd	-23	-54
-267	-54	Sum midlertidige forskjeller	257	-120
27 %	25 %	Anvendt skattesats	25 %	27 %

* Inkluderer skattefritt utbytte, ikke fradragsberettigede kostnader, netto skattefri gevinst ved realisasjon av aksjer innenfor EØS-området, samt fra-drag for resultatandel knyttet til tilknyttede selskaper (resultatandel trekkes ut ettersom den allerede er skattlagt hos det enkelte selskap).

Note 27 Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

Tabellen under viser finansielle instrumenter til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode. De ulike nivåene er definert som følger:

- Nivå 1: Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse.
- Nivå 2: Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enn notert pris (brukt i nivå 1) enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra priser) for eiendelen eller forpliktelsen.
- Nivå 3: Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke observerbare forutsetninger).

Alle beløp er like for morbank og konsern

2015

Eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater		455		455
- Obligasjoner og sertifikater		6 133		6 133
- Fastrentelån til kunder		2 771		2 771
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	154		139	294
- Andre finansielle eiendeler (Visa Norge)			40	40
Sum eiendeler	154	9 359	180	9 693
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater		317	3	320
- Verdipapirgjeld		11 576		11 576
- Tidsbegrenset ansvarlig lån		496		496
- Fastrenteinnskudd fra kunder		89		89
-Termininnskudd			61	61
Sum forpliktelser	0	12 479	64	12 543

2014

Eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater		529	3	531
- Obligasjoner og sertifikater		4 017		4 017
- Fastrentelån til kunder		1 793		1 793
- Lån med rentegaranti til kunder			1	1
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	131		108	239
Sum eiendeler	131	6 339	112	6 581
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater		330		330
- Verdipapirgjeld		8 951		8 951
- Tidsbegrenset ansvarlig lån		505		505
- Fastrenteinnskudd fra kunder		50		50
Sum forpliktelser	0	9 835	0	9 835

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedskurser på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelige og disse prisene representerer faktiske og regelmessige markeds-transaksjoner på armlengdes avstand. For finansielle eiendeler benyttes kjøpskurs og for finansielle forpliktelser benyttes gjeldende salgskurs. Instrumenter inkludert i nivå 1 over omfatter kun egenkapitalinstrumenter notert på Oslo Børs eller New York Stock Exchange.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked (for eksempel enkelte OTC derivater) beregnes ved å bruke verdsettelsesmetoder. Disse verdsettelsesmetodene maksimerer bruken av observerbare data der de er tilgjengelig og belager seg minst mulig på konsernets egne estimater. Dersom alle vesentlige data som kreves for å fastsette virkelig verdi av et instrument er observerbare data, er instrumentet inkludert i nivå 2.

Dersom en eller flere vesentlige data ikke er basert på observerbare markedsdata, er instrumentet inkludert i nivå 3.

Verdsettelsesmetoder som brukes til å verdsette finansielle instrumenter inkluderer:

- Virkelig verdi av rentebytteavtaler er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar rentekurve.
- Virkelig verdi av forwardkontrakter i fremmed valuta er bestemt ved å se på nåverdien av forskjellen mellom avtalt terminkurs og terminkurs på balansedagen
- Virkelig verdi av obligasjoner og sertifikater (eiendeler og forpliktelser) er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar avkastningskurve, herunder inkludert en indikert kredittspread på utsteder fra Nordic Bond Pricing eller Reuters prissettingstjeneste.
- Virkelig verdi av fastrenteinnskudd og -utlån er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar swaprentekurve med tillegg for et implisitt påslag beregnet som differanse mellom referanserenten og rente gitt av bankens prisliste på balansedagen.
- Andre teknikker, slik som multiplikatormodeller, er benyttet for å fastsette virkelig verdi på de resterende finansielle instrumentene.

Følgende tabell presenterer endringene i instrumentene klassifisert i nivå 3:

2015	Lån med rentegaranti	Egenkapitalinstrumenter	Derivater	Termininnskudd	Andre finansielle eiendeler	Sum
Inngående balanse	1	108	3			112
Investeringer i perioden		30		-61		-30
Salg/innløsning i perioden	-1	-2	-3			-6
Gevinst eller tap ført i resultatet			-3			-3
Gevinst eller tap ført direkte mot utvidet resultat		3			40	43
Utgående balanse	0	139	-3	-61	40	116
Gevinst eller tap for perioden inkludert i resultatet for eiendeler eiet på balansedagen			-3			-3
2014	Lån med rentegaranti	Egenkapitalinstrumenter	Derivater	Termininnskudd		Sum
Inngående balanse	3	256	3	-51		210
Investeringer i perioden		16				16
Salg/innløsning i perioden	-2	-271	-5	51		-226
Gevinst eller tap ført i resultatet		157	5			163
Gevinst eller tap ført direkte mot utvidet resultat		-51				-51
Utgående balanse	1	108	3	0		112
Gevinst eller tap for perioden inkludert i resultatet for eiendeler eiet på balansedagen		-1	5			4

Gevinst eller tap fra instrumenter klassifisert i nivå 3 ført over resultatet er i sin helhet inkludert i resultatlinjen «netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser».

En realistisk endring av ikke observerbare faktorer knyttet til verdsettelsen av renteinstrumenter i nivå 3, vil kun påvirke resultatet uvesentlig. Ikke børsnoterte egenkapitalinstrumenter verdsettes i henhold til verdsettelseshierakiet i note 3. For disse instrumentene er det betydelig usikkerhet med hensyn til fastsettelsen av virkelig verdi. Det kan imidlertid vanskelig knyttes sensitivitetstiltakninger til spesifikke verdsettelsesfaktorer. Alle egenkapitalinstrumenter i nivå 3 er for øvrig klassifisert som tilgjengelig for salg med verdiendringer ført mot oppstilling over andre inntekter og kostnader.

For fastrentelån til kunder har økte kredittpåslag i 2015 isolert sett redusert den virkelige verdien av bankens fordringer med anslagsvis 10 millioner kroner. Dette anslaget er differansen mellom bokført verdi på utlånene og beregnet virkelig verdi av avtalte kontantstrømmer på balansedagen diskontert med balansedagens rentekurve og gjeldende kredittpåslag ved årets begynnelse. For fastrenteinnskudd fra kunder er tilsvarende effekt uvesentlig.

Note 28 Klassifikasjon av finansielle instrumenter

Morbank	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet		Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Totalt
	Holdt for omsetning	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi			
2015					
Eiendeler					
Kontanter og fordringer på sentralbanker				264	264
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				864	864
Brutto utlån til og fordringer på kunder		2 771		35 404	38 175
- Individuelle nedskrivninger				-119	-119
- Nedskrivninger på grupper av utlån				-103	-103
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	2 771	0	35 182	37 953
Sertifikater og obligasjoner		6 133			6 133
Finansielle derivater	455				455
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser			294		294
Sum eiendeler	455	8 904	294	36 310	45 963
Gjeld					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner				659	659
Innskudd fra og gjeld til kunder		150		33 359	33 508
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		11 576			11 576
Finansielle derivater	320				320
Ansvarlig lånekapital		496			496
Sum gjeld	320	12 222	0	34 018	46 561

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet		Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Totalt
	Holdt for omsetning	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi			
2015					
Eiendeler					
Kontanter og fordringer på sentralbanker				264	264
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				864	864
Brutto utlån til og fordringer på kunder		2 771		41 009	43 779
- Individuelle nedskrivninger				-132	-132
- Nedskrivninger på grupper av utlån				-120	-120
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	2 771	0	40 757	43 526
Sertifikater og obligasjoner		6 133			6 133
Finansielle derivater	455				455
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser			294		294
Sum eiendeler	455	8 904	294	41 885	51 538
Gjeld					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner				659	659
Innskudd fra og gjeld til kunder		150		33 309	33 458
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		11 576			11 576
Finansielle derivater	320				320
Ansvarlig lånekapital		496			496
Sum gjeld	320	12 222	0	33 968	46 511

Morbank	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet		Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Totalt
	Holdt for omsetning	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi			
2014					
Eiendeler					
Kontanter og fordringer på sentralbanker				748	748
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				675	675
Brutto utlån til og fordringer på kunder		1 793		33 351	35 144
- Individuelle nedskrivninger				-120	-120
- Nedskrivninger på grupper av utlån				-101	-101
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	1 793	0	33 130	34 923
Sertifikater og obligasjoner		4 017			4 017
Finansielle derivater	531				531
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser			239		239
Sum eiendeler	531	5 810	239	34 553	41 133
Gjeld					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner				665	665
Innskudd fra og gjeld til kunder		50		31 035	31 085
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		8 951			8 951
Finansielle derivater	330				330
Ansvarlig lånekapital		505			505
Sum gjeld	330	9 505	0	31 700	41 535

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet		Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Totalt
	Holdt for omsetning	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi			
2014					
Eiendeler					
Kontanter og fordringer på sentralbanker				748	748
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				675	675
Brutto utlån til og fordringer på kunder		1 793		38 143	39 936
- Individuelle nedskrivninger				-129	-129
- Nedskrivninger på grupper av utlån				-116	-116
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	1 793	0	37 898	39 691
Sertifikater og obligasjoner		4 017			4 017
Finansielle derivater	531				531
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser			239		239
Sum eiendeler	531	5 810	239	39 321	45 901
Gjeld					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner				665	665
Innskudd fra og gjeld til kunder		50		31 021	31 070
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		8 951			8 951
Finansielle derivater	330				330
Ansvarlig lånekapital		505			505
Sum gjeld	330	9 505	0	31 686	41 521

Note 29 Opplysninger om virkelig verdi

Morbank	Bokført verdi 2015	Virkelig verdi 2015	Nivå i verdsettelses-hierarki	Bokført verdi 2014	Virkelig verdi 2014	Nivå i verdsettelses-hierarki
EIENDELER						
Utlån til- og fordringer på kredittinstitusjoner	5 701	5 701	2	4 856	4 856	2
Netto utlån til- og fordringer på kunder:						
PM	21 756	21 756	3	20 428	20 428	3
BM	16 196	16 196	3	14 495	14 495	3
Verdipapirer	6 427	6 427	1,2,3	4 255	4 255	1,2,3
Derivater	455	455	2	531	531	2
Sum finansielle eiendeler	50 535	50 535		44 565	44 565	
FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner	661	661	2	667	667	2
Innskudd fra- og gjeld til kunder	33 508	33 508	3	31 085	31 085	3
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	11 576	11 576	2	8 951	8 951	2
Derivater	320	320	2	330	330	2
Ansvarlig lånekapital	496	496	2	505	505	2
Sum finansielle forpliktelser	46 563	46 563		41 537	41 537	
Konsern						
EIENDELER						
Utlån til- og fordringer på kredittinstitusjoner	864	864	2	675	675	2
Netto utlån til- og fordringer på kunder:						
PM	24 215	24 215	3	22 717	22 717	3
BM	19 311	19 311	3	16 975	16 975	3
Verdipapirer	6 427	6 427	1,2,3	4 256	4 256	1,2,3
Derivater	455	455	2	531	531	2
Sum finansielle eiendeler	51 272	51 272		45 154	45 154	
FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner	660	660	2	665	665	2
Innskudd fra- og gjeld til kunder	33 458	33 458	3	31 070	31 070	3
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	11 576	11 576	2	8 951	8 951	2
Derivater	320	320	2	330	330	2
Ansvarlig lånekapital	496	496	2	505	505	2
Sum finansielle forpliktelser	46 511	46 511		41 521	41 521	

GENERELT

Finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi

Finansielle instrumenter, med unntak av kundeutlån og kundeinnskudd med flytende rente samt gjeld til kredittinstitusjoner, vurderes til virkelig verdi. For nærmere beskrivelse henvises til note 2 og 3.

Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi regnskapsføres til amortisert kost. For nærmere beskrivelse se note 2. Amortisert kost innebærer verdsetting av balanseposter etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, eventuelt justert for nedskrivninger.

Verdsetting til virkelig verdi vil alltid være beheftet med usikkerhet.

Vurdering av virkelig verdi av poster ført til amortisert kost

Ved vurdering av virkelig verdi av poster ført til amortisert kost, har vi delt postene inn i følgende: Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner utlån til kunder i personmarkedet og i bedriftsmarkedet, innskudd fra og gjeld til kunder og gjeld til kredittinstitusjoner.

Utlån til kunder og kredittinstitusjoner prises på ulike måter. Her følger en oversikt over ulike prismetoder fordelt på de ulike kategoriene:

- Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner prises med utgangspunkt i NIBOR.
- Utlån til kunder i personmarkedet prises med enten flytende- eller fast kunderente.
- Utlån til kunder i bedriftsmarkedet prises med enten flytende- eller fast kunderente, samt at en del lån prises med utgangspunkt i NIBOR.

Alle fastrentelån bokføres til virkelig verdi i bankens regnskap.

Etter bankens vurdering har lån til person- og bedriftsmarkedet med flytende rente en riktig markedspris på balansetidspunktet. Begrunnelsen for dette er at den flytende renten kontinuerlig vurderes og justeres i henhold til rentenivået i kapitalmarkedet. Samlet sett har denne porteføljen etter bankens vurdering en riktig markedspris. De øvrige NIBOR-lånene kan reforhandles kontinuerlig. Banken tilstreber at disse lånene har rett markedspris til enhver tid.

Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder

For innskudd fra kunder og gjeld til kredittinstitusjoner estimeres virkelig verdi lik bokført verdi siden disse i all hovedsak har flyende rente. Basert på overnevnte vurderinger blir det ingen forskjell mellom bokført verdi og virkelig verdi i tabellen over.

Note 30 Certifikater og obligasjoner

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor	2015	2014
Stat		
Pålydende verdi	150	150
Virkelig verdi	159	160
Annen offentlig utsteder		
Pålydende verdi	1 082	505
Virkelig verdi	1 080	527
Finansielle foretak		
Pålydende verdi	4 658	3 084
Virkelig verdi	4 686	3 161
Ikke-finansielle foretak		
Pålydende verdi	209	172
Virkelig verdi	207	169
Sum rentepapirer, pålydende verdi	6 098	3 911
Sum rentepapirer, virkelig verdi over resultatet	6 133	4 017

Virkelig verdi presenteres inklusive påløpte renter. Påløpte renter utgjør 26 mill kr i 2015 og 27 mill kr i 2014.

Se note 15 for nærmere spesifikasjon av risiko knyttet til rentepapirer.

Note 31 Finansielle derivater

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Til virkelig verdi over resultatet	2015		
	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser
Valutainstrumenter			
Valutaterminer	626	12	10
Valutabytteavtaler	1 988	3	27
Sum valutainstrumenter	2 614	15	37
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap)	10 465	435	281
Andre rentekontrakter	150	6	
Sum renteinstrumenter	10 615	441	281
Andre derivater			
Garantiforpliktelse mot Eksportfinans ASA	66	0	3
Sum valuta- og renteinstrumenter			
Sum valutainstrumenter	2 614	15	37
Sum renteinstrumenter	10 615	441	281
Sum andre derivater	66	0	3
Sum	13 295	455	320

Til virkelig verdi over resultatet	2014		
	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser
Valutainstrumenter			
Valutaterminer	881	18	11
Valutabytteavtaler	1 386	14	57
Sum valutainstrumenter	2 267	32	67
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap)	8 763	486	263
Andre rentekontrakter	150	10	
Sum renteinstrumenter	8 913	497	263
Andre derivater			
Garantiforpliktelse mot Eksportfinans ASA	66	3	0
Sum valuta- og renteinstrumenter			
Sum valutainstrumenter	2 267	32	67
Sum renteinstrumenter	8 913	497	263
Sum andre derivater	66	3	0
Sum	11 247	531	330

Note 32 Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Alle beløp er like for morbank og konsern.

	2015	2014
Tilgjengelig for salg (TFS)	294	239
– Børsnoterte	154	131
– Unoterte	139	108
Sum	294	239

Børsnoterte selskaper	Klassifisering	Eierandel (%)	Beholdning (antall)	Ansk.kost (1000 kr)	Markedsverdi/ bokført verdi (1000 kr)
Visa Inc. (aksjer, NYSE)	TFS	0,0 %	54 840	5 891	37 802
Totens Sparebank (egenkapitalbevis, OSE)	TFS	23,5 %	1 440 530	94 782	116 683
Sum børsnoterte aksjer og eierandelskapital				100 673	154 485

Unoterte selskaper	Klassifisering	Eierandel (%)	Beholdning (antall)	Ansk.kost (1000 kr)	Markedsverdi/ bokført verdi (1000 kr)
Eiendomskreditt AS	TFS	1,1 %	32 510	3 446	4 064
Eksportfinans ASA	TFS	1,3 %	3 499	52 127	74 179
NorgesInvestor IV AS	TFS	1,7 %	79 000	7 308	7 426
NorgesInvestor Proto AS	TFS	16,9 %	150 000	15 000	16 437
SpareBank 1 Markets AS	TFS	6,2 %	139 454	47 485	29 285
Øvrige aksjer og andeler	TFS			7 106	7 870
Sum unoterte aksjer og andeler				132 472	139 261
Sum aksjer, andeler og eierandelskapital				233 145	293 746

Note 33 Goodwill og andre immaterielle eiendeler

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
		Goodwill		
22	22	Anskaffelsekost 01.01	115	99
		Tilgang	32	16
		Avgang	19	
22	22	Anskaffelsekost 31.12	128	115
		Akkumulerte nedskrivninger 01.01	20	20
		Årets nedskrivninger		
		Akkumulerte nedskrivninger 31.12	20	20
22	22	Balanseført goodwill 31.12	108	95

Morbank

Balanseført goodwill i morbanken oppstod ved overtakelse av Bank 1 Oslo Akershus AS, avdeling Hamar i 2006.

Ved overtakelse av portefølje fra Bank 1 Oslo Akershus AS i 2006 ble alle kundene som ble konvertert til Sparebanken Hedmark merket slik at de kunne identifiseres på et senere tidspunkt. Gjenværende kunder i porteføljen regnes derfor som laveste nivå for kontantgenererende enhet. Ved nedskrivningstest av denne porteføljen estimeres i prinsippet en netto kontantstrøm med utgangspunkt i inntjening i porteføljens utlån og inn-skudd, kostnader samt inntekter knyttet til fonds- og forsikringsprodukter. Videre beregnes det et forventet tap for porteføljen. Kontantstrømmen beregnes over 20 år og neddiskonteres med risikofri rente + risikopremie for lignende virksomheter. Beregninger viser at verdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer, knyttet til overtatt portefølje fra Bank 1 Oslo Akershus AS, overstiger balanseført goodwill.

Konsern

Konsernets goodwill er knyttet til overtagelse av kontor fra Bank 1 Oslo Akershus AS i 2006, en mindre post goodwill i EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS, samt goodwill i datterselskapet SpareBank 1 Regnskapshuset AS som har oppstått i forbindelse med diverse oppkjøp av regnskapskontorer. Det er også en goodwillpost i konsernregnskapet knyttet til bankens overtakelse av SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS i april 2011. Gjenstående verdi av denne posten er 4 millioner kroner.

Goodwill i døtre, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter er vurdert for nedskrivning per 31.12.2015. På bakgrunn av egenkapital og forventet fremtidig inntjening i selskapene er det ikke foretatt goodwillnedskrivning i konsernresultatet for 2015. Avgang av goodwill skyldes salg av regnskapkontorer som tilhørte SpareBank 1 Regnskapshuset AS.

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
		Andre immaterielle eiendeler		
130	130	Anskaffelsekost 01.01	133	133
	2	Tilgang	21	
		Avgang		
130	132	Anskaffelsekost 31.12	154	133
35	43	Akkumulerte avskrivninger 01.01	43	35
		Avgang akkumulerte avskrivninger		
8	8	Årets avskrivninger	8	8
43	51	Akkumulerte avskrivninger 31.12	51	43
87	82	Andre immaterielle eiendeler 31.12	103	90

Andre immaterielle eiendeler består i hovedsak av 43 millioner kroner knyttet til kjøp av kundeportefølje i Bank 1 Oslo Akershus AS, avdeling Hamar i 2006, 19 millioner kroner knyttet til kjøp av kundeportefølje fra Sparebank1 Ringerike Hadeland i oktober 2011, samt 17 millioner kroner knyttet til kjøp av kundeportefølje fra Bank1 Oslo Akershus AS på Årnes i oktober 2012. Porteføljene avskrives over hhv 20 og 14 år.

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
110	104	Sum immaterielle eiendeler 31.12	211	185

Se note 3 for beskrivelse av verddivurderingsmodell for goodwill og immaterielle eiendeler.

Note 34 Oppkjøp av virksomheter/ virksomhetssammenslutning

Sparebanken Hedmarks datterselskap SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS overtok 01.01.2015 100 prosent av aksjene i de tre regnskapskontorene Hauge Regnskap AS, Stenberg Regnskap & Økonomi AS samt Frostad & Skyrud AS. Hensikten med overtagelsene er å sikre verdiene i selskapet, ivareta lokale arbeidsplasser og bidra til langsiktig drift og utvikling.

Frostad & Skyrud AS behandles som et datterselskap i SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS. SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS har i forbindelse med oppkjøpene betalt følgende vederlag til virkelig verdi:

Oppkjøpsanalyse

Vederlag 01.01.15	38
-------------------	----

Balansførte beløp av identifiserbare eiendeler og forpliktelser som følge av oppkjøpet

Immaterielle eiendeler	
Varige driftsmidler	1
Omløpsmidler	5
Bankinnskudd, kontanter o.l.	11
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	
Kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	
Annen kortsiktig gjeld	-16
Sum identifiserbare nettoeiendeler	1

Det er betalt en merverdi for selskapet på 37 millioner kroner. Av denne merverdien er 22 millioner kroner klassifisert som goodwill. De resterende 15 millioner kronene er klassifisert som en immateriell eiendel og knyttes til den overtatte kundeporteføljen i Frostad & Skyrud AS. Inkludert skatteeffekten på merverdien i kundeporteføljen er den immaterielle eiendelen 18 millioner kroner.

Hauge Regnskap AS og Stenberg Regnskap & Økonomi AS er slått sammen med øvrige enheter på Hamar og vil til sammen utgjøre et avdelingskontor. Overtakelsene har medført goodwill i Sparebanken Hedmark konsern på til sammen 10 millioner kroner. Se oppkjøpsanalyse under.

SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS har i forbindelse med oppkjøpene betalt følgende vederlag til virkelig verdi:

Oppkjøpsanalyse Hauge Regnskap AS

Vederlag 01.01.15	2
-------------------	---

Balansførte beløp av identifiserbare eiendeler og forpliktelser som følge av oppkjøpet

Omløpsmidler	1
Annen kortsiktig gjeld	-1
Sum identifiserbare nettoeiendeler	0

Det er betalt en merverdi for selskapet på 2 millioner kroner. Hele merverdien er klassifisert som goodwill.

Oppkjøpsanalyse Stenberg Regnskap & Økonomi AS

Vederlag 01.01.15	9
-------------------	---

Balansførte beløp av identifiserbare eiendeler og forpliktelser som følge av oppkjøpet

Omløpsmidler	2
Bankinnskudd, kontanter o.l.	1
Annen kortsiktig gjeld	-2
Sum identifiserbare nettoeiendeler	1

Det er betalt en merverdi for selskapet på 8 millioner kroner. Av denne merverdien er 5 millioner kroner klassifisert som goodwill og 3 millioner kroner er klassifisert som immateriell eiendel.

Kostnader knyttet til overtagelsene er bokført i bankens resultatregnskap for 2015.

Note 35 Eiendom, anlegg og utstyr

Morbank			Konsern			
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt		Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt
350	228	578	Anskaffelseskost 01.01.2014	414	278	692
62	20	81	Tilgang	62	25	86
8	28	36	Avgang	8	28	36
404	219	622	Anskaffelseskost 31.12.2014	468	274	742
145	167	312	Akkumulert av- og nedskrivning 01.01.2014	201	203	404
10	16	26	Årets avskrivning	10	23	33
6	25	31	Årets avgang	6	25	31
149	157	307	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2014	205	201	406
254	61	315	Balanseført verdi 31.12.2014	263	73	336
404	219	622	Anskaffelseskost 01.01.2015	468	274	742
7	22	29	Tilgang	17	27	44
1	8	9	Avgang	1	8	9
409	233	642	Anskaffelseskost 31.12.2015	483	294	777
		307	Akkumulert av- og nedskrivning 01.01.2015	205	201	406
11	18	28	Årets avskrivning	14	24	38
1	6	7	Årets avgang	1	6	7
10	12	328	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2015	218	219	438
399	221	314	Balanseført verdi 31.12.2015	265	75	341

Sikkerhetsstillelse

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Anskaffelseskost av avskrevne eiendeler

Anskaffelseskost av fullt ut avskrevne eiendeler som fortsatt er i bruk i banken i 2015 utgjør 172 mill kroner.

I 2014 utgjorde dette 158 mill kroner.

Bruttoverdi av anleggsmidler som er midlertidig ute av drift.

Konsernet har ikke anleggsmidler som midlertidig er ute av drift per 31.12.2015.

Investerings eiendommer (1000 kr)

Morbank					Konsern				
Verdi 01.01.15	Tilg./avg./avskr.	Verdi 31.12.15	Leieinnt.	Utleid per 31.12.2015	Verdi 01.01.15	Tilg./avg./avskr.	Verdi 31.12.15	Leieinnt.	Utleid per 31.12.15
6 722	-132	6 590	559	100 % Brugata 7 – Brumunddal	6 722	-132	6 590	445	66 %
6 722	-132	6 590	559	Totalt	6 722	-132	6 590	445	
		8 391		Virkelig verdi			8 391		
Morbank					Konsern				
Verdi 01.01.14	Tilg./avg./avskr.	Verdi 31.12.14	Leieinnt.	Utleid per 31.12.14	Verdi 01.01.14	Tilg./avg./avskr.	Verdi 31.12.14	Leieinnt.	Utleid per 31.12.14
6 827	-105	6 722	436	100 % Brugata 7 – Brumunddal	6 827	-105	6 722	223	66 %
6 827	-105	6 722	436	Totalt	6 827	-105	6 722	223	
		9 036		Virkelig verdi			9 036		

Virkelig verdi av investerings eiendommen er basert på takst foretatt av uavhengig takstmann.

Note 36 Andre eiendeler

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
73	73	Kapitalinnskudd pensjonskasse	73	73
19	17	Opptjente ikke mottatte inntekter	21	19
23	27	Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	27	15
144	197	Øvrige eiendeler	376	299
260	314	Andre eiendeler	497	406

Note 37 Innskudd fra og gjeld til kunder

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
		Innskudd fra og gjeld til kunder		
31 035	31 618	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	31 570	31 021
49	1 888	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	1 888	49
1	2	Påløpte renter		
31 085	33 508	Sum innskudd fra og gjeld til kunder	33 458	31 070
		Av totale innskudd utgjør innskudd utpekt til virkelig verdi over resultatet (FVO):		
50	89	Fastrenteinnskudd, bokført verdi	89	50
49	88	Fastrenteinnskudd, pålydende verdi	88	49
	61	Termininnskudd, bokført verdi	61	
	60	Termininnskudd, pålydende verdi	60	
		Innskudd fordelt på sektor og næring		
2014	2015		2015	2014
19 047	20 396	Lønnstakere o.l	20 396	19 047
3 666	4 126	Offentlig forvaltning	4 126	3 666
927	921	Primærnæringer	921	927
101	104	Trebearbeidende industri	104	101
514	503	Annen industri	503	514
671	806	Bygg og anlegg	806	671
118	124	Kraft- og vannforsyning	124	118
665	882	Varehandel	882	665
95	131	Hotell- og restaurantdrift	131	95
1 565	1 487	Eiendomsdrift	1 487	1 565
3 452	3 756	Forretningsmessig tjenesteyting	3 706	3 437
258	268	Transport og kommunikasjon	268	258
6	4	Øvrig virksomhet	4	6
31 085	33 508	Sum innskudd fordelt på sektor og næring	33 458	31 070
		Innskudd fordelt på geografiske områder		
2014	2015		2015	2014
26 012	27 683	Hedmark	27 635	25 997
691	1 002	Oppland	1 002	691
1 259	1 393	Akershus	1 393	1 259
2 748	2 995	Landet for øvrig	2 995	2 748
375	433	Utland	433	375
0	2	Påløpte renter, ufordelt		
31 085	33 508	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	33 458	31 070

Note 38 Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Morbank og konsern	2015	2014
Sertifikatgjeld		
- pålydende verdi	500	
- virkelig verdi	501	
Obligasjonsgjeld		
- pålydende verdi	10 814	8 410
- virkelig verdi	11 076	8 951
Tidsbegrenset ansvarlig lån		
- pålydende verdi	500	500
- virkelig verdi	496	505
Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, pålydende verdi	11 314	8 410
Sum ansvarlig lånekapital, pålydende verdi	500	500
Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, virkelig verdi	11 576	8 951
Sum ansvarlig lånekapital, virkelig verdi	496	505
Gjennomsnittlig rente sertifikatgjeld	1,3 %	1,9 %
Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld	2,3 %	2,8 %
Gjennomsnittlig rente tidsbegrenset ansvarlig lån	3,2 %	3,6 %

Verdipapirgjeld fordelt på forfallstidspunkt	2015	2014
2015		1 012
2016	1 884	1 468
2017	1 900	1 900
2018	2 680	2 480
2019	1 650	1 150
2020	2 100	300
2021	1 000	
2022	200	200
2023	400	400
Sum verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital, pålydende verdi	11 814	8 910

Morbank og konsern

Endring i verdipapirgjeld	31.12.15	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.14
Sertifikatgjeld, nominell verdi	500	500			0
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	10 814	3 500	-1 205	110	8 410
Tidsbegrenset ansvarlig lån, nominell verdi	500				500
Opptjente renter	136			4	131
Verdijusteringer	123			-291	415
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital, bokført verdi	12 073	4 000	-1 205	-178	9 455

Endring i verdipapirgjeld	31.12.14	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.13
Sertifikatgjeld, nominell verdi	0		-300		300
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	8 410	2 050	-1 250	-108	7 718
Tidsbegrenset ansvarlig lån, nominell verdi	500				500
Opptjente renter	131			-33	164
Verdijusteringer	415			196	219
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital, bokført verdi	9 455	2 050	-1 550	54	8 901

Verdipapirgjelden presenteres netto egenbeholdning. Virkelig verdi inkluderer påløpte renter (dirty price). All verdipapirgjeld er tatt opp i norske kroner.

Økt nivå på omsetningsspreader i 2015 har isolert sett redusert den virkelige verdien av bankens verdipapirgjeld med anslagsvis 222 millioner kroner. Anslaget er en beregnet differanse mellom markedsverdien av verdipapirgjelden med balansedagens spreadkurve og estimert markedsverdi på samme beholdning med spreadkurve indikert ved utgangen av 2014, eventuelt på tidspunkt for innregning for gjeld som ble utstedt i 2015. Alle andre forhold er holdt like. Til sammenligning medførte reduserte omsetningsspreader i 2014 at virkelig verdi på verdipapirgjelden økte med anslagsvis 46 millioner kroner.

Per 31.12.2015 er det balanseført en akkumulert urealisert gevinst, inklusiv sikringsderivater, på 81 millioner kroner knyttet til vurderingen av bankens verdipapirgjeld til virkelig verdi.

Note 39 Annen gjeld og forpliktelse

Morbank			Konsern	
2014	2015	Annen gjeld og balanseført forpliktelse	2015	2014
362	263	Pensjonsforpliktelser (note 24)	280	384
14	14	Garantiavsetninger	14	14
9	7	Bankremisser	7	9
37	34	Leverandørgjeld	41	42
159	121	Annet	167	190
581	440	Sum annen gjeld og balanseført forpliktelse	510	639
		Stilte garantier mv. (avtalte garantibeløp)		
627	593	Betalingsgarantier	473	507
385	363	Kontraktsgarantier	362	385
5	5	Garantier for skatter	5	5
45	88	Annet garantiansvar	88	45
1 062	1 049	Sum stilte garantier	928	942
		Andre forpliktelser ikke balanseført		
4 074	5 123	Ubenyttede kreditter	4 818	4 061
459	542	Innvilgede lånetilsagn (ikke diskontert) Andre forpliktelser	542	459
4 533	5 665	Sum andre forpliktelser	5 360	4 520
6 176	7 155	Totale forpliktelser	6 798	6 101

Bygg	Verdipapir	Sum	Pantstillelser	Bygg	Verdipapir	Sum
	3 275	3 275	Pantstillelse 2015 *		3 275	3 275
			Tilhørende forpliktelse 2015			
	2 575	2 575	Pantstillelse 2014 *		2 575	2 575
			Tilhørende forpliktelse 2014			

* Deponerte obligasjoner stilt som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank.

SpareBank 1 Boligkreditt AS

Sparebanken Hedmark inngikk i 2010, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS, en avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt AS. Dette innebærer at bankene kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av neste tolv måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt AS fratrukket foretakets egenbeholdning av likviditet. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken.

Pågående rettsvister

Konsernet er part i rettsvister med et økonomisk omfang som vurderes til ikke å ha vesentlig betydning for konsernets økonomiske stilling. Det er foretatt tapsavsetninger i de saker hvor det er funnet grunnlag for dette.

Note 40 Investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Firma	Type virksomhet	Ansk.tidsp.	Forretningskontor ²⁾ og hovedkontor	Eierandel ¹⁾ i prosent
Investering i datterselskaper				
Aksjer eid av morbanken				
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	Eiendomsmegling	1988	Hamar, Norge	100,00 %
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	Finansieringsvirksomhet	1995	Hamar, Norge	100,00 %
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	Regnskap og bokføring	2011	Hamar, Norge	100,00 %
Vato AS	Utleie av fast eiendom	1981	Hamar, Norge	100,00 %
Investeringer i tilknyttede selskaper				
Bank 1 Oslo Akershus AS	Bankvirksomhet ellers	2010	Oslo, Norge	40,50 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	Kredittforetak	2007	Stavanger, Norge	9,96 %
SpareBank 1 Næringskreditt AS	Kredittforetak	2012	Stavanger, Norge	3,84 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	Annen kredittgivning	2012	Trondheim, Norge	8,66 %
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	Betalingsformidling	2015	Oslo, Norge	12,60 %
KOMM-IN AS	Rådgivning	2013	Raufoss, Norge	23,10 %
Investeringer i felleskontrollert virksomhet				
Torggt 22 AS	Utleie av fast eiendom	2001	Hamar, Norge	50,00 %
SpareBank 1 Gruppen AS	Finansielt holdingselskap	2006	Tromsø, Norge	11,00 %
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	Utvikle, drive frem og koordinere samarbeidet i SpareBank 1 Alliansen	2006	Oslo, Norge	11,30 %

¹⁾ Stemmeandel og eierandel er lik for alle selskaper

²⁾ Forretnings- og hovedkontor er det samme for alle selskaper bortsett fra SpareBank 1 Gruppen AS som har hovedsted for virksomheten i Oslo.

Aksjer i datterselskaper morbank

Investeringer er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet.

2015	Selskapets aksje-kapital	Antall aksjer	Eien-deler*	Kort-siktig gjeld	Lang-siktig gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Selskapets årsresultat	Bokført verdi 2015
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	750,0	750 000	5 766	92	4 846	226	111	74	750
Sum investering i kredittinstitusjoner			5 766	92	4 846	226	111	74	750
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	0,5	12 400	6	21		81	74	5	20
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	13,8	1 250 000	99	43	24	171	154	11	80
Vato AS	0,6	352	14	3	13	3	2	1	9
Sum investering i andre datterselskaper			119	67	37	255	230	17	109
Sum investeringer i konsernselskap morbank			5 885	159	4 883	481	341	91	859
2014	Selskapets aksje-kapital	Antall aksjer	Eien-deler*	Kort-siktig gjeld	Lang-siktig gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Selskapets årsresultat	Bokført verdi 2014
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	600,0	600 000	4 938	71	4 192	209	95	73	600
Sum investering i kredittinstitusjoner			4 938	71	4 192	209	95	73	600
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	0,5	500	3	26		79	67	8	8
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	13,8	1 250 000	108	29	41	124	118	4	51
Vato AS	0,6	352	11	1		2	1	1	9
Sum investering i andre datterselskaper			145	56	41	205	186	13	68
Sum investeringer i konsernselskap morbank			5 083	127	4 233	395	261	86	668

*) Eiendelene klassifiseres som anleggsmidler

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Konserntall er presentert etter egenkapitalmetoden.

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
2 140	2 323	Balanseført verdi per 01.01.	3 073	2 565
183	134	Tilgang/avgang	134	264
		Nedskrivning		
		EK-endringer	57	-14
		Resultatandel	301	393
		Utbetalt utbytte	-179	-135
2 323	2 457	Balanseført verdi per 31.12.	3 386	3 073

Inntekter fra investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Morbank			Konsern	
2014	2015		2015	2014
19	107	Utbytte SpareBank 1 Gruppen AS		
27	51	Utbytte Bank 1 Oslo Akershus AS		
25	19	Utbytte SpareBank 1 Boligkreditt AS		
4	7	Utbytte konsernet EM 1 Hedmark Eiendom AS		
58	73	Utbytte SB 1 Finans Østlandet AS		
2	2	Utbytte andre konsernselskaper		
		Res.andel SpareBank 1 Gruppen AS	142	202
		Res.andel Bank 1 Oslo Akershus AS	103	183
		Res.andel SpareBank 1 Boligkreditt AS	46	19
		Resultatandeler andre	10	-11
-17		Nedskrivning		
-1	0	Tap/gevinst ved salg eierandeler		
117	259	Sum inntekt	301	394

Konsernets eierandeler i felleskontrollert virksomhet

	Sparebank 1 Gruppen AS	SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	Torggt 22 AS	Sum felleskontrollert virksomhet
2015				
Eierandel i %	11,00 %	11,30 %	50,00 %	
Antall aksjer	215 204		8 000	
Omløpsmidler	4 743	17	2	
Anleggsmidler	1 638	68	19	
Sum eiendeler	6 381	85	21	
Kortsiktig gjeld	270	25	0	
Langsiktig gjeld	5 236	46	5	
Egenkapital	875	14	15	
Sum gjeld og egenkapital	6 381	85	20	
Driftsinntekter	1 343	107	2	
Driftskostnader	1 166	102	1	
Driftsresultat før skatt	177	4	1	
Skattekostnad	36			
Resultat før regnskapsåret	141	4	1	
Utvidet resultat	20			
Bokført verdi i morbank	492	13	8	513
Bokført verdi i konsernet	945	13	15	973

	Sparebank 1 Gruppen AS	SpareBank 1 Bank- samarbeidet DA	Torggt 22 AS	Oslo Eiendom Holding AS	Sum felleskontrollert virksomhet
2014					
Eierandel i %	11,00 %	11,30 %	50,00 %	50,00 %	
Antall aksjer	215 204		8 000	15 000	
Omløpsmidler	4 337	2	1	2	
Anleggsmidler	1 758	96	20		
Sum eiendeler	6 095	98	21	2	
Kortsiktig gjeld	628	40	1		
Langsiktig gjeld	4 654	46	6		
Egenkapital	813	12	14	2	
Sum gjeld og egenkapital	6 095	98	21	2	
Driftsinntekter	1 389	76	2		
Driftskostnader	1 124	75	1		
Driftsresultat før skatt	265	1	1	-	
Skattekostnad	62				
Resultat for regnskapsåret	203	1	1	-	
Utvidet resultat	-5				
Bokført verdi i morbank	492	13	8	2	515
Bokført verdi i konsernet	883	13	14	2	912

Konsernets eierandeler i tilknyttede selskaper

	Bank 1 Oslo Akershus AS	SpareBank 1 Bolig- kreditt AS	SpareBank 1 Nærings- kreditt AS	SpareBank 1 Kredittkort AS	SpareBank 1 Mobil- betaling AS	Øvrige til- knyttede selskaper	Sum felles- kontrollert virksomhet
2015							
Eierandel i %	40,50 %	9,96 %	3,84 %	8,66 %	12,60 %		
Antall aksjer	1 854 126	6 143 099	560 000	250 098	1 046		
Omløpsmidler	15 147	26 813	610	454	83		
Anleggsmidler	639						
Sum eiendeler	15 787	26 813	610	454	83		
Kortsiktig gjeld	10 308	3 805	3	19			
Langsiktig gjeld	4 210	22 040	533	349			
Egenkapital	1 268	968	74	86	83		
Sum gjeld og egenkapital	15 787	26 813	610	454	83		
Driftsinntekter	426	65	5	80	0		
Driftskostnader	298	3	0	67	0		
Driftsresultat før skatt	127	62	5	13			
Skattekostnad	32	17	1				
Resultat for regnskapsåret	95	45	3	13	0		
Utvidet resultat	30						
Bokført verdi i morbank	857	923	70	77	10	8	1 945
Bokført verdi i konsernet	1 267	968	73	85	10	8	2 411

2014	Bank 1 Oslo Akershus AS	SpareBank 1 Bolig- kreditt AS	SpareBank 1 Næringskreditt AS	SpareBank 1 Kredittkort AS	SpareBank 1 Markets AS	Øvrige til- knyttede selskaper	Sum felles- kontrollert virksomhet
Eierandel i prosent	40,50 %	9,50 %	3,84 %	7,99 %	12,60 %		
Antall aksjer	1 854 126	5 237 544	560 000	204 922	110 033		
Omløpsmidler	13 875	21 621	697	381	74		
Anleggsmidler	533				21		
Sum eiendeler	14 407	21 621	697	381	95		
Kortsiktig gjeld	9 221	2 702	2	7	64		
Langsiktig gjeld	3 999	18 114	620	312			
Egenkapital	1 187	805	75	62	31		
Sum gjeld og egenkapital	14 407	21 621	697	381	95		
Driftsinntekter	503	30	7	17	18		
Driftskostnader	284	3		16	46		
Driftsresultat før skatt	219	27	7	1	-28		
Skattekostnad	36	7	2		-9		
Resultat for regnskapsåret	183	20	5	1	-19		
Utvidet resultat	-9						
Bokført verdi i morbank	857	786	70	64	24	7	1 808
Bokført verdi i konsernet	1 187	805	75	62	24	8	2 161

Betingede forpliktelser knyttet til investeringer i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede foretak er oppgitt i note 39.

Note 41 Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper

Med nærstående selskaper menes her tilknyttede selskaper, felleskontrollerte virksomheter og datterselskaper. Bankens mellomværende med ansatte og medlemmer av styret vises i note 8 og 23. For kjøp av aksjer vises til note 40.

Datterselskap

2015	Utlån	Obl. og ansv. lån	Innskudd	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provi- sjons- inntekter	Andre inn- tekter	Drifts- kostnader	Utstedte garantier og kausjons- ansvar
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	4 837		2		98	1	3		120
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS			8	3			1		
Øvrige datterselskaper	37		24	0	2		3		1
Sum datterselskap	4 874	0	34	3	0	1	6	0	121

2014	Utlån	Obl. og ansv. lån	Innskudd	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provi- sjons- inntekter	Andre inn- tekter	Drifts- kostnader	Utstedte garantier og kausjons- ansvar
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	4 180		2	84		1	2		120
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS			4	4			2		
Øvrige datterselskaper	39		15	3					
Sum datterselskap	4 219	0	21	90	0	1	5	0	120

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

2015	Utlån	Obl. og ansv. lån	Innskudd	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provi- sjons- inntekter	Andre inn- tekter	Drifts- kostnader	Utstedte garantier og kausjons- ansvar
Bank 1 Oslo Akershus AS									
SpareBank 1 Boligkreditt AS		544		17		183			
SpareBank 1 Næringskreditt AS		150		3		5			
SpareBank 1 Gruppen AS	446			9		81			
SpareBank 1 Kredittkort AS	370	8		12		26			
Øvrige TS/FKV									
Sum TS/FKV	816	702	0	41	0	295	0	0	0

2014	Utlån	Obl. og ansv. lån	Innskudd	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provi- sjons- inntekter	Andre inn- tekter	Drifts- kostnader	Utstedte garantier og kausjons- ansvar
Bank 1 Oslo Akershus AS									
SpareBank 1 Boligkreditt AS		502		12		221			
SpareBank 1 Næringskreditt AS		150		4		7			
SpareBank 1 Gruppen AS	313			10		75			
SpareBank 1 Kredittkort AS	325	8		7		60			
Sum TS/FKV	638	660	0	34	0	363	0	0	0

Alle lån til og innskudd fra nærstående selskaper er bokført i morbanken.

Note 42 Utbytte fra datterselskaper

Utbytte	2015	2014
Mottatt utbytte fra:		
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	7	4
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	73	58
Vato AS	0	1
Sum utbytte	80	63

Note 43 Egenkapitalbevis

Eierandelskapital per 31.12.15 består av 79 740 000 egenkapitalbevis pålydende kr 50 per stk.

Tall i hele millioner	31.12.2015
Eierandelskapital	3 987
Utjevningfond	503
Overkursfond	
Fond for urealiserte gevinster	81
A. Sum egenkapitalbeviserens kapital	4 572
Grunnfondskapital	3 019
Fond for urealiserte gevinster	54
B. Sum grunnfondskapital	3 073
Sum egenkapital	7 695
Avstning gaver	50
Avsatt utbytte	
Egenkapital ekskl. Periodens resultat	7 695
Egenkapitalbevisbrøk A/(A+B)	59,8 %

Egenkapitalbevisbrøken benyttes ved disponering av resultatet.

Utbytte

Det er ikke avsatt utbytte for 2015

Eier av egenkapitalbevisene	Antall EK bevis	% andel
Sparebanken Hedmark Sparebankstiftelse	79 740 000	60 %

Note 44 Hendelser etter balansedagen

Det har ikke inntrådt hendelser etter balansedagen som er av vesentlig betydning for det avlagte årsregnskapet.

Internasjonal suksess. Tom Stræte Lagergren har stor suksess både nasjonalt og internasjonalt under artistnavnet Matoma. Produsenten og musikeren fra Flisa gjør det stort innen «tropisk house», en sommerlig pop-musikk, og har laget remikser av sanger fra flere kjente artister. Han er travelt opptatt med å reise, og spiller musikken sin for fans rundt om verden.

Kilde: Sparebanken Hedmarks kundemagasin høsten 2015.

ERKLÆRING FRA STYRET OG DAGLIG LEDER

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2015, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) og at opplysningene i årsrapporten gir et rettviseende bilde av morbankens og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet og gir en rettviseende oversikt over opplysningene nevnt i vphl. § 5-5.

Styret i Sparebanken Hedmark

Hamar, 3. mars 2016

Siri J. Strømmevold
Styremedlem

Bjørnar Håkensmoen

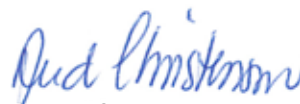
Erik Garaas

Espen Bjørklund Larsen

Nina C. Lier

Aud Christensen

Morten Herud

Richard Heiberg
Administrerende direktør

MELDING FOR 2015

TIL

REPRESENTANTSKAPET I SPAREBANKEN HEDMARK

Kontrollkomiteen har i henhold til lov om finansieringsvirksomhet, sparebankloven, og egen instruks og arbeidsplan ført tilsyn med bankens virksomhet i 2015.

Styrets protokoller med tilhørende dokumentasjoner er løpende gjennomgått sammen med administrasjonens bevillingsprotokoll og fullmaktsreglement.

Komiteen har i sitt arbeid lagt vekt på vurdering av større engasjementer, risikoforhold, planer og rammeverk. Komiteen har løpende hatt innsyn i overtrekks- og restanselister for bankens medarbeidere, ansatte i datterselskaper og tillitsvalgte.

Komiteen har mottatt rapport fra bankens internrevisjon om utvalgte saksområder i bankens virksomhet i henhold til fastsatt arbeidsinstruks og plan for kontrollarbeidet. Internrevisor har i henhold til plan blitt innkalt til komiteens møter og har besvart komiteens spørsmål. Det er som tidligere år særlig vektlagt risikostyring, kredittforhold samt etterlevelse av lover og forskrifter.

Bankens ansatte i ledende stillinger har møtt i komiteen i henhold til plan og orientert om større forvaltningsspørsmål og enkeltsaker.

Direktør risikostyring har presentert risikoreportene, ICAAP og saker av vesentlig betydning.

Komiteen har hatt særlig fokus på tapsutsatte engasjementer og engasjementer med høy kredittrisiko. Komiteen har fått rapporter på slike engasjementer fra direktør bedriftsmarked og fra kreditstyringsavdelingen.

Komiteen har fokusert på bankens likviditetsstyring og finansstrategien. Komiteen har fulgt bankens prosess knyttet til egenkapitalbevis. Det er avholdt fellesmøte med bankens hovedstyre.

Ved gjennomgåelse av forslaget til årsregnskap for morbanken med styrets og revisors beretning har komiteen særskilt vurdert årsregnskapet i lys av regelverket med hensyn til tapsføring og nedskrivninger for tap. Eksternrevisor har møtt for komiteen og presentert revisjonsplanen. Det er ikke avdekket forhold av vesentlig betydning for bankens soliditet og drift som har gitt grunnlag for orientering til bankens representantskap eller Finanstilsynet.

Regnskapet er etter komiteens oppfatning presentert i samsvar med gjeldende regler og forskrifter og kan overfor representantskapet anbefales godkjent som bankens regnskap for år 2015.

Hamar, den 7. mars 2015

I kontrollkomiteen for Sparebanken Hedmark

Vidar Brobakken

Ingunn Gråbergsveen

Bodil Andersen

Mikael Løken

Jan Erik Myrvold

Til forstanderskapet i Sparebanken Hedmark

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebanken Hedmark som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap, endringer i egenkapital og kontantstrøm for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatenes utarbeidelse av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet Sparebanken Hedmark' finansielle stilling per 31. desember 2015 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Revisors beretning - 2015 - Sparebanken Hedmark, side 2

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 4. mars 2016

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in red ink, appearing to read 'Magne Sem', is written over the printed name.

Magne Sem
Statsautorisert revisor

Datterselskaper

EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS

I 2015 vokste omsetningen med 3,6 prosent til 81,4 millioner kroner. Driftsresultatet ble 7,5 millioner kroner, en nedgang fra 11,4 millioner året før. Nedgangen skyldes økte kostnader i forbindelse med oppbemanning og generelt noe høyere driftskostnader.

EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS har satt seg mål om å ta enda større markedsandeler og investerer i bemanning for å øke kapasiteten. Driften omfattet i 2015 48,3 årsverk, en vekst i bemanningen på 30 prosent de siste fire årene.

Selskapet omsatte 1657 eiendommer for en samlet verdi på 3,4 milliarder kroner i 2015. Dette er en økning i antall eiendommer på 4 prosent fra 2014. Markedet har vært svært godt og det ble omsatt nesten 10 prosent flere eiendommer i det åpne markedet i 2015. EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS omsatte cirka en tredjedel av dette.

Resultat etter skatt ble 5,4 mill. kroner. Selskapet forventer i 2016 ytterligere vekst og bedret lønnsomhet,

og arbeider nå videre med å styrke sin posisjon som innlandsregionens største eiendomsmegler.

Om EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS

EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Hedmark og er Innlandets største lokale eiendomsmegler. Selskapet har egne kontorer i de største tettstedene i Hedmark; Hamar, Kongsvinger, Elverum, Trysil, Brumunddal, Stange, Moelv, Tynset samt Årnes i Akershus og Gjøvik i Oppland (01.01.16).

For mer informasjon, se www.eiendomsmegler1.no/hedmark

SpareBank 1 Finans Østlandet AS

Etterspørselen etter SpareBank 1 Finans Østlandet AS' produkter viste fortsatt god utvikling i 2015. Nysalget endte på 3 284 millioner kroner, en økning på 591 millioner kroner. Selskapet oppnådde i 2015 et godt resultat.

Resultat før skatt ble 94 millioner kroner. Resultatet påvirkes negativt av en dyrere innlånskostnad, samtidig trekker den gode veksten i både lån og leasing i positiv retning. Kostnadsutvikling følger den vedtatte planen i henhold til den fasen selskapet nå befinner seg.

Selskapet fortsatte sin vekst i tråd med langsiktig strategi. Forvaltningskapitalen økte med 16 prosent og ble totalt 5 765 millioner kroner. Selskapets tap på kreditt har de siste årene vært tilfredsstillende lavt, med noe økning i 2015. Tapskostnadene for 2015 ble på 0,36 prosent av gjennomsnittlig brutto utlån.

Styret er tilfreds med arbeidet som gjøres for tapshåndtering og tapsbegrensning. Selskapet har fortsatt ambisjoner om videre vekst og forventer positive effekter av sin økte tilstedeværelse på Østlandet. Virksomheten har de seneste årene utviklet seg til å bli en betydelig aktør innenfor selskapets satsningsområder på Østlandet. I dag

Om SpareBank 1 Finans Østlandet AS

SpareBank 1 Finans Østlandet AS var frem til årsskiftet et heleid datterselskap av Sparebanken Hedmark med hovedkontor i Hamar. Fra 1. januar 2016 kom SpareBank1 Ringerike Hadeland inn på eiersiden (5 prosent). Selskapet er tilstede med egne ansatte i Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud, Vestfold, Hedmark og Oppland. Med dette har selskapet blitt en betydelig aktør innen leasing og salgspantfinansiering på Østlandet.

For mer informasjon, se www.sb1fo.no

er det 57 ansatte inkludert vikarer. Virksomheten opplever økt aktivitet innenfor både person- og bedriftsmarkedet og er ikke direkte rammet av nedgangen i oljesektoren. Selskapet er likevel forberedt på at de kan merke ringvirkningene hos sine kunder. Dette i kombinasjon med lav tæringsevne kan bidra til utfordringer for enkelte aktører.

SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS

2015 ble preget av god omsetnings- og resultatvekst. Selskapet solgte sine tre avdelinger i Rogaland til SpareBank 1 SR-bank, og forsterket samtidig sin posisjon i Hamar og på Nedre Romerike gjennom tre strategiske kjøp. Omsetningen økte fra 127 millioner kroner i 2014 til 172 millioner kroner i 2015.

Ved kjøp av Frostad & Skyrud AS, styrket selskapet sin strategiske posisjon på Nedre Romerike. Samtidig styrket selskapet sin posisjon i Hamar gjennom kjøp av Stenberg Regnskap og Økonomi AS og Hauge Regnskap AS.

Regnskapsbransjen står foran en stor digital endring, med de utfordringer dette vil medføre. SpareBank 1 Regnskapshuset AS er godt rustet til en slik endring og er godt i gang med prosessen.

Virksomhetens resultat før skatt ble 17 millioner kroner mot 6 millioner kroner i 2014. Resultat etter skatt ble 12 millioner kroner mot 4 millioner i 2014. Selskapet har ambisjoner om å forsterke sin posisjon ytterligere i sitt markedsområde.

Om SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS

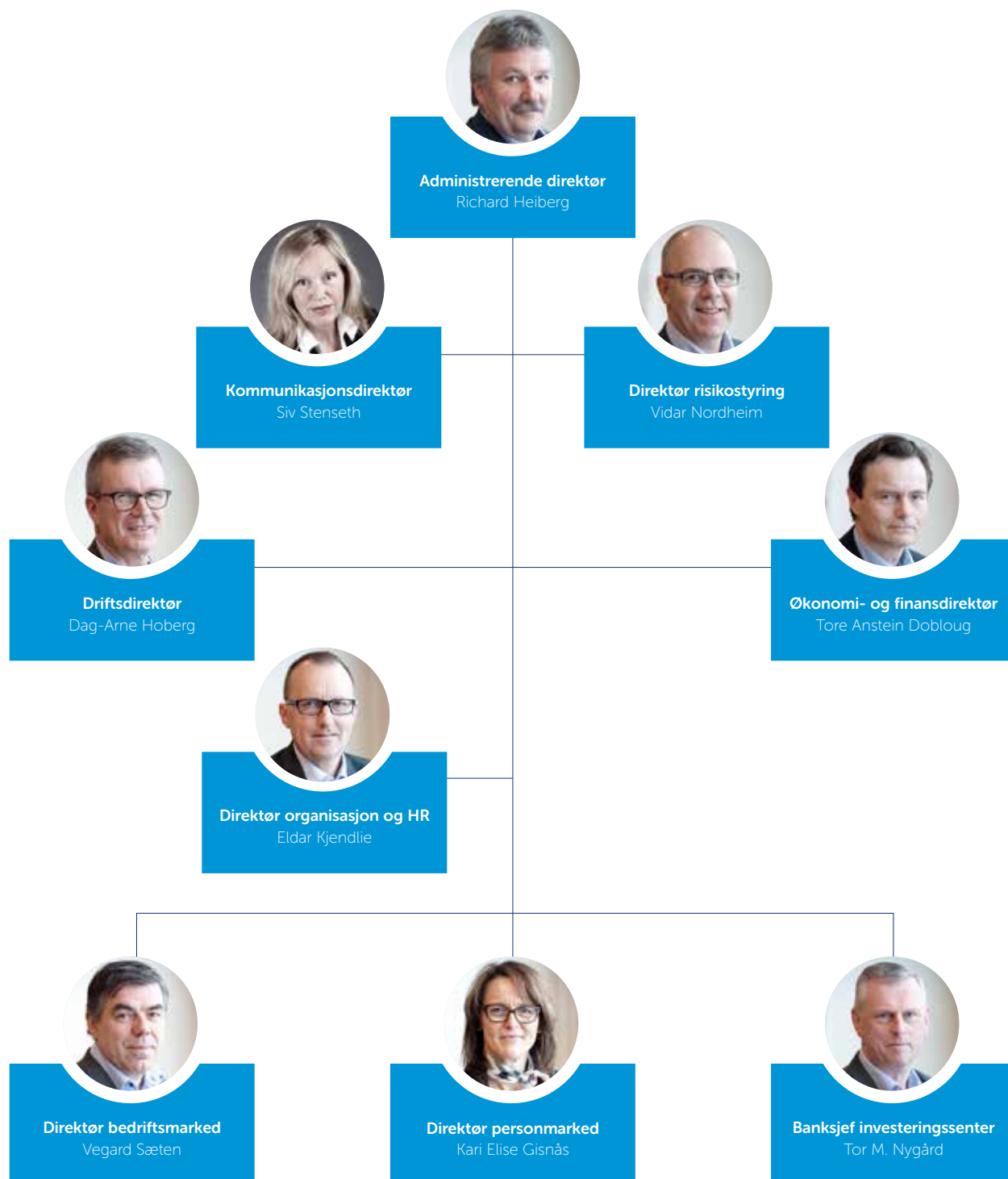
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS leverer tjenester innenfor regnskap, lønn og rådgivning til små og mellomstore bedrifter innen produksjon, handel og landbruk. Selskapet er et heleid selskap av Sparebanken Hedmark og hadde ved årsskiftet 11 avdelinger og ett datterselskap (Frostad & Skyrud AS). Disse er lokalisert på Ringebu, Lillehammer, Moelv, Hamar, Tynset, Elverum, Kongsvinger, Jessheim, Kjeller, Skjetten, Oslo og Fredrikstad. Selskapet hadde 170 ansatte ved årets slutt.

For mer informasjon, se www.sb1r.no

Ny brygge. Atlungstad Brenneri ble etablert i 1855. Brennerimester Asbjørn Hoelstad og daglig leder Else Braseth er brenneriets to eneste ansatte, og sammen produserer de 25.000 liter 96 prosent potetspritt årlig. Den nye brygga er blitt til ved ett spleiselag, med bidrag fra blant annet Sparebanken Hedmark.

Konsernledelse 2015

Sammen om å skape

Finanshuset Sparebanken Hedmark er en bærebjelke i regionen. Gjennom utlån til privatpersoner og næringsliv, samt forvaltning av kundenes innskuddsmidler, bidrar konsernet til at folk kan bygge, bo og arbeide her. Finanshusets visjon, *Sammen om å skape*, formidler at det er i samspill med kundene at konsernets resultater blir til.